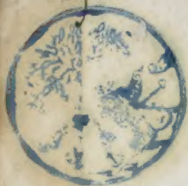
ACADEMIE

DE MALINES,

1850

Grand Concours de l'année scolaire 1849-1850



Classe de Modèle habillé.

Second

Victor Verloet

le secrétaire membre de l'administration.

J. F. Vermeulen

GRACHT (VAN DER)

Choulant – Frank p. 242



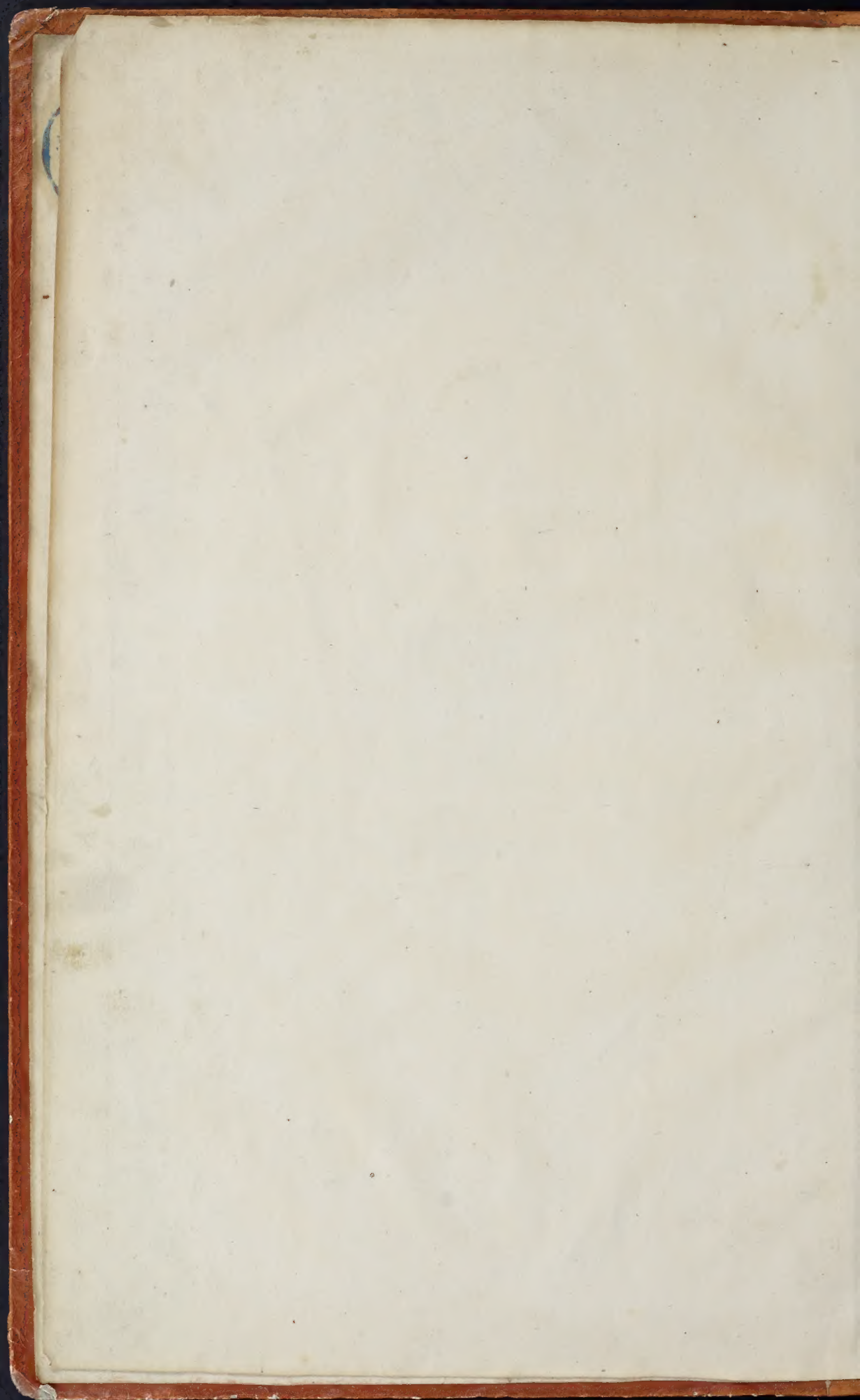
5000

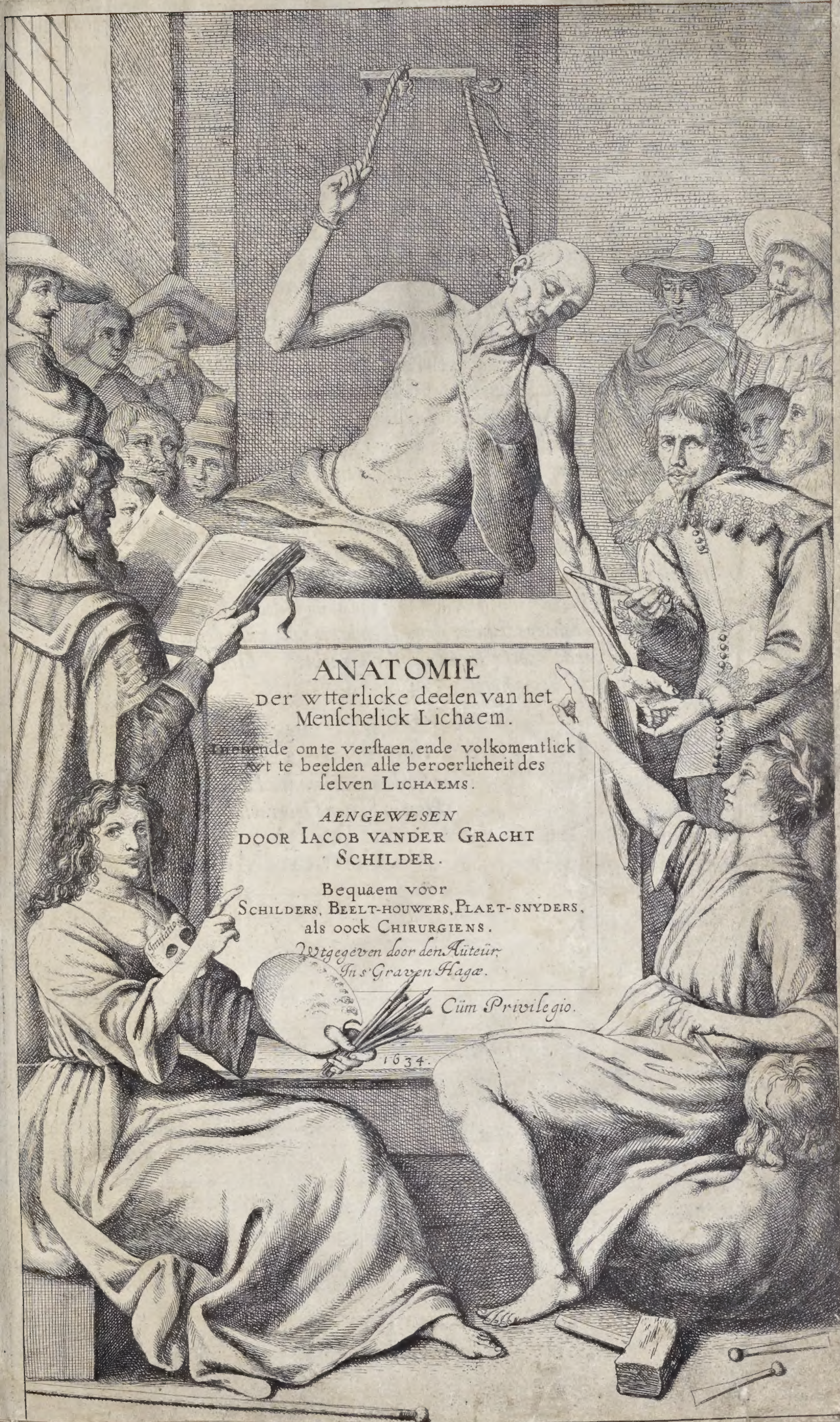
#5991

ILLUSTRATED A 3

OR FRONTS:

PLATES FROM VESALIUS




ANATOMIE
Der wtterlicke deelen van het
Menschelick Lichaem.
ende om te verstaen, ende volkomentlick
wt te beelden alle beroerlicheit des
selven Lichaems.
AENGEWESEN
DOOR IACOB VANDER GRACHT
SCHILDER.
Bequaem voor
Schilders, Beelt-houwers, Plaet-snyders,
als oock Chirurgiens.
Wtgegeven door den Auteur,
In s'Graven Hagæ.
Cum Privilegio.
1634.

PRIVILEGIE.

DE STATEN GENERAEL DER Vereenighde Nederlanden, hebben gheconsenteert, ghe-accordeert ende gheoctroyeert, Consenteren, accorderen ende octroyeren midts desen Iacob vander Gracht, *dat hy voor den tijdt van negen naest-kommende Jaren, alleene in dese Vereenighde Nederlanden, Gheassocieerde Landtschappen ende Steden, sal moghen Drucken, doen Drucken, uytgheven ende verkoopen seecker Boeck, daer van den Titul is,* Anatomie der uyterlicke deelen des Menschen Lichaems. *Verbiedende alle ende een yghelick Jnghesetenen vande voorsz tijdt van negen naest-kommende Jaren, het voorsz Boeck in 't gheel ofte deel nae te drucken, doen nae drucken, uytgeven ende verkoopen, oft elders nae-ghedruckt binnen dese Landen te brengen, Opte verbeurte van alle de nae-ghedruckte Exemplaren, ende daer-en-boven van een somme van drie hondert Karolus guldens, te appliceren daer van een derden-deel ten behoeve vanden Officier die de Calangie doen sal, het tweede derden-deel ten behoeve vanden Armen, ende het resterende derden-deel ten behoeve vande voorsz Iacob vander Gracht. Ghedaen inden Haghe, den 22. Septembris* 1634.

S. van Beaumont v^t.

Ter Ordonnantie vande Hoogh-ghemelte Heeren Staten Generael.

Cornelis Musch.

VOOR-REEDEN

Aenden Recht-sinnigen ende Konst-lustigen Leser.



Nder alle sienlijcke wercken, door de welcke den Almoghenden Heer, onsen Godt, sijne ongemeten ende oneyndelijcke wijsheyt kondigh heeft gemaeckt, niet meer te verwonderen, oft hooger te waerderen en is, als 't Menschelick Lichaem, tot een bequame wooning, ja heerlicken tempel voor de redelicke eñ onsterfvelicke siel van hem ghesticht. Waer over den Goddelicken *Plato* een wonder der wonderen, eñ een kleyne werelt, den ouden *Zoroaster* het merckelickste ciersel des werelts, ende een puyck-werck der alderstoutste, ende alles vermetende natuer het selve ghenoemt heeft. Andere niet minder, onder de Ouderlinghen in wetenschap vernaemt, plachten te seggen 't ghebouw des menschelicken lichaems te wesen het alder-volmaeckste ende verhevenste Boeck, waer in men de onbegrijpelicke Almogentheyt, Wijsheyt ende Goetheyt des Scheppers mocht lesen. Veele daer en boven, niet alleen onder de *Philosophen* ende *Medicijnen*, maer oock onder de *Vorsten* ende *Princen*, Regeerders des Werelts, andere in vernuftheyt ende verstandicheyt overtreffende, hebben sich begeven, met grooten ernst ende lust, tot een aendachtich ende rijpsinnigh aenmercken, jae oock ontleden der menschelicke lichamen, om door de bestandighe ende volmaeckte kennis der selve, oock meerder ende diepsinniger kennis van haren Architect ofte Bouw-meester te betrachten. De wijt-beroemde Koningen van Ægypten, na 't vermeldẽ der oude Schrijvers, plachten selver met haer eygen handen doode lichamen te ontleeden: ende *Alexander de Groote* roemde sich, in 't middel sijnder menichvuldige Krijgs-voeringẽ eñ Lauwercransen van het beste deel des werelts seer loffelick bekommen, de kennis der natuer alder gedierten, ende ydere hare gedeelten, door *Aristotelis* aenwijsinge verkreghen te hebben. *Marcus Antonius* Roomsch Keyser, belede sich door de ontledinge der lichamen, tot wetenschap sijns selfs, eñ aller menschelicker welstants gekomen te zijn. *Severinus Boëtius* ende *Paulus Sergius* Borghmeesters van Roome, en hebben niet nagelaten teghenwoordigh te wesen, soo menichmael de Prins der Medicijnen *Galenus* in 't openbaer eenigh doot lichaem opende, om door sijn beleyt, alle de ghedeelten eñ gestalten van dese boven maten konstige eñ in alles volmaeckte fabrique te sien ende ooghmerckelick te kennen. Soo groot geacht ende hoogh-ghewaerdeert is eertijts geweest de *Anatomie* oft ontledinge, eñ die door haer alleen te bekomen is, de grondige kennis van 't menschelick lichaem. *Andreas Laurentius*, Raedt des Koninghs van Vranckrijck, ende sijnen ordinaris Medicijn-meester, als oock Voor-leser der selver wetenschap inde wijt-vermaerde *Academie van Mompelliers*, in sijn *Anatomique* beschrijvinghe des Lichaems, handelende seer aerdigh ende rijckelick alle de nutticheden deser *Anatomie*, betoont de selve niet alleen noodigh te wesen voor alle natuyrlicke ende sedelicke *Philosophen*, *Medicijnen*, *Chirurgiens* ende *Apothekers*, maer oock seer dienstich voor alle Schilders, Beelt-houwers, Plaet-snijders en diergelijcke, om naer de volmaecktheyt haerder konst, alle beroeringen eñ beweginghen

der menschen,naer 't leven af te beelden. Ende voorwaer,indien men wilt bemercken wat voortijdts,onder de Griecken ende Romeynen, de Schilder-konst eñ Beelthouwerije soo hoogh verheven ende Edel gemaeckt heeft, men sal bevinden het anders niet geweest te zijn,als de wetenschap der *Anatomie*, die de *Antique* Schilders ende Beelt-snijders,met hare pinseelen, beytels ende houweelen vereenicht hadden. Dit heeft haer handt-wercken in sulcke groot-achtinge ghebracht,dat wy lesen voor een *Medea* ende *Ajax* door *Timomachum* ghedaen tachtentich talenten, voor een Beelt vanden konstigen *Aristides* van *Theben* hondert talenten, voor een stuck van *Apelles* een mudde vol gouts gegeven te zijn. Hier door ist gheschiet dat drie vermaerde Steden, *Rhodus, Sicionia* ende *Syracusa* van hare Vyanden gespaert, ende niet tot een badt des bloedts haerder Inwoonders ghemaeckt te zijn, om te sparen ende te bevrijen ettelicke konstighe Beelden, nae de welstandt des lichaems, met volkomen kennis der natuerlicke roeringe ende beweginge, van vermaerde Meesters, op 't alder-volmaeckste gedaen. Diergelijcke Schilderien der *Antiquen*, die hare wetenschap der *Anatomie* in haer wercken deden blijcken, zijn tegenwoordigh niet te bekommen, alleenlick eenige ronde Beelden van Kooper, Marmer oft andere steenen tot noch toe over-gebleven, de uytnemende konst eñ wetenschap haerder Meesters volkomelijck te kennen geven, ende noyt, geduerende de Christenen tijden, verbetert en zijn. Den verstandigen *Michiel Angelo Bonarotti*, Schilder ende Beeldthouwer van Florencen,behalven eenighe andere, de *Anatomie* des menschelicken lichaems,ende alle beroerlickheyt van 't leven seer wel verstaende,heeft merckelicke wercken sijnder handelinge, namelick van steenen Figueren ofte statuen nagelaten, die met de *Anticque* tot Roome ende andere plaetsen in hoochste waerde gehouden, groote gelijckenis hebben. Voorts de meerderen-deels der Modernen,met een bequame handelinge des pinceels ofte beytels te vreden blijvẽ,om alleen den gemeyne Man,de konst niet verstaende, te behagen, sonder te trachten nae de volmaecktheyt des levens, die haer by de Verstandige achtbaer ende lofwaerdigh mochte maecken. Ick hebbe menichmael verwondert gheweest van mijn Heer den Hertogh van *Alcala*, gewesen Viceroy van Napels, die my de eer gedaen heeft ettelicke Iaren onder sijn Hofghenooten te houden. Hy placht te segghen, dat de Schilder-konst, by de meerderen-deel van hare Lief-hebbers, in een groot verval ghekomen was, om dat veel van het getal der Schilders weynigh de *Theorie* verstaen, daer sy nochtans is de eenige Fonteyn,uyt de welcke alle de volmaectheyt der uytwerckinge moet vloeyẽ. D'welck sijn oordeel hebbe moeten voor goedt ende waerachtich aennemen, eensdeels om dat my sijn groot vernuft ende verstant in onse Schilder-konst wel bekent was,eensdeels oock om dat ick menichmael sonder volkomen vernoegen, verscheyden opinien eñ maximen van veel moderne Schilders gehoort, ende by mijn eygen overdacht hadde.

Eenighe meynen, dat de wetenschap der *Anatomie* niet alleen onnoodigh is tot volmaectheyt onser konst,maer oock dickmaels schadelick : ende dat,om dat eenige Meesters, diemen meynt inde *Anatomie* ervaren gheweest te zijn, hebben veel te hart haer musculen ghemaeckt, soo dat hare Figueren geanatomiseerden menschen schijnen te wesen. Ende voorwaer, soomen de waerheyt moet seggen, het leven is veel soeter, noch en vertoont noyt soo veel, oft soo hart sich verheffende musculen,

soo

soo datmen niet loochenen kan,oft het is nuttigh, jae noodigh 'tleven voor de oogen te hebben : Maer de questie is hoemen 'tleven sal leeren kennen, ende met verstant uytwercken. D'welck de *Anatomie* moet leeren,die ons aenwijst,waer de musculen beginnen ende eynden,hoe verscheydelick datse wercken en haer vertoonen, nae de stant ofte beroerlickheyt des lichaems. Indien sommige Meesters dese wetenschap, door een gesont ende volkomen oordeel,in haer ghebruyck niet en hebben weten te matigen, moet daerom de selve vande Schilders verworpen worden, ende tot onsen konst niet alleen onnoodigh, maer oock schadelijck gheacht? Isset niet een verkeert oordeel,indien wy onsen handt meer achten,als onse hersenen,ende moeten belijden met het pinseel uyt te wercken,daer wy geen reden van en konnen geven?

Andere oordeelen,dat het genoech is te studeren op de *Antique* beelden ofte statuen, die te Roomen en in andere plaetsen van Italien noch te sien zijn, ende van alle de werelt voor goet ende bequaem gehouden wordē, om de welstant eñ schoonheyt des levens te leeren kennen. Eñ daerom sietmen de konst-lievende Ieucht veel naer Italien reysen,om de wercken der *Antiquen*,die soo vermaert eñ hoogh-geacht zijn, nae te teyckenen, ende daer door, soo sy meynen, de kennis des levens te bekomen. Ick moet belijden dat in Italien veel overtreffelicke figueren,soo van *Antique*,als oock van eenige moderne Meesters te sien zijn, die wel ten hoochsten verdienen, datmen om hare lijfvigen schoonen omtreck, eñ alle andere dingen van groot verstant te sien eñ nae te teyckenen,een Roomsche reys aenneme, so dat dese oeffeninge seer te prijsen en groot te achten is, maer: nochtans niet genoechsaem,om de rechte kennis des levens te bekomen. Neemt een beminder der Konst,die wel veel tijts overgebracht mach hebben in 't nae-teyckenen van dese figueren, maer anders sijn hooft niet veel gebroken en heeft met 't musculen soecken,of 't verstant der *Anatomie* : Al ist dat hy wel mach tot eenige perfectie gekomen wesen, ende in veel saken sich wel dragen,en sal nochtans de volkomen kennis des levens niet hebben,noch konnen betoonen aen een goet Student der *Academie*, dat hy 't leven verstaet. Voorts soo lange als hy de selve stant oft posture mach ghebruycken, die de Italiaensche Beelden oft Figueren hebben,sullen sijn saken wel gaen: maer soo wanneer hyse eenichsins behoeft te veranderen,sal nootwendig de welstant der konste te kort doen,om dat hy de *Anatomie* ofte beroerlickheyt des levens niet en verstaet. Want yder stant ofte beroerlickheyt sijn eygen musculen heeft, ende, alle veranderinghe des stants ofte beroerlickheyts doet andere musculen wercken. Oock en wercken sy noyt alle te samen, aengesien rechten en buygen,herwaerts en derwaerts omdrayen, ende andere diergelijcke met den anderen strijdende beroerlickheden op eenen tijdt niet en geschieden.

Ten lesten, andere onder de Schilders meynen genoech te wesen,indien sy alleen nae 't leven schilderē,so alst haer voorstaet; daer op alleenlick lettende,dat sy sich wel dragen, dat is dat het voorste wel voorkomt, eñ d'achterste wel geschiet. Dit en kan oock voor geen goede maxime der Schilder-konst gehouden worden,somen de volmaecktheyt der selver begeert te betrachten. Want so lang als de mensch natuerlick, dat is,sonder arbeyt ofte moeyt eene sekere stant oft bewegelicheyt des lichaēs hout, wercken alle de musculen op haren tijt. Maer dit en kan niet lang dueren. Want soo haest hy vermoeyt begint te wordē,eñ met moeyt de selve stāt moet houdē,so zijnder nae-bueren oft mede-hulpsters, die haer mede-maeten te hulp komen oft ontlasten,

ende de principale en doen voortaen haer werckingh niet meer,soo 't behoort. Dit moet nootwendigh een groote qualick-stant geven in alle figueren, eñ en kan nochtans niet waer genomen worden van de gheen, die d'*Anatomie*, ofte werckingh der natuer niet en verstaet. Wederom die 't naeckt wilt ghebruycken,sonder kennis der *Anatomie* ofte beroerlickheyt, sal sijne meesten arbeyt doen op het kleet van 't menschelick lichaem, 't welck 't vel is. Dit vel verandert ooc,door 't verscheydẽ roeren der musculẽ, gelijck het kleet verandert ofte verscheydẽ vouwen ontfangt door 't roeren des lichaems. So dat hier in oock nootwendig de welstant der konste te kort moet geschiedẽ,door de geen die de *anatomie* ofte beroerlickheyt niet grondelick en verstaet.

Hier over hebbe my niet weynig jaren,noch buyten 's lants wesende,tot een neerstich verhandelen der *Anatomie* begheven,jae oock verscheyden lichamen met mijn eygen handen ontledent,om alsoo een volmaeckte kennis aller lichamelicke beroerlickheden,tot onser Schilder-konst soo noodig,eñ tot de volmaecktheyt der selver soo orboorelick te bekommẽ. Hebbe menichmael met rijpen aendacht overlesen de beroemste Schrijvers,die van dese wetenschap geschrevẽ hebbẽ,als *Andream Vesalium, Andream Laurentium, Bartholomæum Cabrolium* eñ andere. Oock de figuerẽ eñ beeldẽ, die alle de beenderẽ,musculen,fibren,senuen eñ aderen des lichaems aenwijsen,eñ de bewegelickheden des self leerẽ,hebbe met grootẽ ernst dickwils oversien, om voortaen dese wetenschap met mijn pinseel te vereenigẽ,eñ met goede *Theorie*, so veel my de natuer dienen wilt, naer een seeckerder eñ bequamer uytwerckinge van alle welstant eñ volmaecktheyt des menschelickẽ lichaems te trachtẽ. Doch om dat alle goet, uyter nature,nae de getuychgenis der Geleerde,soeckt den anderen mede gedeelt te worden,soo by my waren rustende de navolgende figueren,die eenige meynen door *Michel Angelo*,andere door *Baccio Bandenelli* wel eertijts geteyckent te wesen (zijn immers van een goet Meester) ende door de vermaerste *Anatomisten* beschreven zijn geweest,hebbe gedacht,dat het alle Lief-hebbers onser Konst niet onaengenaem en soude wesen, indien ick wederom de selve in 't licht bracht, ende voor alsoo veel als de uytwendige gedeelten, der welcker kennis onse Schilders, Beelt-snijders eñ diergelijcke noodigh is,met het schrijven vande voorgemelde Autheuren, die in Italien, Vranckrijck, Nederlandt ten hooghsten geacht worden,verklaerde.

Hoope dat mijnen arbeyt te beter ghenomen sal worden, mitsdien dat *Andreas Laurentius* voor desen,soo ick meyne,noyt in onse Nederlantsche tael uyt-gekomen en is; *Bartholomæus Cabrolius* gheen aenwijsinge van heele figueren gehadt en heeft; *Andreas Vesalius*, hoe wel hy figueren heeft, en sijn kort verhael in 't Nederlandtsch overgeset is,niet te min swaerlick is om te verstaẽ, om dieswil dat by de figueren geen duydelicke aenwijsinge en is,ende moeyelick valt dese inde Registers te soecken.

Dit werck sal buyten twijfel oock de Chirurgiens dienstigh mogen wesen, om dat het aenwijst alle de uytwendighe ghedeelten des lichaems,welcker kennis tot de volmaecktheyt haerder edele professie niet minder,als tot de Schilder-konst noodig en is. Bidde u, gunstigen Leser, deser, mijne begeerte der volmaeckt heyt onser konst, als oock anders des gemeynen goedts in dancke te nemen. Ende hier mede vaert wel. In 's Graven-Haghe, den 1. September 1634.

Aller Konst-lustiger ootmoedigen Dienaer

Jacob vander Gracht.

KORTE DEELINGH/

Ende uytlegging der Ghebeente des Menſchelicke Lichaems, genomen uyt Andrea Laurentio.



Et gheraemt des lichaems Scheletum, *wordt ghedeelt in drie ghedeelte,* Supremain Regionem, *oft opperſte deel;* Mediam *'t middelſte, ende* Infimam *'t uyterſte ofte de lidtmaten.*

D'opperſte deel begrijpt het Cranium *ofte beckeneel, en* Faciem *het aenſicht. 't Beckeneel wordt gedeelt in ſes deelen, te weten,* Frontem *'t voor-hooft,* Occiput *'t achter-hooft,* Sinciput *beyde de zijde ſchotels,* Tempora *beyde de ſlapen des hoofts.*

't Aenſicht wordt ghedeelt in twee deelen, Maxillam ſuperiorem, *oft de Kaeck, ende* Memtum, *oft Kinne-beck.*

Media regio, *oft middel-deel, wordt ghedeelt in drie deelen, te weten,* Spinam, *dat is, 't rugge-been oft rugge-dooren,* Coſtas *ribben, ende* Os anonymum *'t been ſonder naem.*

Spina *oft 't rugge-been heeft vier deelen,* Cervicem *de neck,* Dorſum *de rugh,* Lumbos *de lendenen, en* Os ſacrum *'t ſtert-been.*

De neck heeft ſeven wortel-beenen oft wervels, den rugh twaelf, de lendenen vijf, ende 't ſtert-been vijf ofte ſes, wiens uyterſte deel wort genaemt Coxix.

De ribben zijn twaelf in 't getal, t'elcker zijde ſevẽ echte ofte gehechte, ende vijf baſtarde ofte ongehechte: waer by ghevoecht wort ſternum *de kreeft ofte borſt-been,* Claviculæ *de Sleutelen, ende* Scapulæ *de Schouder-bladen.*

Het Os anonymum, *ofte been ſonder naem, wort gedeelt in drie deelen, te weten,* Ilium *de heup,* Iſchium *het Iſbeen, ende* Pubem *de manbaren ſtoel.*

Infima regio *ofte d'uyterſte deel des geraemts, zijn de lidtmaten, handen en voeten.*

De handt wordt genaemt al wat is vande Schouder-bladen af, tot de uyterſte handt: ende wordt gedeelt in drie deelen, te weten, Brachium *den arm,* Cubitum *d'el, ende* Extremam manum *d'uyterſte handt.*

Brachium, *oft den arm, heeft een been,* Cubitus *oft d'el twee, te weten,* Cubitum *d'Ellebooch, ende* Radium *de ſpeeck, oft kleyn Ellebeen.*

De uyterſte handt wordt ghedeelt in drie deelen, Carpum *de werf, oft gewricht,* Meta-Carpum, *de kam, ofte palm, ende* Digitos *de vingeren.*

Den werf heeft acht beenkens, de palm vier, de vingeren vijfthien.

De voet wort genaemt al wat is vander heup af tot den uyterſten voet, en wort gedeelt in drie deelen, te weten, Femur *de dgye,* Tibiam *de Scheen, ende* Extremum pedem *den uytterſten voet.*

Femur *oft dgye heeft een been,* Tibia *oft de Scheen twee, te weten,* Tibiam *'t Scheen-been, eñ* Peronem *de ſpeeck, oft braye-been, waer by gevoecht wordt* Rotula *oft knie-ſchijf.*

Den uyterſten voet, gelijckerwijs de handt, wort gedeelt in drie deelen, tarſum, *oft* pediũ, *de voor-voet,* meta-tarſum, *oft* meta-pedium, *de middel-voet, ende* Digitos *de teenen.*

Tarſum, *of voor-voet heeft ſeven beenen,* Meta-tarſum *oft middel-voet vijf,* Digiti *oft teenen veerthien.*

De Muſcu-

De Muſculen die het onderſte Kaeck-been roeren.

HEt onderſte Kaeck-been wort ſes-voudigh gheroert, opwaerts, nederwaerts, op weder-zijde, voorwaerts, ende achterwaerts.

Opwaerts wort het geroert oft geſloten door vier muſculen, twee op weder-zijde, waer van d'een ghenaemt wordt *Temporalis*, d'ander *In ore latitans.*

Geteyckent T *Temporalis* ſpruyt uyt de gheheel holheyt des tempels, met een breet vleyſchachtich ende half ront beginſel, allenſkens verminderende, ende onder het Juck-been deur-gaende, int ſich met een ſenuachtige ſtercke pees in d'uytſcheut *Coronoide*: Deſe muſcul gaet alle de andere te boven in weerdicheyt ende nootwendicheyt, ſoo dat *Hippocrates* ſeyt de quetſueren ende ontſtelteniſſen van het onderſte Kaeck-been ſorghelick te weſen oock voor 't geheel leven, om dat daer van geduerige koorſen ende ander quaden uytrijſen.

D *In ore latitans* is een kleyn muſcultgen ſchuylende inde mondt, mede-maet ofte mede-hulper van *Temporalis*, dat ſpruyt uyt de gevleugelde aenwaſſen des beens *ſphenoides*, ende int ſich inwendig inde zijden van het Kaeck-been.

H Het ſelfde onderſte Kaeck-been wort nederwaerts geroert oft geopent alleen door twee muſculen, aen weder zijde een, deſe worden genaemt *Digaſtrici*, oft twee buycken hebbende, ſy ſpruyten van d'uytſcheut *ſtyloide*, vleyſchachtich int beginſel, daer nae zenuachtich, ende ten leſten wederom vleyſchachtich wordende, inten haer in binnenſte vande kin.

M Dit ſelfde Kaeck-been wort geroert tot weder-zijde door twee muſculen, een aen weder-zijde, die ghenaemt worden *Manſorij*, oft *Maſſeteres*, om het ampt datſe bedienen, vande ſpijs te knauwen. Deſe muſculen ſchijnen twee hoofden te hebben, waer van het een begint *à Malo*, eñ ſtreckt ſich tot den uyterſten hoeck van het kaeck-been; het ander beginnende *à Zygomate*, ſtreckt ſich nae de kin; ſoo dat deſe twee hoofden d'een den anderen cruyſſen ghelijck een letter X. Ende daerom iſt gelooflijck dat deſe eygen muſculen het kaeck-been niet alleen harwaerts, en darwaers, maer oock voorwaerts ende achterwaerts roert, want alle deſe roeringhen noodigh zijn tot het knauwen der ſpijs.

De Muſculen van het been Hyoïdes.

DE acht muſculen van dit been en dienen niet ſoo tot de roering, als tot de ſpanningh des ſelfs.

a Twee van die ſpruyten van het opperſte deel *ſterni*, oft des borſt-beens, ende inten haer in *Baſi hyoidis.*

c D'ander twee ſpruyten van 't voorſte des kints, ende ſtrecken haer mede tot *Baſim hyoidis.*

o De vijfde en ſeſte ſpruyten van d'uytſcheut *Coracoide* oft raven-beck, ſtrecken haer nouſch wijs nae de hoecken van 't ſelfde been.

b De ſevenſte ende achtſte ſpruyten van d'uytſcheut *ſtyloide*, ende inten ſich inde hoecken *hyoidis*, zijn in't midden deurboort, om deurgangh te gheven aende muſculen die het onderſte kaeck-been, oft de mondt openen.

De Muſculen die het Hooft buyghen, ende rechten.

G HEt hooft buycht ſich, recht ſich, ende drayt om tot een halven cirkel. Twee muſculen zijnder, te weten, een t'elcker zijde, die d'ſelve buygen, ghenaemt *Maſtoidei*, alſoo genaemt vanden uytſcheut daer ſy ſich inten, ſtaende dicht achter de ooren, ende ſy ſpruyten vande *Claviculæ* oft ſleutel-beenen, alwaer ſy een weynigh vanden anderen zijn geſpleten.

A B Haer tegen-werckers, te weten, die het hooft rechten, zijn vier muſculen, twee t'elcker zijde, ghenaemt *ſplenij*, ofte *Complexi*, ſtaende op den anderen, alſoo dat ſy ſchijnen een te weſen. Spruyten vande uytſcheute der vijf opperſte wervels des romps, ende die vande neck, ende inten ſich in *Occipite.*

De muſculen die het hooft tot eenen halven Circkel toe omdrayen zijn kleyn, eñ voor d'oogh altijt verborgẽ.

De muſculen vanden Rugh.

5.6.7.8. DEn rugh recht ſich, en kromt ſich, door middel van veel muſculen, die meeſtendeel voor d'oogh verborghen zijn, behalven de gheen die de ſelve rechten. Deſe zijn verſcheyden, doch ſchijnen maer een te weſen, ende beginnen te ſpruyten van *'t Os ſacrum*, loopen opwaerts lancks de wervels vanden gheheelen rugh tot inde neck, ende hechten haer aende *ſplenij.*

De muſculen dienende tot de Adem-halinge.

DE muſculen die den Adem ſcheppen ende uytlaten.

N Die den Adem ſcheppen zijn, de geen die de ribben ontluycken eñ ophalen. Al iſt dat ſy veel in ghetal zijn, ſoo zijnder maer twee ſienlick. De eerſte is *Serratus major*, de welcke ſpruyt uyt de voet van 't ſchouder-blat, ende ſoo afdalende vandẽ oxel nederwaerts, is ſich intende inde derde, vierde, vijfde, ſeſte, ſevende, ende achtſte ribbe op de wijs van een ſaegh.

d De tweede die de ribben ophaelt, is genaemt *Obliquus Externus*, ſpruyt van het opperſte deel *Pubis*, ende *Ilij*, ende voorts vande dwerſche uytſcheute vande wervels der lendenen, van daer ſich uytſpreyende nouſch opwaerts, int ſich met haer vleyſchachtich gedeelte in alle de baſtart ribben, ende inde achtſte, ſevenſte, ende ſeſte veere aenklevende den *Serratus major* ſage-wijs, ende met haer ander gedeelte, 't welck maer en is een zenuachtich vel, int ſich inde witte linie, 't welck t'elcken zijde langhs over den buyck is uytgeſpreyt.

S Wat aengaet de muſculen die de ribben t'ſamen by een halen, de borſt toe nijpen, den adem uyt laten, wint van voor eñ achter uytdrijven, al iſt datſe veel eñ verſcheyden zijn, ſoo ſullẽ wy maer alleenlickẽ ſpreken vande geen die hun werckinge voor d'oogh vertoonen. Van d'welcke de merckelickſte, die den adem uytlaet is genaẽt *Sacro lumbus*, ſpruytende met een zenuachtich vel, van *'t Os ſacrum*, aende wervels der lendenẽ aenklevende, eñ met haer vleyſchachtichſte gedeelte aende muſculen die den rugh rechten. Voorts ſo ſchiet ſy ſoo veel koordẽ uyt, dat ſy haer kan binden aen alle de ribben, haer ruſt-plaetſe is tuſſchen den rugge-doren rechters, ende de *Latiſſimus.*

De Muſcu-

De Musculen des buycks, oft Abdominis.

DE Musculen des buycks *Abdominis*, worden oock *Epigastrÿ* genaemt, ende zijn acht int getal, vier t'elcker zijde. De bovenste, over weer zijde, wort genaemt *Obliquus Externus* voor verhaelt. Geteyckent d

Naer dese volcht *Obliquus Internus*, ende heeft sijn draeden met die vande voorsz soo contrarie, dat sy malkanderen over cruysen gelijck de letter X. Sy spruyt van het overste deel *Ilÿ*, ende de dwersche uytscheut der lendenen: daer naer nousch opklimmende, soo int sy haer, met haer vleysachtich ghedeelt, inde vier onderste bastaert ribben, ende met haer zenuachtich vel inde witte linie. o

Hier naer volcht *Rectus*, spruytende van 't voorste been *Pubis*, aenklevende eerstmael aen haer mede-maeten, daer naer allenskens sich afscheydende, ende meer toe-nemende int het vleysch, int sich in *Cartilagine sterni*, oft kraeck-been der borst: Sy heeft haer draeden recht, maer zijn doorsneden met drie oft vier zenuachtighe riemen, tot versterckingh vande muscul om de routheyt des buycks te onderhouden. R

Onder de voorsz muscule soo heeft haer rust plaetse diemen *Transversus* noemt, om haer stelsel van draeden, sy spruyt vande dwerse uytscheuten der lendenen, ende beenen *Ilium*, ende *Pubes*, int sich inde eynden der bastaerde ribben, ende witte linie. τ

By dese machmen noch wel voegen een drie-kantich muscultgen *Triangularis* ghenaemt, spruytende van het bovenste deel *pubis*, ende sich intende inde onderste zenuachtige riemen *recti*. Δ

De musculen die Scapulam, oft het Schouder-blat roeren.

DE musculen die het schouder-blat roeren opwaerts, nederwaerts, voorwaerts, ende achterwaerts.

Opwaerts treckt het eygentlick den *Levator*, ende een deel vande Moninncks Caproen *Cuculla*, die oock *Trapezius* ghenaemt wordt. Spruyt by naer van 't gheheel *Occiput*, van alle de wervels des necks, ende mede d'acht wervels vanden romp: int sich inden gheheelen dooren van 't schouder-blat, tot seer naer int midden van haer *basis*, oft voet. In dese muscul sietmen verscheyden sorten van draeden, ende achter volgens haer stelsel sietmense oock haer wercklickheydt uyt voeren, treckende het schouder-blat om hooch, om laech, ende achterwaerts. T

Den *Levator* spruyt vande eerste, tweede, en derde wervel des necks, ende int sich inden oversten hoeck van 't schouder-blat. L

'T Schouder-blat wort om laech ghetrocken, door middel van 't onderste deel *Cucullæ* oft *Trapezÿ*, en het bovenste deel *Latissimi*, met welcke deel syeenichsins aen het onderste punt van 't schouder-blat schijnt gehecht te wesen. Dese beroerlickheyt en hadde gheenen eyghen muscul van doen, om dat alle swaerheyt door haer natuere ghenoechsaem naer *Centrum* toe sichselven is buygende.

De muscul die het schouder-blat voorwaerts aenhaelt, is voor d'oogh verborgen, eñ wort genaẽt *Serratus minor*. s

Achterwaerts toe treckt het een muscul, ende om dat sy vierkantich is, wort sy ghenaemt *Rhomboides*. Spruyt vande drie onderste wervels des necks, ende de bovenste vanden romp. Int sich by naer inde gheheele voet van 't schouder-blat. *

De musculen vanden Arm, oft 't Been ghenaemt Humerus.

DE Musculen die den arm roeren om hooch, om laech, voorwaerts, ende achterwaerts, ende in het rondt, zijn tot acht in getal.

Twee zijnder die de selven opwaerts toe aenhalen, te weten *Deltoides*, en *Supra-spinatus*. Deltoides also genaemt vande Griecksche letter Δ, die sy seer verghelijckt, is spruytende van het midden *Claviculæ*, ende den geheelen rugh oft doorn van 't schouder-bladt, met het *Acromium*; ende allenskens meer groeyende, int sich met een stercke pees by naer int midden *humeri*. Δ

Supra-spinatus, haer mede-maet, spruyt vande holheyt, die der staet boven den rugh van 't schouder-bladt, ende int sich inden hals van het gebeent *humerus*. ſ

Achterwaerts toe trecken den arm twee Musculen, *Latissimus* ende *Rotundus major*. *Latissimus* spruyt met een breet zenuachtich beginsel uyt de doorens van *'t Ossis sacri*, eñ *Lumborum*, ende de negende *Thoracis* of des romps, oock van het overste deel *Ilÿ*: van daer klimt sy wederom opwaerts wel in het vleysch toeghemaeckt, klevende een weynich aende onderste hoecken van 't schouder-bladt, int sich met een gevlochte koorde onder aen 'thooft *humeri*. Dese muscul heeft verscheyden draeden, ende treckt hier om den arm achterwaerts op verscheyden manieren, maer altijdt nousch, sy heeft oock daer en boven drie ongelijcke hoecken, twee lange en eenen korte. g

Rotundus major, spruytende van het onderste ribbeken van 't schouder-bladt, int sich inden hals *humeri*. r

Den arm roert voortwaerts door middel van een muscul, die niet kleyn en is, genaemt om de plaets die sy besit de borst-muscul, oft *Pectoralis*, oft oock om haer vijfhoeckich wesen *Pentagonus*. Dese spruyt van over de helft van *Clavicula*, ende by naer 't gheheel *sternam*, vande seste, sevenste, ende achtste ribbe, met een breet vleyschachtich beginsel, daer naer int sy haer met eene stercke dubbel-gevlochte pees in het been *humerus*, tusschẽ de musculen *Deltoides* en *Biceps*, latende de holheyt vande oxelen. Hier in machmen sien drie soorten van draeden, ende vijf soorten van frangien. Hierom soo treckt sy den arm om hooch, om laech, ende recht toe aen, maer altijdt voorwaerts. p

Drie musculen zijnder die den arm achterwaerts trecken, te weten, *infraspinatus*, *rotundus minor* en *sub-scapularis*.

Infra-spinatus, spruyt dicht onder den rugh oft doorn van 't schouder-bladt, breet uytgespreyt ende vleyschachtich, want sy vervult de geheel holheyt die onder de voorsz doorens is, ende int sich inden hals ende hooft van het been *humerus*, met een breede dicke coorde. i

Rotundus minor, spruyt van 't onder ribbeken van 't schouder-blat, int sich binnens arms inden hals *humeri*. r

Sub-scapularis, is voor d'oogh onsienbaer, ende beslaet de gheheel holte die onder 't schouder-blat is, ende is seer vleyschachtich. O

De Muscu-

De Muſculen Cubiti ende Radij.

D'El begrijpt twee beenderen, *Cubitum* ende *Radium*, hebbende oock een yeder ſijn beroerlickheyt. *Cubitus* buycht ende recht ſich alleenlick, *Radius* keert de handt over rugh en op haer plat.

Cubitus heeft vier Muſculen, twee buygers, ende twee rechters. D'eerſte vande buygers wordt genaemt *Biceps*, ende de mede-maet *Brachiæus*.

Geteyckent 1. *Biceps* wort alſoo genaemt om dat ſy heeft twee hoofden oft beginſels. Het een hooft ſpruyt *è Cavitate glenoide*, oft de holheyt daer het hooft *humeri* inne ſluyt. Het ander begintſel ſpruyt *Ex Coracoide*, of de uytſcheut van 't ſchouder-blat, die ſoo genaemt wort om de gelijckeniſſe die ſy heeft met een Raven-beck. Deſe twee begintſelen verſamende in een gemeyn buyck ende pees, inten haer in het voorſte deel *Radij*.

2. *Brachiæus* ſpruyt van het bovenſte ende voorſte deel *humeri*, met een vleyſchachtich beginſel ende omhelſende het ſelfde been, int ſich eenſdeels met haer mede-maet in *Radio*, ende voorts in *Cubito*.

3. Twee zijnder die *Cubitum* rechten, te weten, *Longus* ende *Brevis*. *Longus* ſpruyt dicht onder den hals van 't ſchouder-blat. *Brevis* ſpruyt van achter den hals *humeri*, ende vermenght ſich in ſulcker voegen met de voor-
4. gaende, dat ſy van die geenſins gheſcheyden mach worden. Maecken alſo voorts een uyt-geſpreyde peſe t'ſamen, van buyten zenuachtich, en van binnen vleyſachtich, inten haer inde bulte *Cubiti*.

Het gebruyck *radij*, ſoo wy hebben gheſeyt, is de handt op haer plat, ende weder over rugh te keeren, want nademael dat de uyterſte handt meeſtendeel ſteunt op't ghebeente *radius*, ſoo kan oock door het roeren van *radius* de handt lichtelicken over ende weder geleyt worden. Nu de andere kleyne lidtmaten, ghelijck als zijn de vingeren, en konnen oft en mogen niet omgedrayt worden, om vaſter ghebonden te blijven, ende yet te beter aen te vatten.

5. *Radius* wordt gheroert door vier Muſculen, twee wenders, ende twee keerders. D'eerſte vande wenders is genaemt *Rotundus pronator*, de welcke ſpruytende vande binnenſte uytſcheut oft *proceſſu humeri*, ofte oock ſomtijts van het onderſte deel *humeri*, int ſich nouſch nederwaerts-dalende met een parcamentachtighe pees ſeer naer in het midden *radij*.

6. Haer mede-maet is onſienbaer, ende by een braſſelet gheleecken, om dat ſy ontrent den werf, ghelick een bant gebonden is, int ſich in *radio*.

7. Twee genaemt *Supinatores*, keeren de handt over rugh. Vande welcke d'eerſte is genaemt *Longior*, ſpruytende van het buytenſte ende onderſte deel *humeri*, int ſich, nouſch om laech dalende, in het onderſte deel *radij*.

8. Haer mede maet is *Nervoſus* genaemt, ſpruyt vande buytenſte uytſcheut *humeri*, eñ int ſich in het midden *radij*, hem aenklevende rondt om. Haer ſtelſel is nouſch om laegh, want haer beroerlickheyt is nouſch.

De Muſculen Carpi, of des Werff.

DE Werff, genaemt *Carpus*, wort gebuycht, gerecht, ende nouſch ter zijde getogen.

f. Buygers genaemt *Flexores* zijn twee, ſpruytende alle bey van binnens arms.

D'eerſte neemt ſijnen oorſprong vāde binnenſte uytſcheut *humeri*, uytgeſpreyt eñ klevende aen *Cubito*, int ſich, met een dicke pees half vleyſachtich, half zenuachtich, in het vierde been-ſtuck *Carpi*.

f. Haer mede-maet ſpruytende op de ſelve plaetſe, beneffens maer boven de voorſz, eñ dalende nouſch nederwaerts, int ſich in het eerſte been-ſtuck *meta-Carpi*, ſtaende geplant onder den vinger *indice*.

E. *Carpus* wort uytgerecht door middel van andere twee muſculen, ſtaende beyde op de buytenſte zijde geplant, vande welcke de bovenſte ſpruyt boven de buytenſte uytſcheut *humeri*, ende ruſt langhs heenen op *radius*, voleyndicht en klieft ſich in twee peſen, intende d'een in het eerſte, ende de andere in het tweede been *meta-Carpi*.

E. De andere ſpruytende onder vāde voorſz uytſcheut, ende nouſch nederwaerts daelende, int ſich met een pees in het vierde been *meta-Carpi*, alwaer den minſten vinger op ſteunt. Nouſch beroert hem *Carpus* door hulp vande voorſz muſculen, d'een oft d'ander, min ofte meer, naer ſijnen oorſprongh toe treckende, gelijckerwijs de muſculen die het hooft rechten, en buygen, als voorſeyt is.

De Muſculen der Vingeren.

HEt voornaemſte ampt vande uyterſte handt is de aenvattinge: Ende nademael datmen ſonder beroerlicheyt niet en kan omgrijpen, ſoo zijnder nootſaeckelijck van noode geweeſt muſculen om 't ſelfde ampt des handts bequamelijck uyt te voeren. Deſe beroerlickheyt dan des handts geſchiet door middel van alle de vingers, die welcke worden gebuycht, uytgerecht naer malkanderen toe aengehaelt, ende vanden anderen geſcheyden. Nademael dat de vingeren in alles vijf zijn, te weten *pollex, index, medius, medicus* oft *annularis*, ende *auricularis*, ende de leſte vier malkanderen inde beroerlickheyt gelijck zijn, alſoo en hebben hare muſculen onder den anderen gheen groote ongelickeniſſe: maer den duym heeft beſondere muſculen van noode gehadt.

De vier vingeren werden gebogen door drie muſculen, genaemt *Palmaris, Sublimis*, ende *Profundus*.

a. *Palmaris* ſpruyt vande binnenſte uytſcheut *humeri* met een ſcharp zenuachtich begintſel, ende terſtont aennemende het beelt ende groote van een haechdiſſe, ſchiet uyt een ſmalle langhe koorde, ende paſſerende over het dwerſch bintſel *Carpi*, ſpreyt ſich breet uyt over de geheel palm, ende int ſich inde eerſte been-ſtucken der vingeren; niet alleenlicken om 't ſelfde te beroeren, maer oock om dat de handt te beter yet ſoude moghen aenvatten, ende ſoo te ſcherper ſoude gevoelen.

æ. *Sublimis* ſpruyt vande voorſz plaets, ende eer ſy *Carpum* geraeckt, ſchiet voor ſich uyt vier peeſen gelijck breydels, de welcke ontrent den werf, met een ſterck dwers bintſel vaſtelick tſamen worden gebonden, op de wijſe als eenen ringh, ende aldus geſmaelt zijnde, ſoo gaet een yder ſich inten in het tweede been-ſtuck vande voorſz vier vingeren, paſſerende het eerſte been, ende klevende haer oock eenichſins daer aen, alſoo dat ſy 't ſelfde t'ſamen mede beroeren.

Profundus

Profundus leggende onder den *Sublimis*, ſpruyt vande ſelfde uytſcheut, verdeylt ſich juyſt in alſoo veel peeſen als de voorgaende, ende alſoo hechtende ſich eenichſins aen het eerſte ende tweede been der vingeren, int ſich inde drie geleden der vingeren, de ſelve alleenlick buygende. G

Veele ende verſcheyden muſculen zijnder, die de vier vingeren rechtē, de welcke ſommige Anatomiſten voor een alleen willen reeckenen, daer ſy nochtans verſcheyden beginſelen hebben, ende verſcheyden intingen. Sy ſpruyten by naer al t'ſamen vanden buytenſte uytſcheut *humeri*, oft een weynigh daer onder, ende paſſerende onder den dwerſen werf-bant, inten ſich in het tweede ende derde gelidt der vingeren. Alſoo machmen den rechter der vingeren deelen in vier deelen oft peeſen.

D'eerſte int ſich inden kleynen vinger, ende is gekloven in twee peeſen. f

De tweede is wat breeder, en is gheſpleten in twee peeſen, waer van d'eene is twee-voudigh, intende ſich in *auriculari*, ende *medico*, de tweede is eenvoudigh, intende ſich in *medico*. r

Nu voorts het derde deel, in 't beginſel verwart zijnde met de voorgaende, ſchiet uyt twee peeſen, loopende d'eene naer *medium*, ende d'ander naer *indicem*. t

't Leſte deel, weſende het vierde, loopt alleenlicken naer *indicem*, ſoo met een, ſoo met twee peſen. In deſe peſen oft koorden moetmen aenmercken, dat ſy niet en zijn ſoo rondt gelijck als de voorgaende die de vingeren buygen, maer zijn wat platachtich, om dat het been rondt verheven is op de buytenſte zijde. r

Voorts de andere muſculen vande vingeren zijn verborgen voor d'oogh, te weten de *Adductores*, eñ *Abductores*.

De muſculen vanden Duym.

Den Duym heeft beſondere muſculen die hem toe-geeygent zijn, hem buygende, rechtende, af ende aentogende.

Een iſſer die hem buycht, ſpruytende van het bovenſte eynde *radij*, int ſich in het uyterſte ghelidt des Duyms. t

Twee zijnder die hem rechten, ſpruytende alle beyde van *Cubito*. D'eerſte int ſich met een pees in het derde gelidt, d'ander int ſich met een gheſpleten pees in verſcheyden deelen vanden Duym. w y

Drie muſculen zijnder die hem aenhalen, maeckende t'ſamen de muyſe vande handt, ghenaemt *Monticulus Veneris*, ſpruytende al t'ſamen van 't midden *Carpi*, ende inten ſich in het tweede lidtmaet vanden duym, ofte daer ontrent. Als deſe drie muſculen t'ſamen wercken, helpen ſy den duym buygen met een groot gewelt, maer als ſy een voor een wercken, ſoo halen ſy den duym naer de vingeren toe aen. q

Juſt alſoo veel zijnder die den duym vande andere vingeren afkeeren, hebben geen eygen namen, oock zijnſe eenſdeels voor d'oogh verborgen.

Tegen over *mons Veneris*, ſtaet *mons Mercurij*, gemaeckt van drie oft vier muſculen, die welcke de *Auricularem* doen afwijcken vande andere vingeren. x

De muſculen vande Dye, oft been genaemt Femur.

De Dye oft Femur wort gebogen, uytgerecht, af, ende aengehaelt, ende ront om gedrayt.

Sy wort gebogen door twee muſculen, vande welcke de eerſte ruſt binnen in *Abdomine*, ende ſpruyt vande bovenſte wervels der lendenen, int ſich met een ſtarcke pees van vooren inden kleynen *Trochanter*, ende wordt ghenaemt *Pſoas*. P

D'ander vervult de gantſche inwendige holheyt van 't been *Ilium*, ende int ſich inden kleynen *Trochanter*, ende wordt *Iliacus* genaemt. I

De dgye wort uytgeſtreckt door drie muſculen die de billen maecken, genaemt *major*, *medius*, ende *minimus*.

Den *major*, weſende de grootſte van allen, ende half Circkel-wijs ſtaende buyten voor d'oogh aen, ſpruyt van ſtuyt-been, ſtert-been, ende opperſte *Ilij*, daelende nouſch om laech, int ſich een palm onder *Trochantere majore*. M

Medius, alſoo genaemt om ſijn ruſt-plaets, ende middelbare grootheyt, ſpruyt vande voorſte ſijde der ribbe *Ilij*, int ſich in *ſuperficie externa, trochanteris majoris*. m

Minimus en laet haer niet ſien, maer ſtaet geplant onder de voorſz haer mede-maten. m

Drie zijnder wederom de welcke de dye aenhaelen, ende mede innewaerts omdrayen, de welcke de Anatomiſten maer voor een en tellen, ende noemen haer *Tricipitem*.

D'eerſte ſpruyt vande opperſte t'ſamen-voeginge der beenderen *Pubis* ende haere graet, ende int ſich binnewaerts onder het midden *Femoris*. 3

De tweede ſpruyt van d'onderſte t'ſamen-voeginge *pubis*, ende int ſich onder *Trochantere minore*.

De derde ſpruyt vande ſelve plaets, int ſich inden wortel *Trochanteris minoris*.

De affſcheyders *Femoris* blijven verborgen.

De muſculen vande Scheen, of been Tibia.

Tibia heeft de ſelve beroerlickheyt gelijck als *Femur*, behalven het omdrayen.

Tibia wordt gebuycht door vier muſculen, ghenaemt *Poſtici*. Drie ſpruytende *à Tubere Iſchij*, twee gaen binnen de dye, *Seminervoſus*, ende *Gracilis*, ende een buyten *Externus* genaemt. De vierde heeft twee hoofdē, ſpruytende met het een *à Commiſſura pubis*, ende met het ander vande buytenſte zijde *Femoris*, ende beyde deſe hoofden verſamende in een pees, inten ſich in het achterſte deel *Tibiæ*. Het ampt van deſe vier muſculen is *Tibiam* te buygen, ende binnewaerts aen te halen. S G E F

Daer zijnder oock vier die *Tibiam* rechten, ende zijn genaemt *Rectus*, twee *Vaſti*, ende *Crureus*.

Rectus ſpruyt vande buytenſte, ende onderſte overkorſte oft ribbe *Ilij*. R

v *Vastus Externus* spruyt vande gheheele wortel *Trochanteris majoris*, onder sich voor een steunsel hebbende *Femur*.
u *Vastus Internus* spruytende *a Trochantere minore*, ende onder sich insghelicks voor een steunsel hebbende *Femur*.
c *Crureus* kleeft aen, om ende om, en bekleet het been *Femur*.

Dese vier maeckende t'samen een breede koorde, inten sich van vooren in het beginne *Tibiæ*, ende binden t'samen *Tibiam* met *Femore*, om-vangende mitsgaders de knie-schijf.

Tibia wort aengehaelt door twee musculen, genaemt *Longus*, ende *Poplitcus* die onsienbaer is.

L *Longus* aldus ghenaemt om sijn lanckheyt, spruytende van 't voorste ende bovenste *Ilij* daelende nousch om laech, int sich inde binnenste uytscheut *Tibiæ*.

N *Tibia* werpt haer buytewaerts uyt door een muscul, de welcke ghenaemt wort *Membranosus*, spruytende met een vleyschachtich begintsel *a Spina* oft overkorst *Ilij*, ende nousch buytewaerts afdrayende, int sich inde gheheele buytenste sijde *Tibiæ*, met een breede velachtige pees, bekledende seer naer alle de musculen *Femoris*, ende spreyt sich nederwaerts uyt tot den voet.

De Musculen vande Voet.

DEn Voet wordt ghebuyght, ende gherecht, twee musculen zijnder die hem buyghen, ghenaemt *Tibieus*, ende *Peroneus*.

T *Tibieus* aenklevende de *Tibia*, ende spruytende van haer buytenste en bovenste uytwas, int sich met een koorde aen het eynde gespleten, in het been 't welck geplant staet voor den grooten teen.

2 *Peroneus* twee hoofdich, spruyt met het een vanden bovensten overwas *perones*, ende met het ander van 't midden *perones*, ende schiet uyt twee koorden, de grootste verbercht haer onder den voet, ende d'ander int sich in het eerste gelidt vanden kleynen teen.

Vier zijnder die den voet uytstrecken, twee genaemt *Gemelli*, *Soleus*, en *Plantaris*.

g De eene vande *Gemelli*, te weten de binnenste spruyt vanden binnenste uytscheut *Femoris*, ende de buytenste vanden buytenste.

f *Soleus* staende onder dese, ende wat breeder wesende, spruyt vande t'samen-hechtinge *Tibiæ*, ende *Perones*.
p Dese drie maecken t'samen een stercke dicke koorde, inten sich inde hiel. *Plantaris* is onsienbaer.

De Musculen vande Teenen.

DE Teenen beroeren hun ingelicks als de vingeren, de Buygers en vertoonen haer nimmermeer.

r Twee musculen zijnder die de teenen rechten, vande welcke de eerste spruyt vande bovenste zijde *tibiæ*,
b splijt haer in vier peesen. De ander rust onder de voorgaende, de welcke oock de teenen is rechtende, maer nousch buytewaerts, spruytende van het parkamentachtigh bekleetsel vanden overvoet, ende splijt sich insgelicks in vier pesen, ende somtijdts in vijf, intende sich inde teenen, *medicum, medium, indicem*, ende *pollicem*, maer inden kleynen teen en sent sy geen pees.

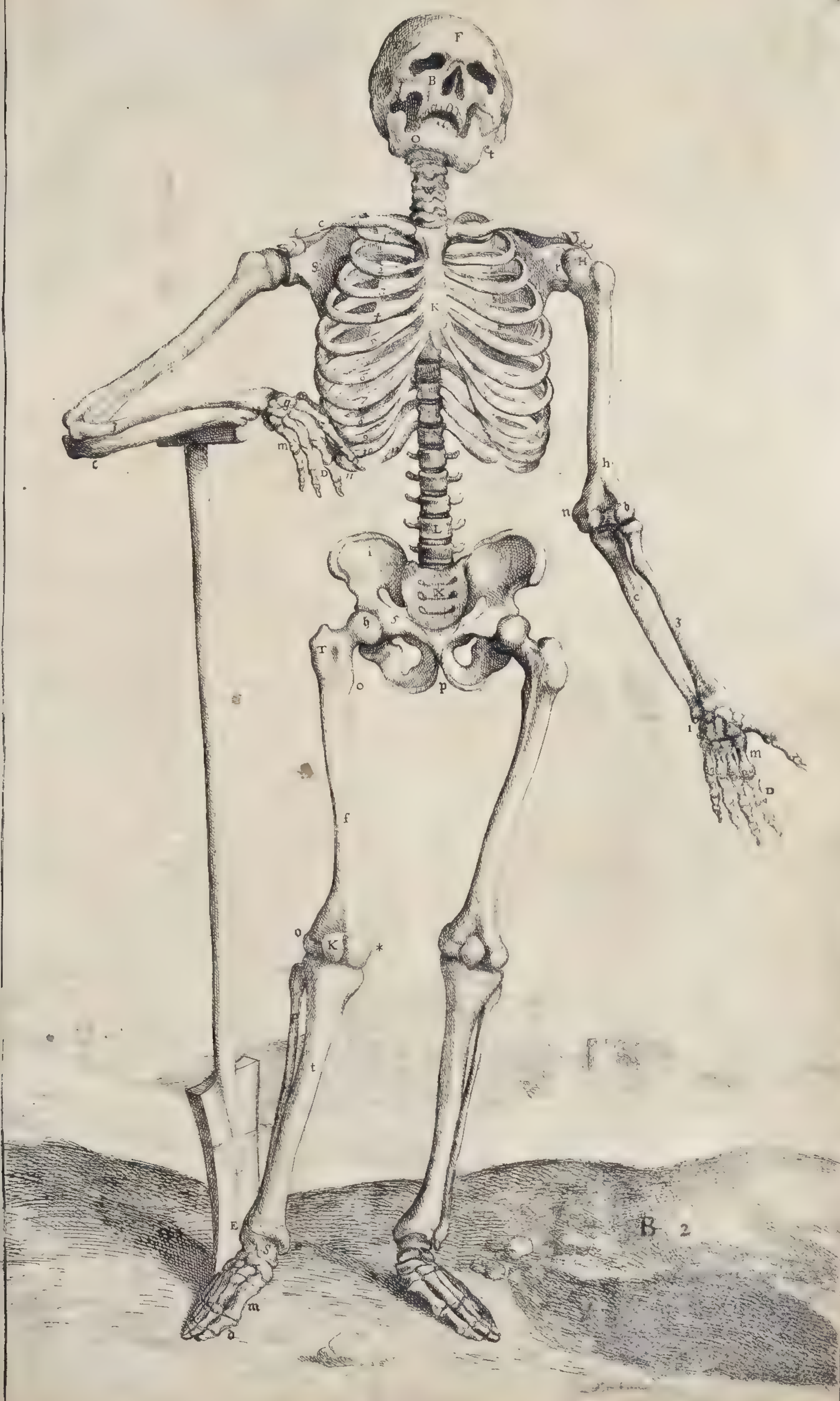
De af, ende aenleyders, zijn meestendeel onsienbaer.

b *Pollex* heeft eenen buygher afdaelende *a tibia*, ende eenen rechter spruytende van 't midden *perones*, splijtende
r sich in twee peesen.

A Den aenleyder *Pollicis* genaemt *adductor*, spruyt *a pedio*, ende int sich inde leeden vanden grooten teen. Den afleyder oft *abductor* en wordt niet gesien.

1 Maer den *abductor* vanden kleynen teen spruyt vande hiel, is de buytenste muscul vande voet, ende int sich in de leden vanden kleynen teen.

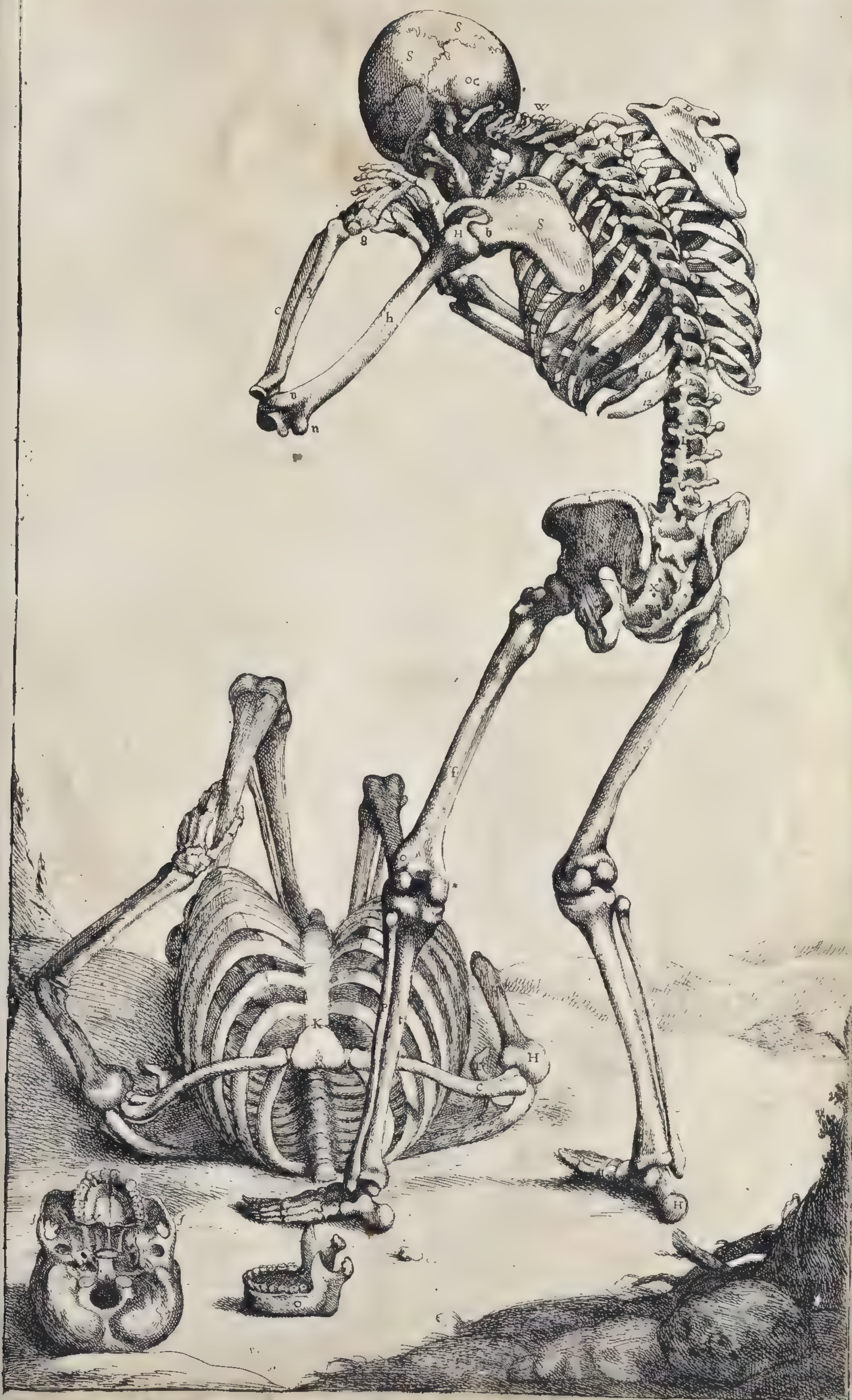



F
B
O
t
c
S
H
K
L
X
T
o
p
f
K
E
m
D
B 2

Tafel van het Ghebeent.

F Frons, *'t Voor-hooft.*
oc. Occiput, *'t Achter-hooft.*
S Sinciput, *beyde de zijde schootels, wesende de kruyne des hoofts.*
T Tempora, *beyde de slapen des hoofts.*
B Maxilla superior, *'t bovenste kaeck-been.*
J Os jugale, *oft 't juck-been.*
t Processus mamillaris, *of den tepel-achtigen uytscheut.*
v *De Vleugel-scheute.*
o Maxilla inferior, *'t onderste kaeck-been.*
w Cervix, *de neck, hebbende seven* vertebras, *ofte wervel-beenderen.*
12 Dorsum, *den rugh, hebbende twaelff wervel-beenderen.*
L Lumbi, *de lendenen, hebbende vijff wervel-beenderen.*
X Os sacrum, *hebbende vijf of ses beenkens, seer vast aenden anderen geknocht.*
K Sternum, *de kreeft, oft borst-been.*
1 7 *Van een tot seven, zijn de echte ribbē.*
8 12 *Van acht tot twaelff, zijn de bastaert ribben.*
c Claviculæ, *de Sleutel-beenderen.*
a Acromium, *wort ghenaemt daer het sleutel-been met het schouder-blat vereenicht is.*
S Scapulæ, *de schouder-bladen.*
D Spina scapulæ, *de rib, rugh, oft doorn,* van *'t schouder-blat.*
b Basis scapulæ, *de voet des schouder-blats.*
o *Het onderste ribbekē des 't schouder-blats.*
b *Den hals van 't Schouder-blat.*
r Coracoides, *den Raven-beck.*
h Humerus, *'t Arm-been.*
H *'t Hooft* humeri, *oft des armbeens.*
b *De buytenste uytscheut* humeri.
n *De binnenste uytscheut* humeri.

c Cubitus, *d'El.*
c *De bulte van d'elle-been.*
i Styloides, *de uytscheut die by de griffie geleecken is.*
3 Radius, *de speeck, oft kleyn elle-been.*
g Carpum, *den werff, oft gewricht des hants, hebbende acht beenkens.*
m Meta-carpum, *de middelwerf, ofte palm des hants, hebbende vier beenkens.*
D Digiti, *de vingerē, hebbende vijfthien beenkens, yder drie.*
Os anonymū, *oft been sonder naem, wort oock het heupenbeen genaemt.*
i Ilium, *de heup.*
s Ischium, *'t ys-been.*
p Pubes, *den manbaren stoel, oft been der schamelheyt.*
f Femur *is genaemt het dye-been.*
h *'t Hooft van 't been* Femoris.
T Trochanter major.
o Trochanter minor.
* *De binnenste ende onderste uytscheut* Femoris.
o *De buytenste ende onderste uytscheut* Femoris.
K Rotula, *de Knie-schijff.*
t Tibia, *het scheen-been.*
P Perone, *de speeck, kuyt-been, ofte braye-been.*
e *De binnenste enckel.*
E *De buytenste enckel.*
S Scaphoides, *oft het schuytwijs been.*
H *De hiel.*
T Tarsum, *oft* pedium, *den voet, hebbende seven beenkens.*
m Meta-tarsum, *oft* meta-pedium, *den middel-voet, ofte plant vanden voet, hebbende vijf beenkens.*
d Digiti, *de teenen, hebbende veerthien beenkens.*



Tafel vande Mufculen, die aengewefen zijn inde eerfte Figuer.

T Temporalis, *is die optreckt het onderfte Kaeck-been.*

c *De mufcul fluytende d'opperfte ooghfcheel.*

I *De mufcul, die van't Juck-beē fpruyt, ende int fich in* buccinatore, *oft de Trompetter.*

t Buccinator, *oft Trompetter.*

x *Defe fpruyt van 't Juck-been, ende wordt ghehecht aen 't punt vande neus.*

K *De geen, die opent de neufgaten.*

G Maftoideus *doet het hooft voor over buygen.*

V *Defe mufcul is ghemaeckt van een vleyfchachtighe membraen, kan nauwelicks vande huyt gefcheyden worden, fpruyt van het bovenfte deel des fleutel-beens, ende loopt opwaerts tot de wanghe, de felve oock eenichfins bekleedende.*

Δ Deltoides *is, de geen die verfcheydelick den arm om hoogh treckt.*

P Pectoralis, *treckt den arm naer vooren, oft tot de borft, op verfcheyden manieren.*

1 Biceps
2 Brachiæus } Defe doen den arm buygen.

7 Longior fupinator, *doet de handt keeren over rugh, te wetē de kneuckelen naer beneden.*

5 Rotundus pronator, *doet contrarie werckinghe, ende drayt* Radium *met de handt op haer plat, 't binnenfte naer beneden.*

t Flexor, *oft buyger vande werff.*

E Extenfor, *oft rechter vande werff.*

D *Den dwerfchen werf-bant.*

M Serratus major
d Obliquus externus } Zijn die den adem intrecken, de ribben ontluycken oft ophalen, ende den romp wijder maackē, ofte 't wambais eenichfins uytwaerts fetten.

R Rectus, *is de rechte buyck-mufcul: heeft drie ofte vier zenuachtighe banden tot fijn verfterckingh, helpt den romp engher maecken, ende de wint uytdrijven.*

B B *Zijn de Banden* Recti.

Δ Triangularis, *wordt aende* Rectus *ghehecht.*

P Pfoas, *is meeft inwendigh, ende helpt op-trecken het dye-been ghenaemt* Femur.

N Membranofus, *die bekleet, met haer vel ofte membraen, de gheheele dye tot de voet, ende draeyt het been uytwaerts.*

L Longus, *haelt het been innewaerts aen naer het ander been.*

3 Triceps, *draeyt het voorfz been innewaerts om.*

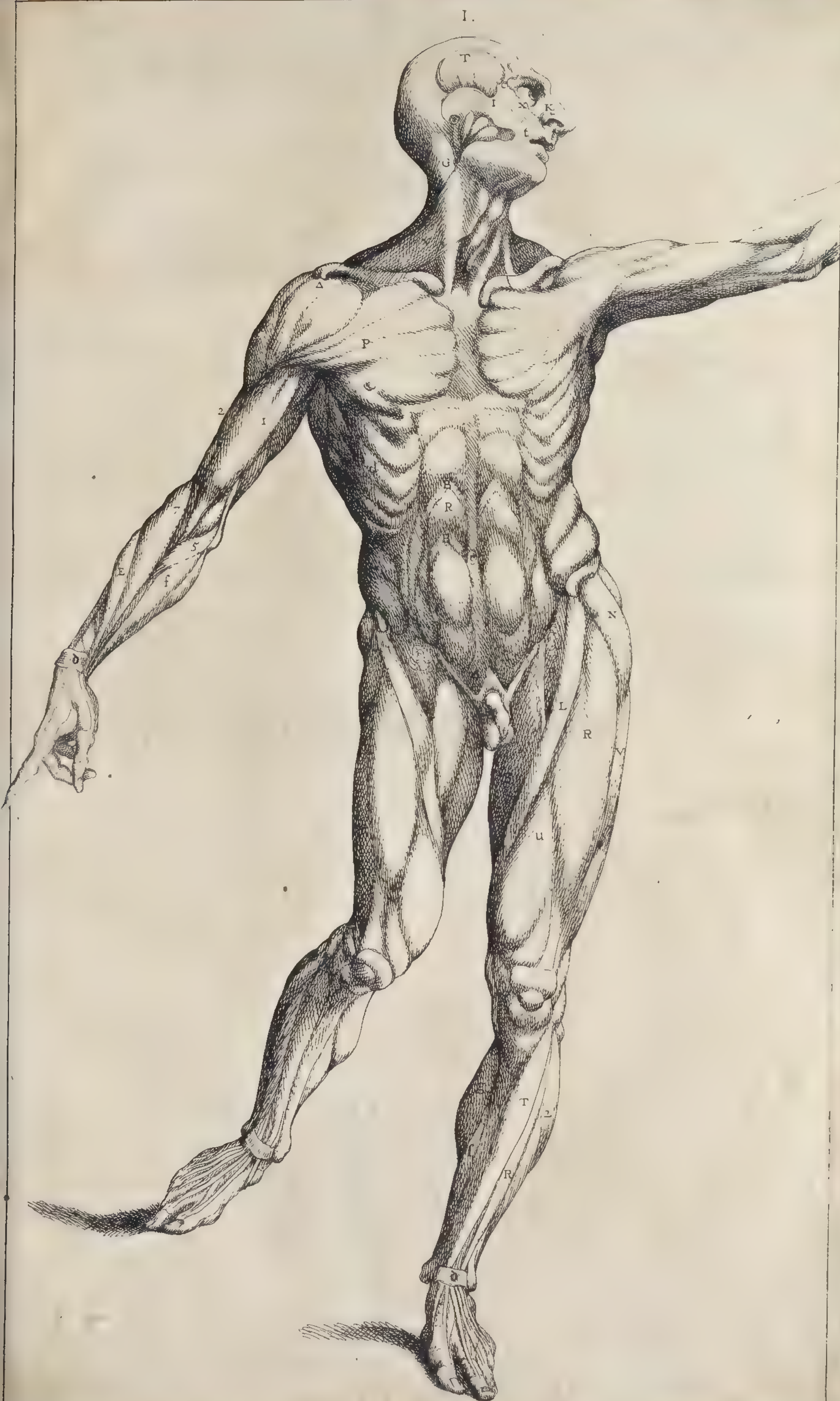
R Rectus
V Vaftus externus
u Vaftus internus } Defe drie rechten het fcheen-been, ende omvatten de knie-fchijff.

T Tibiæus anticus
2 Peroneus } Defe twee buyghen de voet, oft treckenfe opwaerts.

R *Rechter der Teenen.*

g Gemellus
f Soleus } Rechten den voet, ende lichten de hiel.

D *Dwerfch bintfel ofte bant.*


I.

Tafel vande Musculen, die aengewesen zijn inde tweede Figuer.

1 Temporalis.

c *Van d'opperste ooghschele.*

x *Dese spruyt van 't juck-been, ende int sich inde vleugels vande neus.*

t *Vande opperste Lip.*

n *Vande onderste Lip.*

M Mansorius *oft* Masseter *ghenaemt, om 't Ampt, datse bedient vande spijs te knauwen, roert het kaecks-been op verscheyden manieren.*

a *De Muscul van 't been* Hyoides, *die het eenighsins neer treckt.*

e *De muscul van 't been* Hyoides, *dien het eenighsins opwaerts treckt.*

Δ Deltoides *ghenaemt, treckt den arm opwaerts.*

r Infra-spinatus
r Rotundus major
g Latissimus
} Dese trecken den arm achterwaerts op verscheyden manieren.

z Brachiæus.

3 Longus
4 Brevis
} Rechters vande el, ofte vanden arm.

7 Longior Supinator.

EE Extensores, *oft rechters des werfs.*

r *Rechter van drie vingeren.*

M Serratus major, *oft de groote getãde.*

d Obliquus externus, *de nousche uytwendighe.*

g Latissimus, *wordt oock den grooten doorsael ghebeeten, spruyt met een zenuachtich begintsel vande uytwassen oft uytscheuten van 't* Os Sacrum, *als oock vande lendenen, ende de ses onderste wervels* thoracis, *oft des romps, oock mede van 't voorste deel* Ilij, *int sich met een gevlochte koorde onder aen 't hooft* humeri.

M Major
m Medius
m Minimus
} Dese rechten het been Femur, oft doen de dgye recht staen.

T Trochanter major.

N Membranosus *heeft een groot membraen.*

v Vastus externus
u Vastus internus
} Helpẽ Tibian, oft scheen-been recht staen.

3 Triceps, *dese is drie-hoofdigh ende drayt het been innewaerts om.*

I Longus, *is de alderlanghste ende dunste.*

E Externus
S Seminervosus
G Gracilis
F Semimembranosus
} Desen trecken opwaerts Tibiam, eñ doen het been buygen ofte nijgen.

g g Gemelli, *de tweelinghen.*

s Soleus, *staet onder de tweelinghen, ende maecken t'samen een stercke pees, inten sich inde hielen, die sy oock optrecken.*

z Peroneus.

B *Die het uyterste lidt vande vier teenẽ buycht.*

D *Dwersch ligament ofte bant.*

A *Die den grooten teen leyt vande ander teenen.*

a *Die den kleynen teen uytwaerts leyt.*



Tafel vande Musculen, die aengewesen zijn inde derde Figuer.

aa *Die 't been* hyoides *eenichsins neer trecken.*

G Mastoideus, *doet het hooft voor over buygen.*

T *Een ghedeelte van* Trapezius.

Δ Deltoides *heeft verscheyden fibren, oft veselen, ende treckt hierom den arm opwaerts, op verscheyden manieren.*

P Pectoralis, *heeft oock verscheyden fibren, deckt, met haer vleysch, de gheheele borst, ende treckt den arm voorwaerts tot de borst, op verscheyden manieren.*

k Sternum, *de Kreeft, ofte borst-been.*

M Serratus major, *spruyt uyt de voet van 't Schouder-blat, ende vande* oxel *nederwaerts dalende, is sich intende inde derde, vierde, vijfde, seste, sevenste, achtste, ende dickwils inde negenste ribbe, met tanden, op de wijs van een saech, ofte gelijck vingeren.*

d Obliquus externus, *spruyt van 't bovenste deel van 't been* Pubis, Ilij, *ende de dwersche uytscheuten vande wervel-beenderen der lendenen, ende haer uytspreyende nousch opwaerts, int sich, met haer vleyschachtigh ghedeelt, in alle de bastart ribbē, de achtste, sevenste, ende seste veeren ofte tanden* Serrati majoris *aenklevende; maer met haer velachtich ghedeelt int sich inde witte linie.*

R Rectus, *de rechte buyck-muscul.*

Δ Triangularis.

1 Biceps }
2 Brachiæus } Buyghen den arm.

5 Rotundus pronator, *leyt de handt op haer plat, te weten de kneuckelen om hooch.*

7 Longior supinator, *doet contrarij, leyt de handt over rugh, de kneuckelen nae beneden.*

E Extensor, *ofte rechter des werfs.*

ff Flexores, *ofte buygers des werfs.*

a Palmaris, *is een kleyn muscultgen, spruytēde vāde onderste uytscheut* humeri; *schiet uyt een lāge smalle koorde, ende passeert over-dwers bintsel* Carpi; *spreyt haer breet uyt over de gheheel palm vāde hant, int sich int eerste gelidt der vingeren, ende wort in sommige lichamē niet gevonden.*

1 *Het operste ende voorste deel* Ilij.

l Longus, *wort voor de alderlanckste ende dunste muscul ghehouden van 't gheheel lichaem, ende haelt het been binnewaert, nae het ander been toe.*

3 Triceps, *is drye-hoofdigh, groot, ende dick.*

N Membranosus, *heeft boven sijn vleysch, en onder een seer groote membraen, want sy bekleet by naer de gheheel dye mette scheen.*

R Rectus.

V Vastus externus

u Vastus internus

K Rotula, *oft knie-schijff.*

t Tibia, *ofte het scheen-been.*

T Tibiæus anticus }
2 Peroneus } Buygen den voet, oft treckense opwaerts na de knie.

gg Gemelli }
f Soleus } Doen contrarij de voorsz, rechten den voet, en lichten de hiel, of treckense inwaerts.



Tafel vande Muſculen, die aengeweſen zijn inde vierde Figuer.

M Manſorius, *oft Maſſeter.*

t Buccinator, *oft den Trompetter.*

n *De muſcul vande onderſte Lip.*

t *Deſe ſpruyt van 't onderſte kaecks-been, eñ int ſich int been* hyoides.

a *Deſe ſpruyt van 't opperſte des borſt-beens, eñ int ſich int been* hyoides.

o *Deſe ſpruyt vanden uytſcheut des Schouder-blats, ghenaemt* Coracoides, *ende int ſich int been* hyoides.

u *Deſe ſpruyt vanden uytſcheut* ſtyloides, *eñ int ſich in 't been* hyoides.

G Maſtoideus, *ſpruyt van 't ſleutelbeẽ, met twee beginſelen, een weynigh vanden anderen gheſpleten, int ſich dicht achter de oor.*

cc Claviculæ, *oft de ſleutel-beenders.*

ſ Serratus minor, *ſpruyt vande ſeſte, ſevenſte ende achtſte ribbe, eñ wort van binnẽ aen* Coracois *gehecht, ſy trect het ſchouder-blat nae vooren toe.*

d *Deſe ſpruyt vande inwendighe party van het ſleutel-been, ende int ſich in* Cartalagine, *ofte kraeck-been der eerſte ribbe.*

M Serratus major, *ſpruyt uyt den voet des ſchouder-blats, ende int ſich inde derde, vierde, vijfde, ſeſte, ſevenſte, ende achtſte ribbe tant-gewijs.*

Δ Deltoides *ſpruyt vande helft des ſleutel-beens, van 't* acromium, *ende den gheheelen rugh van 't ſchouder-blat, ende int ſich met een ſtarcke pees in 't midden vant been* humerus.

1 Biceps.

p Pectoralis, *hanght aen ſijn tendoen.*

2 Brachiæus.

ſ Rotundus pronator, *ſpruyt vande binnenſte uytſcheut* humeri, *oft van 't onderſte* humeri, *int ſich nouſch nederwaerts dalende, ſeer naer int midden* radij.

æ Sublimis, *ſpruyt oock vanden binnenſte uytſcheut* humeri, *boven de voorſz, ſchiet uyt vier peſen, ende gaet een yder ſich intẽ in het tweede been vande vier vingheren, ende paſſeert onder den dwerſen werf-bant.*

d *Den dwerſſen werf-bant.*

o Obliquus internus, *oft de nouſche inwendige, ſpruyt van het bovenſte des beens* pubis, *en van 't voorſte deel* Ilij, *ende de dwerſche uytſcheuten vande wervels der lendenen, int ſich met haer vleyſchachtich gedeelte inde onderſte baſtaert ribbe, ende met haer zenuachtich vel inde witte linie.*

R Rectus, *ſpruyt van het buytenſte ende onderſte deel* Ilij.

V Vaſtus externus, *ſpruyt van* trochantere majore.

u Vaſtus internus, *ſpruyt van* trochantere minore.

(Deſe maecken t'ſamen een groote breede koorde, inten ſich van vooren in het begin Tibiæ, ende bindẽ tibiam met Femore, eñ omvattende de knie-ſchijff.)

N Membranoſus, *hanght nederwaerts aff.*

L Longus, *hanght oock nederwaerts aff.*

r *Rechter vande vier teenen.*

t *Rechter vanden grooten teenen.*


M
P
O
R
u
r
N

Tafel vande Musculen, die aengewesen zijn inde vijfde Figuer.

T T Temporales, *trecken het onderste kaecks-been opwaerts.*

M M Mansorij, *oft* masseteres, *trecken het onderste kaecks-been op verscheyden manieren.*

H H H Digastrici, *hebbende twee buycken, trecken het onderste kaecks-been nederwaerts, spruyten vanden uytscheut* styloides, *die oock wort den greffijswijschen uytwas genaemt, inten sich in't binnenste vande kin.*

L Levator, *treckt het Schouder-blat opwaerts.*

h Humerus, *oft het been vanden arm.*

Δ Deltoides.

1 Biceps, *heeft twee hoofden, het een spruyt vanden uytscheut des schouderblats genaemt* Coracoides, *en 't ander begint daer het Schouderblat met het sleutel-been vereenigt wordt, oft à* Concavitate glenoide, *ende int sich in 't voorste deel* radij.

2 Brachiæus.

5 Rotundus pronator.

7 Longior supinator.

æ Sublimis, *buyght principalijck de tweede gelede vande vier vingere.*

R Rectus, *spruyt van 't opperste des beens* pubis, *ende gaet opwaerts, tot in 't onderste van 't borst-been, inde kraeck-beenderē sich intende. Dese heeft de draeden recht, maer zijn doortrocken met drie ofte vier zenuachtighe riemen, tot versterckingh des buycks.*

Δ Triangularis, *is een kleyn ende dryekantich muskeljen, spruyt vā 't been* pubis, *int sich aen* rectus.

t Transversus, *ghenaemt naer haer stelsel van draden, sy spruyt vande dwersche uytscheut des wervels der lendenen, oock mede van* Ilio, *ende* Pube, *int sich inde witte linie.*

l *De witte linie, streckt van* Pubis *bovenste deel, tot d'onderste kraeckbeenen des borst.*

P Psoás, *rust meerderendeel binnen in* Abdomine, *ende spruyt vande bovenste wervels der lendenen, int sich van vooren in* Trochantere minore, *helpt het dye-been opwaerts trecken.*

T Trochanter major, *De groote uytscheut van 't dye-been.*

3 Triceps.

C Crureus
V Vastus externus
u Vastus internus
R Rectus
} Dese vier musculen rechten Tibiam, oft doen het been recht staen.

r *Rechter vanden grooten teen, spruyt van 't midden des beens* perones, *splijtende sich dickwils in twee pesen, int haer inden grooten teen.*

2 Peroneus.

gg Gemelli.

t Tibia, *ofte scheen-been.*

f Soleus.

B *Buyger vande uyterste leden der vier teenen.*

o Osseus *ghenaemt.*

r *Rechter vande vier teenen, leyt affghedaen.*

u *Oock rechter van vier tenen, en drayt de tenē eenichsins uytwaerts, spruyt vā het parkamentachtich bekleetsel vanden overvoet, splijt haer in vier pesen, int sich inde vier grootste teenen, maer indē kleynen teen en sendt sy gheen pees.*

A *Aenleyder vanden grooten teen.*

V



Tafel vande Mufculen, die aengewefen zijn inde feſte Figuer.

DD In ore latitantes, *zijn kleyne mufcultgens, fchuylende inde mont, medehulpers van* Temporalis, *ſpruytẽ uyt de ghevleugelde uytwaſſen des hoofts, inten ſich innewaerts inde zijde van het kaecks-been.*

t *De Tongh.*

o *Het onderſte kaecks-been is in 't midden in tween gedeylt.*

w *De wervels des necks.*

k *Het borſt-been.*

r Biceps.

ææ Sublimis, *hangende aẽ hare tendoenẽ oft peſen, die doorboort zijn, waer door paſſeert de peſe* profundi.

b Profundus, *leggende onder* Sublimis, *ſpruyt vanden binnenſte uytſcheut* humeri, *verdeylt haer in vier peſen, die ſich hechten eenichſins aen 't eerſte, eñ 't tweede been, inten ſich in het derde been der vingeren, de ſelve buygende.*

qq Monticulus Veneris, *ſpruytende van 't midden* Carpi, *int ſich in 't tweede ghelidt vanden duym, ende helpt de ſelve buygen.*

c *Buygher vanden duym, ſpruyt van 't bovenſte* radij, *int ſich int uyterſte lidt.*

bb Montes Mercurij, *deſe muſculen leyden den kleynen vinger aff vande ander vingeren.*

V *De Elf uytwendige muſculen, die tuſſchen de ſpatien vande ribbẽ zijn,*

X *ſeynden haer fibren oft veſelẽ, van d'opperſte ribbe ſlim voorwaerts, tot d'onderſte.*

Inde tuſſchen ſpatien vãde kraeckbeenderen, die aende echte ribben gevoecht zijn, cruyſſen ſy ſlim voorwaerts haer fibren ofte veſelen, van d'onderſte kraec-beẽ tot d'opperſte.

t Tranſverſus.

l *De witte linie.*

R Rectus, *hangt afgedaen aen* pubes.

3 Triceps, *is een ſeer dicke groote muſcul, ende wordt van ſommighe voor verſcheyden muſculen gehouden.*

C Crureus, *is ombelſende 't been* Femur, *ſpruyt tuſſchen de twee bovenſte uytſcheuten, genaemt* Trochanteres, *maeckt met dẽ* Rectus, *ende de* Vaſti, *een groote breede koorde, ſy inten haer in het begin* tibiæ, *ende binden t'ſamen* tibiam *met* femore, *omvangende de knieſchijff.*

u Vaſtus internus.

R Rectus, *hanght af aende knie-ſchijf.*

E *Een gedeelte vã* Externus poſticus.

gg *De* gemelli, *maken met haer vleyſch de braye ofte kuyt van 't been.*

f Soleus, *begint onder de* gemelli.

2 Peroneus, *twee-hoofdigh, ſpruyt met het een hooft vanden bovenſten overwas* perones, *dat oock het braye-been ghenaemt wordt, ende met het ander hooft van 't midden des voorſz beens; ſchiet uyt twee koorden, de grootſte verberght ſich onder den voet, d'ander int ſich inden kleynen teen, ende wort van ſommighe voor twee muſculen ghehouden.*

B *Buyght der teenen d'uytterſte lidt.*

o Oſſeus *ghenaemt.*

r *Rechter vanden grooten teen, leyt affghedaen.*

VI



Tafel vande Musculen, die aengewesen zijn inde sevenste Figuer.

J *Het Juck-been.*

w *De wervels des necks.*

r *Den uytscheut van 't Schouder-blat* Coracoides, *oft den raven-beck genaemt.*

h *Het ghebeent* humerus.

7 *Van een, tot seven, zijn de ghebechte, ofte echte ribben.*

8 *Van acht, tot elff, zijn de ongebechte,*
11 *ofte bastaert ribbe.*

k Sternum, *de kreeft, ofte borst-been, waer aē gehecht wordē de echte ribbē.*

Δ Diaphragma, *ofte het middelschot, is het voorneemste instrument vande vrije ademhalinghe.*

O Sub-scapularis, *vervult de gheheel inwendighe holheyt des Schouder-blats, sy spruyt uyt de gheheel voet des Schouder-blats, ende is seer vleyschachtich, met een stercke pees sich intende aen 't hooft* humeri, *passeert onder den uytscheut* Coracoides, *haer werckingh is, dē arm te vesten, die meer achterwaerts als andersins te trecken.*

r Rotundus minor, *spruyt vande onderste ribbe des Schouder-blats, int sich, binnens arms, inden hals* humeri.

2 Brachiæus, *is omwonden* humerus.

5 Rotundus pronator, *spruyt vande binnenste uytscheut* humeri, *ende somtijdts van 't onderste* humeri, *int sich, nousch nederwaerts dalende, met een parkamentachtige pees, seer naer in 't midden* radij.

6 *Dese wort van sommighe de Braselet gebeeten, om dat sy is omgewonden de twee beenen* Cubitus *en* Radius, *dicht by de werff, spruyt van d'onderste-deel* Cubiti, *ende int sich in* Radio.

G Cubitus, *oft d'El.*

r Radius, *de speeck ofte kleyn ellebeen.*

b Montes Mercurij, *drie muscultgens*
b *die haren begin nemen van het eerste beē* Carpi, *dat over dē pinck*
b *staet, inten sich in 't eerste been van den pinck, oft kleynstē vinger, dien afleydende vande ander vingeren.*

t *Buyger vanden duym hanght aff.*

b Profundus *hanght oock affgedaen.*

33 *'t Ghedeelte van* Triceps.

3 Triceps, *spruytende van 't onderste deel* pubis, *ofte vande t'samenvoeginge des beēs der schamelheyt, int sich by naer inde geheel achterste zijde van 't dye-been, ghenaemt* Femur, *ende doet het selve uytstrecken ende recht staen, eñ roert het inne-waerts om met haer bovenste deel.*

P Psoas *spruyt vāde twee onderste wervels des romps, ende de bovenste wervels der lendenen, int sich in* trochantere minore, *helpt de dye buygen, oft ophalen.*

J Iliacus *vervult de gantsche inwendige holheyt van 't been* Ilium, *ende int sich oock in* trochantere minore, *helpt met 't voorsz been* Femur *ophalen.*

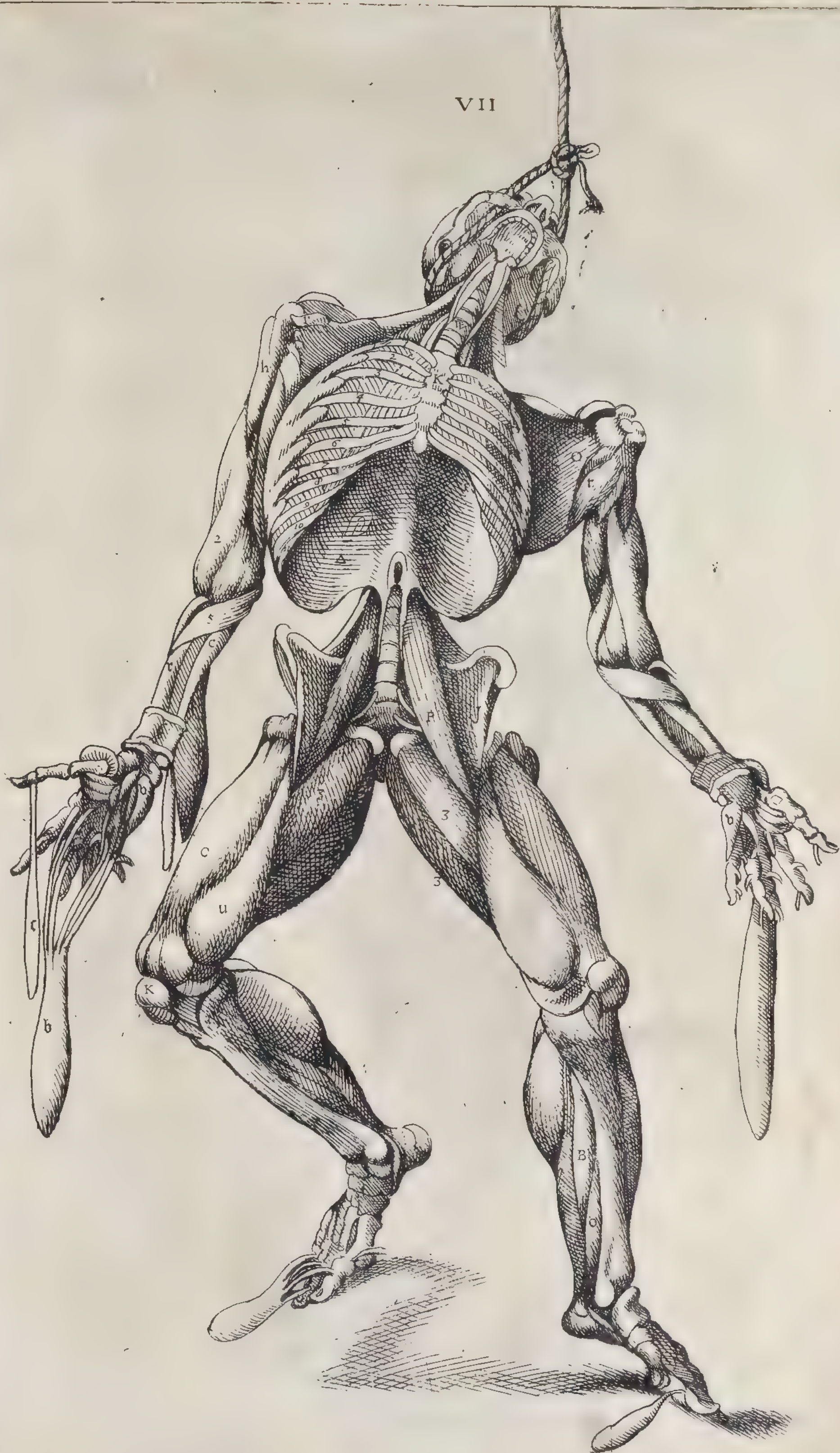
C Crureus.

u Vastus internus.

K *De knie-schijff.*

B *Buyger der teenen gebeetē, spruyt van 't achterste deel van 't scheen-been, eñ eenichsins van 't braye-been, oft kuyt-been, int sich onder de plant vande voet, door vier tendoenen oft pesen, inde uyterste leden der teenē.*

o Osseus *genaemt spruyt van 't scheen-been ende braye-been, int sich inden wrijff vande voet.*


VII

Tafel vande Musculen, die aengewesen zijn inde achtste Figuer.

1 1 *Dese spruyten vande bovenste wervels des romps, ende inten sich in alderbovenste vanden hals, trecken het hooft eenichsins voor over.*

2 2 *De* Scaleni, *in hare beginselen breet, ende daer nae smalder, spruyten vande bovenste eerste ribbe, inten sich aende voorste uytscheuten des necks-wervels.*

12 *Van een, tot twaelff, zijn de wervels des romps.*

L *Van* L *tot* L, *zijn de wervels der lendenen.*

o o o *Zijn de Elf inwendighe musculen, die tusschen de ribben zijn, spruyten uyt de dwersche uytscheute des wervels des romps, ende daer de ribben bultachtich zijn; sy werden gehecht slimmelijck, haer fibren maecken met de buytenste musculen een figuer als de letter* X.

r *Den uytscheut van 't Schouder-blat die* Coracoides *genaemt wort.*

O Sub-scapularis.

h *'t Ghebeent* humerus.

2 Brachiæus.

b *De buytenste uytscheut* humeri.

n *De binnenste uytscheut* humeri.

r Radius, *oft het kleyn elle-been.*

c Cubitus *d'El.*

f f Meta-carpiales, *of* Inter ossei, *zijn muscultgens die tusschen de beenders vanden palm der hant leggen.*

ς *Dese spruyt van 't bovenste* Ilij, *ende de dwersche uytscheuten des wervels der lendenen, int sich inde onderste ribbe, buycht 't onderste deel vanden rugh.*

P Psoás } Dese twee buyghen, ofte halen opwaerts, het been Femur ofte de dye.
I Iliacus

I *Het opperste deel* Ilij.

T Trochanter major, *is den opperste ende grootsten uytscheut* Femoris.

Ψ *Dese muscul besit de voorste zijde des gats* pubis, *ende int sich in* Trochantere majore.

Ʒ *Dese muscul is breet in haer begin, spruyt van het voorste deel* pubis, *gaet slimmelick nae de inwendighe zijde van 't dye-been, int sich met een lange invoeginge onder* Trochantere minore, *'t selfde dyebeen niet alleen ophalende, maer oock innewaerts roerende.*

3 *Ghedeelte van* Triceps.

* *De binnenste ende benedenste uytscheut* Femoris.

o *De buytenste ende benedenste uytscheut* Femoris.

k *De knie-schijf.*

C Crureus, *hanght aen sijn inplanting.*

t Tibia, *ofte het Scheen-been.*

f Scaphoides, *oft het Schuytwijs-been ghenaemt.*

e *De binnenste Enckel is een aenwas, oft uytscheut* tibiæ, *oft des scheenbeens.*

De buytenste Enckel is den aenwas ofte uytscheut perones, *oft des braye-beens.*

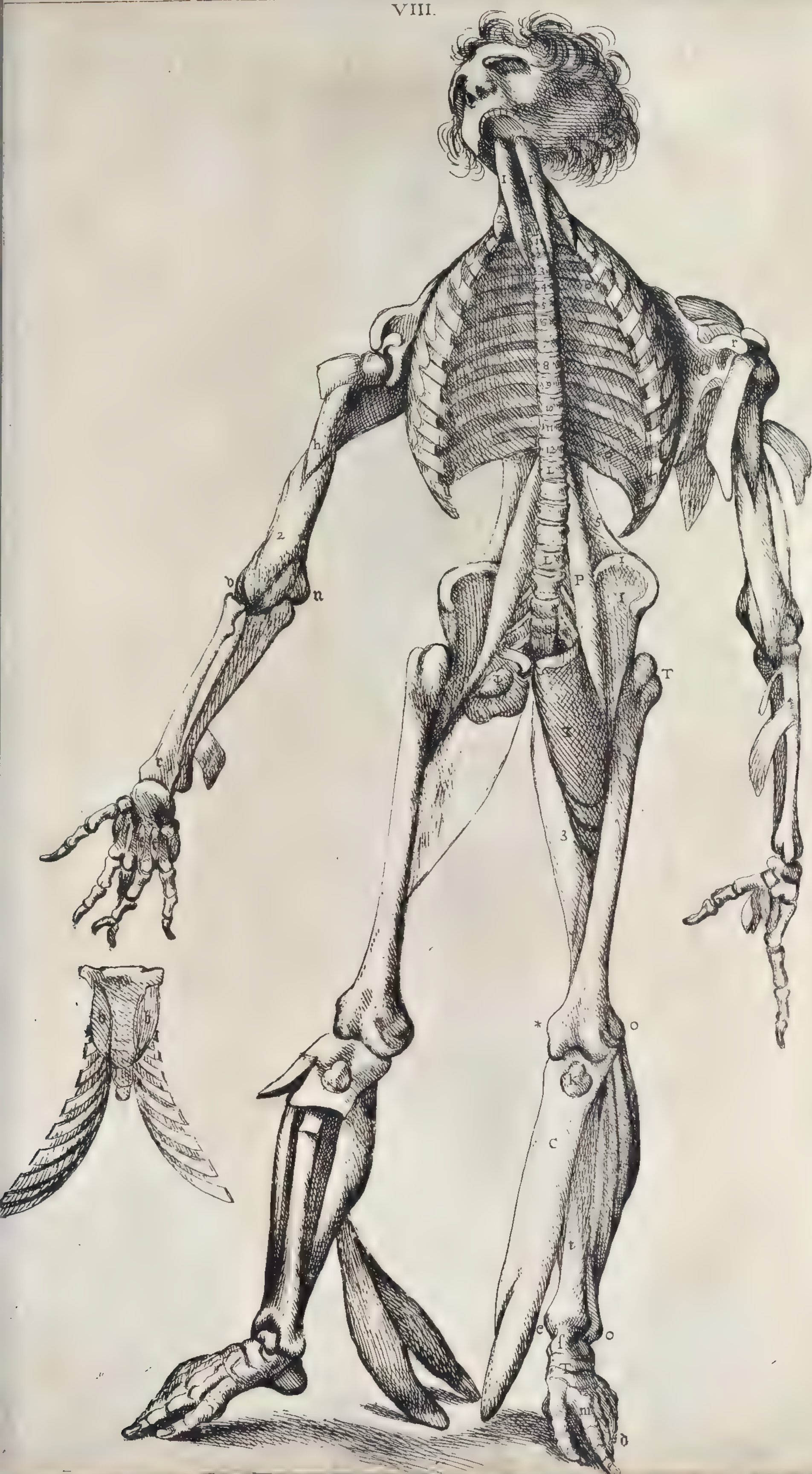
T Tarsus.

m Meta-tarsus, *ofte middel-voet.*

d *De Teenen.*

b b *Dese Musculen worden uytgestreckt, tot de kraeck-beenen vande echte ribben, ende maken eenichsins den romp enger.*

VIII.



Tafel vande Musculen, die aengewesen zijn inde negenste Figuer.

Γ Temporalis.

M Mansorius, *ofte* Masseter.

G Mastoideus.

A Splenius.

T T Trapezij, *spruyten van by naer het gheheel* occiput, *ende van alle de wervels des necks, ende mede de acht opperste des romps, inten sich inden gheheele doorn ofte rugghe vande schouder-bladen, tot seer naer in 't midden van haer* basis *ofte voet; Dese musculen hebben verscheyden fibren oft veselẽ, ende treckẽ daerom de schouder-bladen om hoogh, om laegh, ende achterwaerts.*

Δ Deltoides.

2 Brachiæus.

7 Longior supinator.

3 Longus } Rechters Cubiti, ofte die den arm rechten.
4 Brevis

C *De* Bulte Cubiti.

E E Extensores, *ofte rechters vande werf des hants.*

t *Rechter vande drie voorste vingeren.*

s *Rechter vanden kleynen vinger.*

w *Rechter van het uyterste ghelidt des duyms.*

y *Rechter van 't eerste en tweede lidt des duyms.*

z *Aenhaelder vanden duym naer de ander vingeren.*

ı Infra-spinatus.

r Rotundus major.

S Sacro-Lumbus, *leydt onder* Latissimus.

d *Een ghedeelte vanden* Obliquus externus.

g Latissimus, *die oock den grootẽ Dorsael ghebeeten wort, spruyt met een zenuachtich beginsel vande uytscheut van 't* Os sacrum, *ende de lendenen, ende de ses onderste wervels* thoracis, *ofte des romps, oock van het overste deel* Ilij; *van daer klimt hy opwaerts wel vleylschachtich, becht sich een weynigh aende onderste hoecken vande Schouder, int sich met een ghevlochte koorde onder aen 't hooft* humeri. *Dese muscul heeft verscheyden fibren, eñ treckt daerom den arm achterwaerts op verscheyden manieren, maer altijdt nousch.*

M Major, *wesende de grootste vã drien, eñ halff Circkelwijs, staende buytewaerts voor d'oogh, spruyt van 't stuyt-been, stert-been, eñ de overste ribbe* Ilij, *daelẽde nousch om laech, int sich een palm onder* Trochanchantere minore.

m Medius, *alsoo genaemt om sijn rustplaets, ende middelbare grootheyt, vervullende het gebeel bultachtigh deel* Ilij, *spruyt vande voorste zijde ende ribbe des selfs, int sich inden buytensten uytwas ghenaemt* trochanter major.

E G S F Poltici { Externus, Gracilis, Seminervosus, Semimembranosus } Dese vier musculen trecken achterwaerts het scheenbeen ofte doen nijgẽ het been.

gg Gemelli.

s Soleus.


T
M
T
Δ
1
r
r
2
4
g
E
C
r
E
d
m
M
F
G
E
S
g
g

Tafel vande Musculen, die aengewesen zijn inde thienste Figuer.

AA Splenij.

LL Levatores, *trecken de Schouderbladen opwaerts.*

** Rhomboides, *spruyten vande drie onderste wervels des necks, ende de drie bovenste des romps, inten sich inde geheele* bases *ofte voeten van de Schouder-bladen.*

f Supra-spinatus, *spruyt vande holheyt die staet boven den rugh oft doorn van 't Schouder-blat, ende int sich inden hals van 't ghebeent* humerus.

D *Den rugh oftdoorn van het Schouder-blat.*

A Deltoides *spruyt van het midden van* Clavicula *oft sleutelbeē, ende den gheheelen rugh ofte doorn van het Schouder-blat, eñ het* acromium *int sich met een stercke pees by naer in 't midden* humeri.

a Acrómium, *wort ghenaemt daer het schouder-blat met het sleutel-been vereenight wordt.*

2 Brachiæus.

7 Longior Supinator.

E Extensores, *de rechters vandē werf.*

E *De onderste hanght aen haer tendoen.*

8 Nervosus.

c Cubitus, *ofte d'El.*

w *Den rechter des derde lits vanden duym, spruyt van* Cubito, *ende treckt eensdeels den duym naer den wijser vinger.*

y *Dese spruyt oock van* Cubito, *int haer met een gespleten pees in verscheyden deelen vanden duym, eñ oock eenighsins inden werff.*

r *Rechter vande drie voorste vingeren, hanght aen haer tendoenen oft pesen.*

ſ *Rechter vanden kleynen vinger.*

S Sacro-Lumbus.

g Latissimus.

m Medius, *oft de middelbare.*

T Trochanter major.

M Major *is genaemt den grootsten muscul vanden bil, ende hanght afgedaen.*

F Semi-membranosus, *heeft twee hoofden oft begintselen, het een spruyt vande t'samen-voeginghe* pubis, *'t ander van* femore, *ende beyde dese hoofden versaemt zijnde in een pees, int sich in d'achterste zijde* tibiæ.

S Semi-nervosus, *spruyt* a tubere Ischij, *ofte vanden onderste aenwas des heupen-beens, is zenuachtich tot by nae het midden, int sich inde binnenste ende achterste zijde* tibiæ.

G Gracilis, *spruyt vande selve plaets, maer breet in haer begin, int sich oock by de voorsz.*

E Externus *spruyt uyterlick* a tubere Ischij *by de voorsz. eñ met eē haer deel, in 't nederdalē, aen 't dye-been aenklevende, int sich eensdeels in 't Scheen-been, maer principalick in 't braye-been, 't welck been oock genaemt wort* perone.


X
A
A
L
L
a
g
S
m
T
M
F
S
G
E
E
r
E

Tafel vande Muſculen, die aengeweſen zijn inde elffſte Figuer.

AA Splenij
BB Complexi { Deſe treckẽ het hooft achterwaerts over, ende doen 't recht ſtaen.

ſ Supra-ſpinatus.

Δ Deltoides.

i Infra-ſpinatus *ſpruyt dicht onder den rugh oft doorn van 't Schouder-blat, breet uytghespreyt ende vleyſchachtich; wantſe vervult de geheel holheyt die onder de voorſz doorn is, ende int ſich inden hals van het been* humerus, *met een breede dicke koorde.*

r Rotundus major, *ſpruyt van het onderſte ribbeken van 't Schouder-blat, int ſich inden hals* humeri.

4 Brevis, *ſpruyt van achter den hals* humeri.

3 Longus, *ſpruyt dicht onder den hals van 't Schouder-blat.*

{ Deſe vermengen haer t'ſamẽ. ſo dat ſy gheenſins ghe-ſcheyden moghen worden, eñ maken alſoo een uytghe-ſpreyde pees, intẽ haer inde bulte Cubiti.

g Latiſſimus, *hanght aen haer tendoen.*

Ꝺ Serratus poſticus ſuperior *ſpruyt vande drie onderſte wervels des hals, ende d'eerſte vanden romp, breet en membraneus, ende dwerſch gelegen zijnde, wordt, als met drie vingers, inde tuſſchen-ſpatie vande vier bovenſte ribben inghevoeght.*

J Serratus poſticus inferior *ſpruyt vande onderſte wervels vanden romp, ende de bovenſte der lendenen, oock dwerſch gelegen zijnde, int ſich inde negende, thiende, ende elfde ribbe, op de manier van vingeren.*

E Extenſor, *oft rechter vanden werf, ſtaende op de buytenſte zijde, wort oock* Bicornis *ghenaemt, overmits datſe twee tendoenen heeft; ſpruyt bovẽ den buytenſten uytſcheut* humeri, *ende ruſt lancks heenen op* radius, *klieft ſich in twee peeſen, intende d'een in het eerſte, ende d'ander in het tweede been* metacarpi.

8 Nervoſus ſupinator *helpt de handt keeren over rugh, de kneuckelen naer beneden.*

y *Rechter vanden duym ſpruyt van* Cubito, *ende heeft drie tendoenẽ, d'eerſte int ſich indẽ werf, de tweede int eerſte lidt, ende de derde in 't tweede lidt des duyms.*

t *Rechter vande twee voorſte vingeren, die ſich verſaemt met den rechter van 't uyterſte lidt des duyms.*

a *Aenhaelder vanden duym, nae de voorſte vingeren.*

m Minimus *is veel minder als de twee, te weten,* Major *en* Medius, *ende wort van deſe heel bedeckt, ſpruyt van 't been* Ilium, *vervult by nae de geheel holheyt des ſelfs, int ſich in* trochantere majore.

• *Deſe ſpruyt ſlimmelick vande drie nederſte beenẽ van 't* Os ſacrum, *ende int ſich in* trochantere majore; *haer werckingh is* femur *ofte dye uyt te ſtrecken eñ om te keeren.*

E Externus.

gg Gemelli.

ſ Soleus.


B
A
A
S
i
r
4
3
J
E
v
m
t
g g

Tafel vande Musculen, die aengewesen zijn inde twaelfste Figuer.

AA Splenij *spruyten vande vijf opperste wervels des romps, eñ eenige vandẽ hals slim uytwaerts opklimmende, inten sich in* Occipite, *ofte de rouwicheyt van 't achter-hooft.*

BB Complexi, *staende onder de* splenij, *trecken met het voorsz. 't hooft achterwaerts over.*

L Levator, *spruyt van d'eerste, tweede, derde wervel des necks, int sich inde opperste hoecken van 't Schouderblat, ende treckt het opwaerts.*

r Rotundus minor, *helpt den arm achterwaerts trecken; spruyt van 't onderste ribbeken des Schouderblats, int sich binnens arms inden hals* humeri.

7 Longior supinator, *spruyt van het buytenste ende onderste deel* humeri, *ende nousch om laegh dalende, int sich in 't benedenste van 't been* Radius.

8 Nervosus supinator, *mede-hulper vande voorsz., spruyt vande buytenste uytscheut* humeri *by* cubitus, *ende int sich int midden* radij, *hem aenklevende rondt-om. Haer stelsel is nousch om laegh, wãt haer werckingh is, met* Longiore, *de handt over rugh te keeren.*

S Sacro-lumbus, *spruyt met een zenuachtich vel van 't* Os sacrum, *de wervels der lendenẽ aenklevende, ende schiet soo veel koorden uyt datse haer kan binden aen alle de ribben. Haer werckingh is de ribben by den anderen te halen, den romp engher te maecken, ende de wint uyt te drijven.*

i Ilium, *oft het bovenste van 't heupenbeen.*

h *'t Hooft* Femoris.

T Trochanter major.

3 Triceps, *is een seer groote dicke muscul, diemen in verscheyden soude konnen deelen, spruyt vande t'samen-voeginghe* pubis, *oft van het been des schamelheydts, int sich by nae inde gantsche achterste zijde* Femoris *oft dye-been, doet het selve uytstrecken ende recht staen, drayt het inne-waerts om, met het bovenste deel.*

B *Dese muscul spruyt van d'achterste zijde des gats* pubis, *ende is omghekeert aen het ghesseyde been, int sich in* trochantere majore, *ende treckt het been uytwaerts om.*

E Vastus externus.

p Plantaris *is een kleyn muscultgen staende onder de* gemelli.

gg Gemelli, *De binnenste spruyt vanden binnenste uytscheut* Femoris, *eñ de buytenste vanden buytenste uytscheut* Femoris.

f Soleus, *staende onder de voorsz.* Gemelli, *wat breeder wesende, wast vande t'samen-hechtinghe* tibiæ *en* perones, *dese drie maken t'samen een starcke dicke koorde, inten sich inde hiel. Haer werckinghe is de hiel te lichten, ende 't voorste vande voet vast op de aerde te stellen.*

a Abductor, *besittende de buytenste zijde vande voet, spruyt vanden hiel, ende int sich in 't eerste been vanden kleynen teen; leydt dien af vande ander teenen.*

XII.



Tafel vande Musculen, die aengewesen zijn inde derthienste Figuer.

BB Complexi, *diemen in veel musculen soude konnen deelen, ende seer verscheyden gesien worden, spruyten de meerderendeel vande vier opperste wervels des romps, ende de vijf nederste wervels des necks; slim opklimmende, inten sich in* Occipite *oft het achter-hooft.*

L Levator, *Dese muscul deelt* Cabrolius *in vier musculen.*

33 *Dese musculen spruyten uyt de dwersche uytscheuten vande ses operste wervels des romps, inten sich inde buytenste zijde vande dwersche uytscheutẽ vãde wervels des necks, rechtẽ 't bovenste deel vandẽ rugh.*

66 *Dese spruyten van het onderste* Ossis sacri, *ende worden ghehecht aende dwersche uytscheuten vande wervels der lendenen, ende noch veel merckelicker aen die vanden romp, inten sich inde wervels vanden hals. Den rugh wort uytgestreckt als beyde dese musculen ingetrocken worden, maer alsser een van beyde werckt, soo is dit paer, gelijck andere paren, een oorsaecke van slimme roeringh, oft roeringh ter zijden.*

55 *Dese spruyten van 't bovenste* Ilij, *eñ vãde dwersche uytscheute des wervels der lendenen, inten sich inde onderste ribbe des romps, buyghen d'onderste deel vanden rugh.*

r Rotundus major *spruyt van het onderste ribbeken van 't Schouderblat, int sich inden hals* humeri, *ende treckt den arm naer beneden achterwaerts.*

D *Den rugh ofte doorn van 't Schouderblat.*

b Basis, *oft de voet des Schouderblats.*

h Humerus, *oft 't Arm-been.*

c Cubitus, *d'El.*

r Radius, *de speeck, ofte 't kleyn ellebeẽ.*

g Carpus, *den werff, oft gewricht.*

m Meta-carpus, *middelwerf, ofte palm.*

ɪ Ilium, *het bovenste ghedeelte van 't heupen-been.*

ſ Ischium, *daer 't hooft* humeri *in 't heupen-been sluyt.*

Ψ *Haer vleyschachtich deel.*

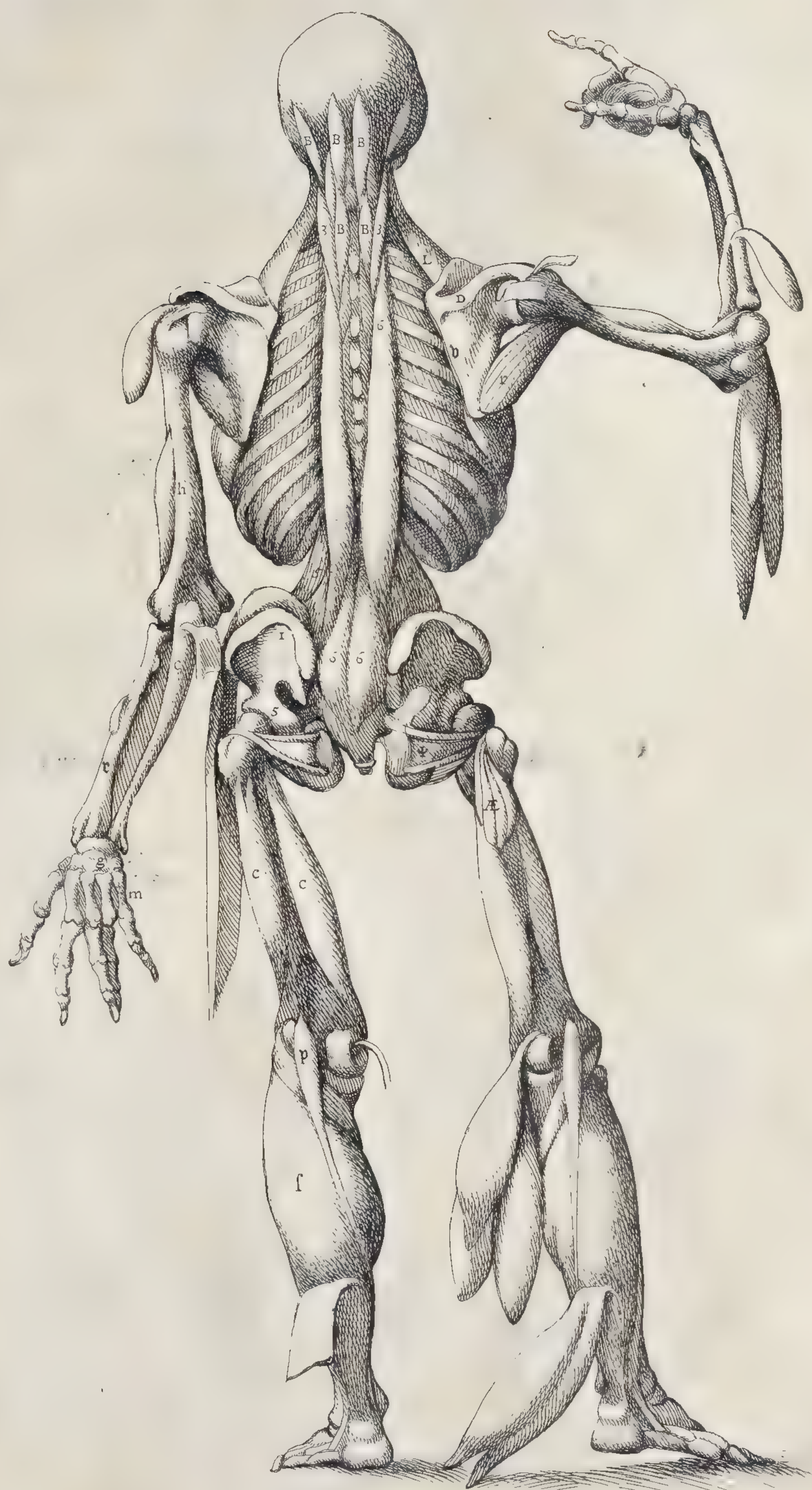
Æ *Dese hanght aen haer tendoen, toont het binnenste, het welck omgeslagen wort ende gespannen aen 't heupenbeen, aen dat deel dat* Ischium *genaemt wordt.*

c Crureus *is omwonden 't been* femur.

p Plantaris, *is dun en lanck, en wordt in alle menschen niet niet ghevonden, spruyt vande buytenste uytwas* femoris *oft dye-been, by de t'samen-voeginge van 't scheen-been, int sich met een dunne pees, tusschen de hiel ende den binnenste enckel.*

ſ Soleus *is den grootsten muscul, die welcke is omhelsende veel musculẽ, rustende op het Scheen-been.*

XIII.



Tafel vande Musculen, die aengewesen zijn inde veerthienste Figuer.

cc *Dese muscultgens spruyten vande uytscheut der tweede wervel des necks, loopen opwaerts wat slim, inten sich in 't achter-hooft,* Occiput *genaemt.*

DD *Dese spruyten vanden eerste wervel, ende inten sich in 't achter-hooft. Zijn aenghewesen aen 't hooft dat beneden staet.*

EE *Dese spruyten vande uytscheut der tweede wervel des necks, ende inten sich aende uytscheut der eerste wervel.*

FF *Dese spruyten vāde dwerse uytscheute der eerste wervel, ende inten sich in 't achter-hooft, maecken een driekantige form met de voorsz.*

De werckingh van dese acht gheseyde muscultgens, is 't hooft te drayen, en op de zijde trecken.

44 *Dese musculen de doornachtighe gheheeten, spruyten vande seven opperste wervels des romps, inten sich inde tweede opperste wervel des necks, ende rechten d'opperste vanden rugh.*

6 *Dese is hanghende aen haer tendoen, ende is den principaelsten rechter vanden rugh.*

88 *Dese musculen spruyten vande onderste wervels vanden romp, inten sich inde bovenste ende de tusschegelegen wervels des romps, rechten oock den rugh.*

12 *Van twee, tot twaelf, zijn de ribben.*

I	Ilium	Dese drie ghedeelten maecken t'samen het Heup en-been.
ſ	Ischium	
P	Pubis	

ђ *'t Hooft* Femoris.

T Trochanter major.

f Femur *is genaemt het dye-been.*

** *De binnenste uytscheuten* Femoris.

PP *Dese musculen legghen inde Haesen verborghen, spruyten uyt den buytenste kant van 't dye-been, inten sich in d'achterste zijde des scheenbeens, ende roeren het slimmelijck buytewaerts.*

ђ *Dese spruyt vande vergaderingh* tibiæ *ende* perones, *ende daelt nederwaerts, brenght voorts een pees ofte tendoē, int sich in 't tweede lidt vandē grooten teen, buygt de selve.*

B *Dese spruyt van 't bovenste ende buytenste* tibiæ *oft des Scheenbeens by de voorsz, ende daelt lancks het geseyde been, int sich met vier tendoenen oft peesen inde uyterste gelitten der vier teenen, de welcke sy buyght.*

@ *Dese spruyt vanden hiel, ende bekleet 't hol vanden voet met een dicke membraen.*

ſ *Dese spruyt vanden hiel onder de voorsz, int sich met vier pesen inde tweede gelitten der teenen, de selve buygende, eñ worden doorboort van de peesen die de uytterste ghelitten der teenen buygen.*

A *Die den grooten teen affleydt vande ander teenen.*

a *Die den kleynen teen uyt-waerts affleydt vande ander teenen.*


T
P
P
b.
a
A
F

Tafel vande Muſculen, die aengeweſen zijn inde vijfthienſte Figuer.

I.

x De muſcul,die den duym afleyt,buyten haer plaets.

v De binnenſte muſculē,die den kleynen vinger afleyden,ende aen d'uyterſte zijde van het been Meta-carpi aenkleven. Waer van de twee in haer plaets zijn gelegen, (welcke plaets wordt genaēt hypothenar, ofte mons Mercurij) de derde leght buyten haer plaets.

q Eenige muſculen den duym buygende in haer plaets, doch ongeſcheyden, welcke plaets wort genaemt Thenar,oft monticulus Veneris.

4 De vier muſculen Vermiculares ghenaemt.

4 De peſen vande voorſz muſculen, int eerſte lidt der vingerē ſich intende.

c De pees vande muſcul, die het derde lidt des duyms buyght.

b De peſen vande muſcul, die het derde lidt der vingeren buyght,Profundus ghenaemt, waer in vertoont wordt, hoe ſy deurbooren de peſen vāde muſcul perforatus genaemt, oft den buyger van het tweede lidt der vingeren.

æ Vier peſen vande muſcul perforatus, ofte den buygher van't tweede lidt der vingheren, die oock Sublimis genaemt wordt.

1 2 3 Drie litten der vingeren, aengeweſen inde wijſer vinger, ende rinck vinger, om lichtelick te konnen mercken, in welck lidt een yder vande peſen ingeplant is.

II.

g Carpus, of de werf.

x De muſcul die den duym afleyt, in ſijn plaets,noch niet afgeſcheyden.

q Den buyger van het 2.lidt des duyms.

q De muſculen die het tweede lidt des duyms buygen,uyt haer plaets gelegē.

v De muſcul die den kleynen vinger afleyt,in haer plaets,ſoo ſy gelegen is.

f f Eenige muſculen van die inter-oſſei ghenaemt worden.

b Vier peſen vāde muſcul, die het derde lidt der vingeren buyght, afgeſneden daer ſy aende muſculen ghehecht waren.

b De ſelve peſen afgeſneden,daer ſy nae de vingeren beenen treckē, haer gelaten weſende alleen het deel, waer van vier kleyne muſculē uytſpruytē, diemen Vermiculares noemt.

4 Vier muſculē,vermiculares genaēt.

d De peſen vande voorſz muſculen, nae 't buytēſte deel der vingerē treckēde.

III.

q De muſcul, die het eerſte lidt des duyms buygt,gelegen in haer plaets.

x Den Afleyder van't eerſte lidt des duyms.

Q Den eerſten buygher van het tweede lidt des duyms,buyten ſijn plaets.

q Den tweeden, ende derdē buyger, van het tweede lidt des duyms.

v Twee Afleyders vanden kleynen vingher, waer van den eenen in ſijn plaets gelegen is, den anderen buyten ſijn plaets afhanght.

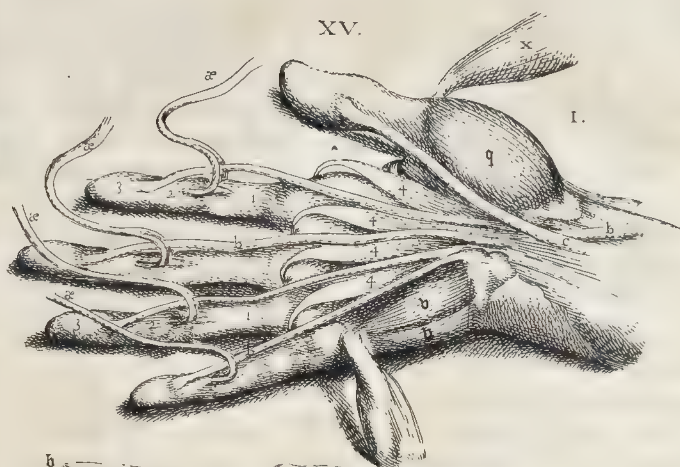
f De eerſte van acht muſculen inter-oſſei genaemt, die aenkleeft aende binnenſte zijde van't eerſte been Meta-carpi, ēn aenleyt de wijſer vinger,gelegen in haer plaets.

f Vier andere muſculen, vande voorſz acht, afleyders vāde wijſer vinger, de midderſte,ēn den rinck vinger.

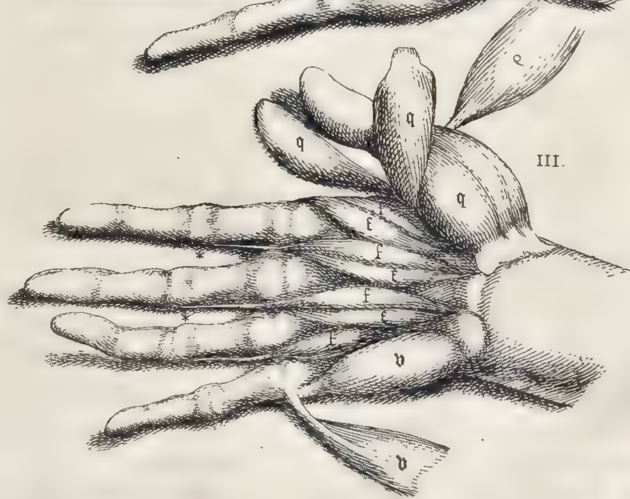
f De reſt vande voorſz acht muſculen, aenleyders vande voorſz vingeren.

* De peſen vande muſculē inter-oſſei.

XV.







Tafel vande Muſculen, die aengeweſen zijn inde ſeſthienſte Figuer.

I.

ſ Den buyger van het tweede lidt der teenen, of de deurgeboorde muſcul; ſpruytende uyt de voorſte zijde des hiels, uytſchietēde vier ronde dicke peſen, die ſich inten inde tweede litten der vier teenen, ende int eynde wordē deurboort; in haer plaets, ſoo ſy gelegen zijn.

A Den Aenleyder vandē grooten teen, die ſpruyt vanden voet, ende int ſich in het eerſte been vanden grooten teen, leggende in ſijn plaets.

a Den Afleyder vanden kleynen teen, ſpruyt vande hiel, ſijn pees is rondt en dick, int ſich inde uyterſte zijde van het eerſte lidt vādē kleynē teē.

ꝛ Twee muſculen vande thiene inter oſſei ghenaemt, de uyterſte zijde van't leſte been pedij bekleedende.

4 Vier muſculen 't eerſte lidt der teenen buygēde, genaemt Vermiculares, ofte wormſpierkens, ſpruytende uyt de vier peſen die het derde lidt buyghen, ende inten ſich in't eerſte lidt der teenen.

B Vier peſen 't derde lidt der teenē buygende.

b Een deel vande pees, die den buygher vanden grooten teen uytſchiet.

II.

b De pees vanden buyger vanden grooten teen.

B De pees, die 't derde lidt vande teenen buyght.

v Een vleyſchachtich deel, beginnende vande hiel, met rechte fibren, eñ na de ſcheydinge vāde pees, die 't derde lidt der teenen buyght, henen treckende, wordt aldaer ingheplant inde beginſelen vande vier muſculen Vermiculares genaemt.

B Vier peſen vande muſcul, die 't derde lidt der teenen buygt, dick eñ ront.

4 De vier muſculen Vermiculares, die 't eerſte lidt der teenen buygen.

ꝛ Twee muſculen vande thien inter-oſſei ghenaemt, d'uytterſte zijde van 't leſte been Meta-tarſi bekleedende, ſoo ſy gelegen zijn.

a De muſcul, die den kleynē teen afleyt, van ſijn plaets afgedaen.

ſ Den buygher van het tweede lidt der teenen, oock perforatus genaemt, van ſijn plaets afgedaen. De peſen vande voorſz muſcul zijn rondt ende in 't eynde doorboort.

De muſcul, die den grooten teen aenleyt, van ſijn plaets afgedaen, maer noch aen ſijn pees vaſt hangende.

III.

H De Hiel.

x x Twee muſculen vande thien inter-oſſei, ſtreckende totten grootē teen.

ꝛꝛ Twee muſculen vande thien inter-oſſei, ſtreckende tot dē tweedē teen.

ꝛ De reſt vande muſculen inter-oſſei, alle op haer plaets, ſoo ſy ghelegen zijn.

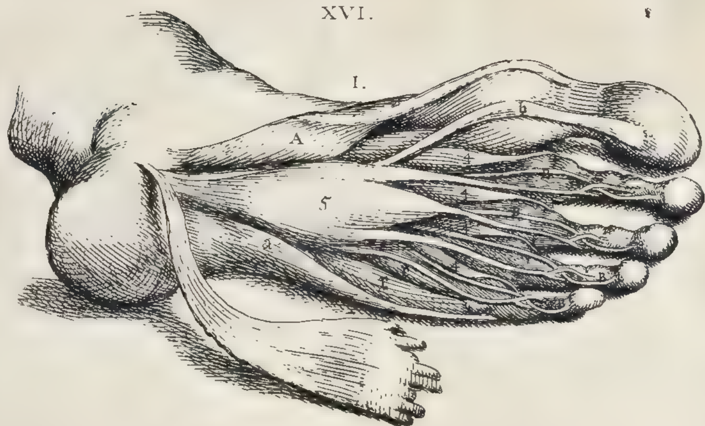
v Een vleyſchachtich deel, met twee ſcherpe begintſelē, voorts-komende vande hiel, ende uytſchietende de vier muſculen Vermiculares genaemt.

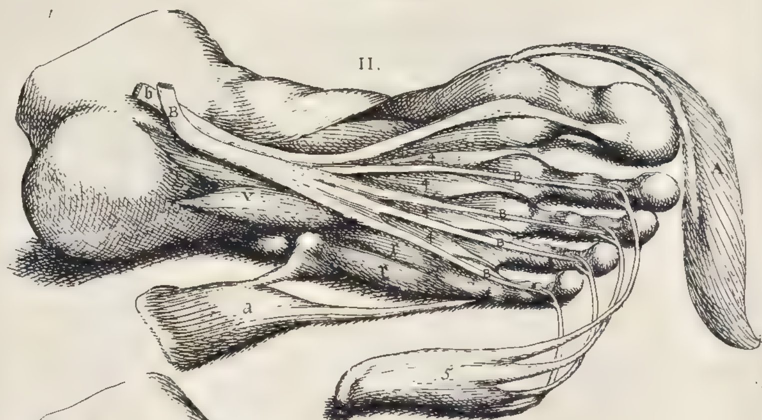
B Het uyterſte vande pees, die het derde lidt der teenen buyght, van haer plaets afghedaen, om aen te wijſen, hoe ſy, met 't voorſz vleyſchachtich deel, de muſculen Vermiculares uytſchiet.

4 De vier muſculen Vermiculares ghenaemt, met den anderen noch verſaemt.

E De peſen vande voorſz muſculen.

XVI.







GHENOMEN
uyt Bartholomæo Cabrolio.

De Musculen die het onderste Kaeck-been roeren.



Et onderste Kaeck-been heeft acht Musculen,aen elcke zijde vier.

De eerste wordt *Temporalis* gheheeten, spruyt uyt een gedeelte van 't voor-hooft-been,zijde-been oft opper-hooft-been, ende van het steen-been, vervult de gantsche holheyt vanden slaep des hoofts, onder 't juck-been deur-gaende. Wort ghehecht aende uytscheut van het onderste kaeck-been *Coronoides* genaemt. Haer ampt is het onderste kaeck-been te sluyten. T

De tweede is *Masseter*, oft knauwer gheheeten : Sy heeft twee hoofden, spruyt van 't onderste deel van 't juck-been,eñ wordt gehecht inden achterste hoeck van 't onderste kaeck-been. Drayt het kaeck-been na de zijdẽ,om den spijs te knauwẽ. M

De derde schuylende inde mondt,spruyt vande vleugel-scheut, wordt ghehecht van binnen aende onder-kaeck,ontrent daer de voorseyde gehecht wort. D

De vierde is seer dun,int midden zenuachtich,spruytende vanden tepelachtige uytscheut, ende wort ghehecht in 't binnenste deel vande kin. Dese deurboort de vierde muscul van 't been *hyoides*: Haer ampt it het onderste kaeck-been nae beneden te trecken, ende open te doen; men naemse met recht *Digastricus*, dat is, twee buycken hebbende, want in haer oorspronck ende inplantinghe isse vleyschachtich, ende in 't midden zenuachtich en dun. H

De Musculen des Aensichts.

HEt aensicht heeft vier-en-twintich muscultjens, aen elcke zijde twaelf.

De eerste is de *Pannickel*, oft vleysighe rock, het gheheel aensicht bekleedende, kan nauwelicks van de huyt gescheyden worden : spruyt van 't bovenste deel des sleutel-beens. V

De tweede spruyt van 't voorste deel des kins,ende wordt ghehecht aenden Trompetter. ſt

De derde spruyt van 't juck-been,ende wordt ghehecht aen 't bovenste vanden Trompetter. l

De vierde *Buccinator*, oft Trompetter geheeten,spruyt van het bovenste, en inwendigh deel van 't onderste kaeck-been,als oock vande vleugel-scheut,ende wort ghehecht aenden inganck vanden mont. t

De vijfde spruyt vanden wortel van 't juck-been,ende wort gehecht aen 't punt vande neus. x

De seste seer kleyn, spruyt vande wijnbraeu ontrent den grooten hoeck van d'oogh, ende gaet lancks de neus,wort gehecht in 't kraeck-been vande selve. K

De sevenste spruyt vanden grooten hoeck ende omringht der selver,hecht sich inden kleynsten hoeck. e

De achtste omringht den boort der oogh-scheelen. c

De negende is inden mont,onder den boven lip,ende wort gehecht byde wortel der tanden.

De thiende is de voorseyde gelijck aende onder lip.

De elfde spruyt van het achter-hooft,ende gaet nae de ooren,die sy dickmaels doet roeren,als de Esels.

De twaelfde is de *sphincter* vande mont,spruyt van het uytterste der lippen.

De Musculen van het been Hyoides.

HEt been *Hyoides* heeft acht musculen,aen elcke zijde vier.

De eerste spruyt van 't borst-been,ende leggende op d'eerste breede ende langhe muscul des strotten hoofts,wort gehecht in 't onderste deel van het been *Hyoides*. a

De tweede spruyt van het uyterste vande kin, by nae drie-hoeckich, sy wort ghehecht in het bovenste deel van 't been *hyoides*. c

De derde spruyt *á Coracoide*, oft den uytscheut van 't Schouder-blat die soo ghenaemt is, seer langh en dun, in 't midden peesich. *Galenus* steltse onder de bewegers des Schouder-blats, maer sy soude qualick sulcken last dragen konnen : gevoegelicker is dan, om haer inplantinge,te stellen en toe te eygenen,het been *hyoides*. o

De vierde is seer kleyn en dun,spruyt vanden uytscheut *styloides*, ende wort ghehecht aende punt oft hoorn van 't been *hyoides*: sy is in het midden deur-boort, om de muscul die het onderste kaeck-been beweecht, oft opent,plaets te geven,om de geseyde muscul, gehecht wesende aenden hoorn van het ghesevde been, te mogen roeren, als noodigh is. b

De Musculen die het Hooft roeren.

HEt Hooft wordt geroert door achtien musculen,aen elcke zijde negen.

De eerste machmen om haer figuer drie-kantich noemen, spruyt vande vijf doornen der wervel-beenderen vanden rugh,ende de derde vanden hals, wordt gehecht aende rouwicheyt van het *Occiput*, ende aende dwersche uytscheute vande drie eerste wervel-beenderen vanden hals. A

De tweede

B De tweede is peesich, diemen in veel soude konnen deylen. Sy spruyt van het vierde, ende vijfde wervel-been vanden romp, ende wort gehecht in het midden van het *Occiput*.

C De derde is breet en slim, spruyt vanden doorn van het tweede wervel-been, ende wort ghehecht aen het eynde oft wortel van het *Occiput*.

D De vierde is kleyn, spruyt van het eerste wervel-been, ende wort gehecht aenden wortel van het *Occiput*.

E De vijfde spruyt vandē doorn van het tweede wervel-been, ende wort gehecht aende dwersche uytscheute van het eerste welvel-been. Dese soude-men eygentlijck den hals wel mogen toe-eygenen.

F De seste spruyt vande dwersche uytscheute van het eerste wervel-been, ende wort ghehecht aen het *Occiput*, ende maeckt een drie-hoeck, met de derde ende vijfde.

G De sevenste buygher gheheeten, spruyt van 't bovenste deel van 't borst-been, ende wordt ghehecht aende tepelachtige uytscheut.

G De achtste oock een buyger, spruyt van het sleutel-been, ende wort gehecht een weynigh onder de andere in 't begin vanden tepelachtige uytscheut.

H De negende mede buyger geheeten, spruyt van het eerste wervel-been vandē rugge, diemē niet affscheyden en kan, voor dat die van het been *hyoides*, ende van 't strotten-hooft vertoont zijn, want sy daer onder schuylt, is vast aen alle de wervel-beenderen vanden hals, ende wort gehecht in 't wigge-been by de vleugelscheute.

De Musculen vanden Hals.

DEn hals wordt gheroert door acht musculen, aen elcke zijde vier.

1 Twee voorste onder den *Oesophagus*, oft slockdarm. Sy spruyten van het tweede wervel-been des romps, ende worden ghehecht aende uytscheut van 't eerste wervel-been des hals van vooren.

2 Twee *Schaleni*, oft drie-hoeckighe, doch ongelijck, in haer beginselen breet, daer nae smalder: sy spruyten van 't bovenste deel der eerste ribbe, ende worden gehecht aende voorste uytscheut vanden hals.

3 Twee dwersche spruytende uyt de wortel vanden uytscheut des seste wervel-been des romps, ende van alle de andere tusschen-gelegen wervelen des hals, ende worden gehecht aende uytscheuten vande wervel-beenderen des hals van achteren.

4 Twee doornachtige, spruytende vande doornen van het sevende wervel-been vanden romp, ende worden gehecht aende doornen van het tweede wervel-been, den hals achterwaerts treckende.

De Musculen vande Rugh ende Lendenen.

DEn Rugh ende Lendenen heeft acht musculen, aen elcke zijde vier.

5 De eerste spruyt van 't opperste en hol gedeelte van het been *Ilium*, ende is gehecht aende dwersche uytscheute vande wervel-beenders der lendenen, sich inde leste oft laeghste ribbe inplantende, ende treckt den rugge voorwaerts over, ofte buyght 't onderste vanden rugh.

6 De tweede is de grootste van alle de musculen, want sy streckt sich van 't *Os sacrum* tot aen het hooft, wordt ghehecht aen alle de dwersche uytscheute vande wervel-beenderen, ende seynt peesen aen alle de doornen vande ghesseyde wervel-beenderen, ende recht den rugh.

7 De derde spruyt van 't achterste deel van het *Os Sacrum*, ende wordt ghehecht aende doornen vande wervel-beenderen der lendenen, ende aen het elfde, en twaelfde wervel-been des romps, recht den rugh.

8 De vierde spruyt uyt de doorn van het twaelfde wervel-been des romps, ende hechtende sich aen alle de wervel-beenen des romps, recht den rugh.

De Musculen dienende tot de Adem-halinge.

DE musculen vande Adem-halinghe, zijn in alles vijf-en-tsestich, daer onder begrepen acht musculen *Epigastrij*, ende het middelschot.

De Eygene zijn twaelf musculen, aen elcke zijde ses.

𝔏 De eerste spruyt van het inwendigh deel des sleutel-beens, ende wordt gehecht in 't kraeck-been der selve.

M De tweede wordt gheheeten *Serratus major*, andersins de groote getande, sy spruyt vande gantsche inwendige voet des Schouder-blats, ende wordt ghehecht inde negen bovenste ribben.

𝔖 De derde spruyt uyt de doornen vande drie onderste wervel-beenderen den hals, ēn d'eerste vanden rugh: hebbende haer beginsel breet ēn zenuachtich, ende wort gehecht tusschen de spatien vande vier eerste ribbē

J De vierde vierkant, ofte vier-hoeckich, spruyt uyt de doornen vande thiende, elfde, ende twaelfde welverbeenen des romps, ende de bovenste der lendenen, wordt ghehecht inde vier onderste ribbe, op de manier van vingeren.

S De vijfde spruyt uyt de doorens van het *Os Sacrum*, vande wervels der lendenen, ende van den gheheelen rugh, ende wordt ghehecht aende wortelen vande twaelf ribben, door soo veel peesen, opwaerts, ende nederwaerts.

𝔥 De seste leydt onder de laughte van 't borst-been.

De Musculen tusschen de Ribben.

DE ghemeyne zijn vier en veertich, aen elcke zijde twee-en-twintich.

V X Elf uyterlicke, tusschen de spatien vande twaelf ribben. Sy spruyten vande dwersche uytscheute der wervel-beenen des romps ofte rugge, ontrent daer de ribben met de wervelen t'samen ghevoecht worden: ende

ende van het geheel onderste deel der ribben. Sy werden slimmelick ghehecht inde bovenste deelen van d'andere ribben.

Elf innerlicke spruyten een weynigh wijder als de uyttelicke, daer de ribben bultachtich worden: Sy werden mede gehecht slimmelick, maeckende met haer fibren, ende de voorsz musculen, een figuer als een Sint Andries Cruys. o

Daer is noch een enckel muscul, sonder paer, die genaemt wort *Diaphragma* ofte middelschot: sy is het voornaemitste Instrument vande vrije adem-halinge. Δ

De Musculen Epigastrij, door d'welcke de gedwongen Adem-halinghe gheschiet.

De musculen *Epigastrij*, oft *Abdominis*, zijn acht, aen elcke zijde vier.

De eerste uyterlicke, nouschs, oft schuyms opklimmende, spruyt van het bovenste deel van 't been *pubis*, vanden rant van 't been *Ilium*, ende oock vande dwersche uytscheute vande wervel-beenderen der lendenen. Sy hecht haer aende vijfde, seste, sevenste, ende achtste ribbe, met *Serratus major*, in voeghen van vingeren, als d'eene tusschen den anderen gestelt wort, ende vereenicht sich inde witte linie. d

De tweede innerlicke, nousch, of schuyms opklimmende, spruyt van 't bovenste ende binnenste deel van 't been *pubis*, oock vanden rant *Ilij*: ende wordt in 't voorby-gaen gehecht aende dwersche uytscheute vande wervel-beenderen der lendenen: Haer inplantinghe is het uyterste vande bastaert ribben. Haer pees, of zenuachtich ghedeelte is ghespouwen, ende omvanght de rechte muscul, ende vereenicht haer daer nae inde witte linie. o

De derde is recht, spruyt van het binnenste deel van 't been *pubis*, ende hecht sich in het kraeck-been vande borst *Xiphoides* ghenaemt, hebbende drie oft vier membraneuse tusschen-voechsels, om de selve te versterckeu. R

Noch een kleyn drie-kantich muscultjen spruyt van 't been *pubis*, in 't begin breet en peesich, allenskens smalder wordende, hecht sich slimmelick inde witte linie, ende heeft een *Piramidale* figuer, is behulpsaem aende rechte voorsz muscul. Δ

De vierde leght dwersch, spruyt uyt het bovenste ende sijdelick deel van het *Os Sacrum*, uyt de dwersche uytscheuten der wervel-beenderen, hecht sich aen het onderste vande bastaert-ribben by het middelschot, haer eynde is, als die vande voorsz, inde witte linie. t

De werckinghe van alle de musculen, *Epigastrij*, oft *Abdominis* is tweederley, te weten, uytdrijven de vuylicheden, ende oock de groote gedwongen adem-halinge behulpsaem te zijn.

De Musculen van het Schouder-blat.

De twee Schouder-bladen hebben sesthien musculen, acht aen yder Schouder-blat.

De eerste wordt *Trapezius* gheheeten, spruyt uyt de dwersche uytscheute vande acht bovenste wervel-beenen des romps, ende van alle die vanden hals, jae oock van het *Occiput*; wordt ghehecht inde gheheel rib, oft rugh van het Schouder-blat, tot het *Acromium* toe. Dese muscul heeft drie sorten van fibren, ende drie oorsproncken. Hier door heeftse driederley beweginge, sy treckt het Schouder-bladt opwaerts, nederwaerts, ende achterwaerts. Haer figuer is een Moninckx-kap, oft 't achterste van een Vrouwen-capruyn ghelijck. T

De tweede is ghetant, spruyt vande seste, sevenste, ende achtste ribbe, ende wordt van binnen aen *Coracoides* gehecht, sy beweecht het Schouder-blat nae vooren toe. S

De derde, vierde, vijfde, ende seste, worden alle *Levatores* geheeten.

De derde spruyt vanden dwerschen uytscheut van het eerste wervel-been des hals, ende wort gehecht inde bovenste zijde van het Schouder-blat, by haer rib. L

De vierde spruyt vanden dwerschen uytscheut van het tweede wervel-been des hals, ende wordt ghehecht inde bovenste zijde van het Schouder-blat, hooger als d'ander. L

De vijfde spruyt vanden dwerschen uytscheut van het derde wervel-been des hals, ende wort gehecht aen 't bovenste vanden rib, hooger als de voorgaende. L

De seste spruyt vanden dwerschen uytscheut van het vierde wervel-been des hals, ende wort aen de selve plaets gehecht, een weynigh hooger als de drie andere. L

Dese vier musculen trecken het Schouder-blat om hooch, ende worden daerom Oplichters geheeten. De *Anatomisten* versamen dese muscul, ende maecken vande vier, maer een: Maer ick bevinde datse vier van malkanderen af-scheydende musculen zijn, door haer membranen: hebbende oock verscheyden inplantinge.

De sevenste *Rhomboides* geheeten, spruyt uyt de doornen vande drie opperste wervel-beenderen des romps, ende de twee onderste des necks, ende wordt gehecht aende gantsche *Basis* ofte voet van het Schouder-blat, sy treckt het Schouder-blat achterwaerts. *

De achtste spruyt vande vierde, vijfde, doorn vande wervel-beenderen des necks, ende wort gehecht in het bovenste deel vande voet des Schouder-blats. *

De Musculen vanden Arm.

De twee armen hebben sesthien musculẽ, een yder acht, die hen roeren opwaerts, nederwaerts, voorwaerts, achterwaerts, ende in het rondt.

De eerste *Deltoides* geheeten, overmits de gelijckenis diese heeft met een Grieckssche letter Δ *Delta*. Spruyt Δ

G van

van het midden des ſleutel-beens, van het *Acromium*, ende van de geheele rib des Schouder-blats, ende wordt ghehecht aen 't voorſte deel *humeri* onder de neck, haer werckinghe is verſcheyden, nae de verſcheydenheyt der fibren, den arm altijdt om hooch toe treckende.

r De tweede ſpruyt van 't bovenſte ende uytwendigh deel van het onderſte ribbeken des Schouder-blats, ſtreckt ſich een weynich nae het bultachtich naebuerigh deel vande gheſeyde rib, ſy wort gehecht by de ander, treckende den arm nae beneden.

De derde *Pectoralis* gheheeten om de plaets daer ſy leght, ofte *Pentagonus* om datſe vijf hoecken heeft: ſy
p ſpruyt vande achtſte, ſevenſte, ende ſeſte ribbe, by nae van 't gheheel *ſternum* oft borſt-been, ende vande helft ofte meer van het ſleutel-been, ende wort ghehecht aen 't been *humerus*, tuſſchen de muſcul met twee hoofden ghenaemt *biceps*, ende *deltoides*. *Galenus* verdeylt de ſelve in vier, om datſe verſcheyden fibren heeft. Aen haer eynde heeft ſe een groote verdubbelinge, maeckende den inwendigen *Oxel*. De werckingh van deſe muſcul is verſcheyden, overmidts de verſcheydenheyt der fibren, ſy treckt den arm nae vooren, oock om hooch, en beneden, maer altijdt voorwaerts.

g De vierde den grooten *Dorſael*, anderſins den aerſwiſch, oft den grooten breede gheheeten, ſy ſpruyt van *'t Os ſacrum*, vande wervel-beenen der lendenen ende de ſes onderſte des romps, in 't voorby-gaen hecht ſich eenichſins aende onderſte hoecken van het Schouder-blat door een membraneuſe pees, ſy maeckt het uytwendigh deel vanden *Oxel*. Deſe muſcul treckt den arm nae beneden, ende achterwaerts.

ſ De vijfde *Supra-ſpinatus*, vervult de geheel holte van 't bovenſte ende voorſte des Schouder-blats, dat boven de rib oft graet is; ſpruyt van het bovenſte deel vanden voet des Schouder-blats, eñ gaet door *Acromium*, ende wordt ghehecht in het hooft *humeri*, by de neck des ſelfs. Is ſeer vleyſchachtich, ende haer pees is ſterck. Sy treckt den arm om hooch, gelijck *Deltoides*.

i De ſeſte *Infra-ſpinatus* vervult het gheheel bultachtich deel van 't Schouder-blat onder haer rib oft graet; ſpruyt vanden buytenſte rant van 't onderſte des voets van het Schouder-blat, ende leght op de ſelve, ende hecht ſich aen het achterſte deel *humeri* by de neck, ſy helpt den grooten *Dorſael*, om den arm achterwaerts te trecken.

z De ſevenſte zijnde de alder-kleynſte, ſpruyt van 't onderſte deel van het Schouder-blat, een weynigh nae de bulte des ſelfs ſich ſtreckende, wordt ghehecht binnens arms inde neck *humeri*, byde voorſz, die met haer ſchijnt een te weſen. Is vleyſchachtich, ende helpt met de tweede, den arm nae beneden trecken.

O De achtſte vervult 't gheheel innerlick holle deel van het Schouder-blat: ſpruyt uyt de geheele voet des ſelfs Schouder-blats, ende van haer inwendigh deel, ſy is vleyſchachtich, ende wordt met een ſtercke pees ghehecht aen 't hooft *humeri*, ende paſſeert by *Coracoides*. Treckt den arm meer achterwaerts, als anderſins.

De ronde beweginge geſchiet door de werckinge vande acht voorſeyde muſculen, de eene de ander volgende.

De Muſculen vanden Elle-boogh.

IDer Elle-boogh heeft acht muſculen, ende wordt gebuyght, gereckt, voor over, ende achter over geleyt.

1 Twee zijnder die den elle-boogh buygen, de eerſte wordt *Biceps* geheetē, om datſe twee hoofden heeft. Het een ſpruyt vanden uytſcheut *Coracoides*, het ander vande holheyt des Schouder-blats *glenoides* genaemt, ende is vleyſich in 't midden vanden arm, ende wordt gehecht aen 't voorſte deel *radij*.

2 De tweede *Brachiæus* geheeten, ſpruyt van 't voorſte deel vande Schouder, by de neck *humeri*, ende wordt gehecht aen *Cubitus*, ende aen *radius* inwendigh.

Twee muſculen zijnder die den elle-boogh rechten.

3 De eerſte ſpruyt vanden hals des ſchouder-blats, eñ van ſijn onderſte ribbe, wort gehecht inde bulte *Cubiti*.

4 De tweede ſpruyt achter de eerſte, ende is aende ſelve ſoo vaſt geknocht datſe nauwelicks daer van gheſcheyden kan worden.

5 Twee muſculen leggen oft bewegen hem voor over. De eerſte ſpruyt vanden inwendigen uytſcheut *humeri*
6 oft 't arm-been, ende wordt in 't midden van 't been *radius* gehecht. De tweede is vierkant, die mede een braſelet gheheeten werdt, ſpruyt van het onderſte deel *Cubiti*, een weynigh *Carpum* beweghende, wordt in 't been *radius* gehecht.

7 Twee muſculen drayen hem achterwaerts over. De eerſte ſpruyt van het buytenſte ende onderſte deel *hu-*
8 *meri*, oft des arm-beens, ende wort een weynigh ſlimmelick gehecht aen het eynde *radij*. De tweede ſpruyt vande uytwendige uytſcheut *humeri*, ende gaet ſlimmelick over *radium*. Sy wordt ghehecht in 't inwendigh deel der ſelve.

De Muſculen vande Werff.

T'Ghewerf des handts wort gheroert door vijf muſculen, drie uyterlicke, die het op-heffen, ende twee innerlicke, die het neer-drucken.

E De eerſte, van die het opheffen, wort *Bicornis* geheetē, overmits datſe twee peſen ſchijnt te hebben. Doch het zijn twee muſculen: want ſy hebben alle conditien die tot twee ware muſculen vereyſcht, zijn ſoo van wegen haer begin, als inplantinge: ſy zijn mede met tunicken bedeckt. De eene ſpruyt boven de uytwendige uytſcheut *humeri*, ende wort gehecht met een ſtercke pees aen het eerſte lidt vanden voorſte vinger.

E De tweede ſpruyt byde eerſte: ende wort gehecht met een ſeer ſtercke pees aen het eerſte lidt vanden middelſte vinger: ſomwijls iſſe twee-voudigh, ende wordt alſdan *Bicornis* geheeten.

E De derde ſpruyt van 't been *radius*, byde bulte *Cubiti*, ende wort gehecht aen het eerſte lidt vanden pinck.

f De eerſte, van die het neer-drucken, ſpruyt vande inwendige uytſcheut *humeri* oft des arm-beens, ende wort gehecht aen het been *Carpus* dat onder de pinck ſtaet.

De tweede

De tweede ſpruyt van het opperſte vande inwendige uytſcheut *humeri*, ende wort ghehecht aenden wortel vanden duym. f

De Muſculen van het uyterſte der Vingeren.

DE muſculen die het uyterſte der Vingeren roeren, zijn aen elcke kant negen.

De vier beginnen in 't binnenſte vanden arm, ontrent den elle-boogh, ende zijn buygers.

De vijf beginnen aen 't buytenſte vanden arm, ontrent den elle-boogh, ende zijn rechters.

De eerſte vande buygers wort *Palmaris* geheeten, ende wort dickwils gemiſt, ſy ſpruyt vanden inwendighe uytſcheut *humeri*, ende neder-dalende langhs *Cubitus*, wort gehecht inde eerſte leede der Vingeren. a

De tweede is deur-boort, ende ſpruyt vanden inwendige uytſcheut *humeri*; wordt gehecht in 't tweede lidt der Vingeren om de ſelve te buygen. æ

De derde deur-boort de tweede muſcul, ſy ſpruyt van het binnenſte vanden elle-boogh: ende wert gehecht in het derde lidt der Vingeren om de ſelve te buygen. Beyde deſe muſculen worden gehecht aende eerſte ende tweede leeden der Vingheren, met een ſterck ligament ofte bant, een rinck ghelijck zijnde, onder het welcke beyde de peeſen deur-dringen. q

De vierde ſpruyt van het voorſte ende opperſte deel *radij*, ende hecht ſich in 't uyterſte ghelidt des duyms, buyght de ſelve. t

De eerſte vande uytſtreckers, ofte rechters der Vingeren, ſpruyt vande uytwendige uytſcheut *humeri*, ende hecht ſich met een vier-voudige pees inde drie leden der Vingeren, de ſelve uytſtreckende. r

De tweede ſpruyt van 't midden *radij*, ende wordt gehecht aen het tweede lidt vanden wijſer vinger. t

De derde ſpruyt van 't been *radius*, een weynigh hooger als de voorſeyde, ende wordt gehecht in het tweede lidt vanden duym. w

De vierde wordt gehecht met twee peeſen inden wortel vanden duym. y

De vijfde ſpruyt vanden afwas *radij*, byden buytenſten uytſcheut des elle-booghs, ende wordt gehecht inden wortel vanden kleynſten Vinger. ſ

De Muſculen vande Handt.

DE muſculen die de handt roeren, oft bewegen, zijn negenthien.

Daer iſſer ſeven vanden duym, drie inde muys vande handt, ghenaemt *Thenar*. Drie onder de ſelve. X

De ſevende ſpruyt uytwendigh vanden wortel des duyms, ende wordt ghehecht in het eerſte, ghelidt vanden wijſer vinger. Sy wordt *Antilepra* geheeten, overmits alſſe met laſerije beſmet is, ſeer uytdrooght, ofte verteert. q 3

Inde *Hypothenar* iſſer twee, die ſpruyten van het eerſte been *Carpus*, dat tegen over den kleynen vinger ſtaet: ende worden gehecht in 't eerſte lidt vanden kleynen vinger, in 't binnenſte ende onderſte deel. Deſe buygen den vinger, ende trecken hem uytwaerts. b

Vier *Vermiculares*, die met vier peſen ſpruyten vande derde muſcul die de vingheren buyght, ende worden gehecht tuſſchen de vingeren in het eerſte lidt, ende helpen de vingeren rechten. 4

Ses *Meta-carpiales*, oft *Inter-oſſei*, te weten drie inwendige, ende drie uytwendighe, die de handt uytſtrecken, met die *Vermiculares*; want deſe als oock de *Vermiculares*, raecken elcke vinger maer met eene pees, ende worden ſlimmelick gehecht uyterlick aen de leden. f

De Muſculen vande Dye.

ELcke Dye heeft elff muſculen.

Twee die de bil maecken van buyten gheſtelt. De eerſte is de grootſte, ſpruyt van het ſtert-been, van het ſtuyt-been, ende vanden heheele randt ofte uytſteeckel *Ilij*, ende wordt van buyten aende dye gehecht, vier vingeren onder den grooten *Trochanter*.

De tweede is middelbaer in groote ende geſtalte, vervullende het gheheel bultachtich deel *Ilij*, ſy ſpruyt van 't *Os Sacrum*, ofte ſtuyt-been, ende vanden randt ofte uytſteeckſel *Ilij*, ende wordt gehecht aen het hooft vanden grooten *Trochanter*. m

De derde ſpruyt vande voorſte zijde *Ilij*, vervult by nae de gheheel holheyt van 't ſelfde been, ende wordt gehecht aenden grooten *Trochanter* een weynigh inwendiger als de tweede. t

Deſe drie muſculen trecken de dye uytwaerts, ofte ſtreckt ſe uyt.

De vierde ſpruyt ſlimmelick vande drie wervel-beenderen van het ſtuyt-been, ende wordt gehecht inden aenwas vanden grooten *Trochanter*, de welcke ſy naer haer treckt. ϴ

Al deſe zijn uytwendigh.

De vijfde van *Galenus*, *Pſoas* ghenoemt, is ſomtijdts dubbelt: ſy ſpruyt van het thiende, elfde, ende twaelfde wervel-been des romps, ende vande drie bovenſte der lendenen, paſſerende over 't *Os Pubis*, met een ſtercke zenuachtige pees, ende wordt vaſt gehecht aenden kleynen *Trochanter*, ende buyght de dye. p

De ſeſte vervult de gantſche inwendighe holheyt van 't been *Ilium*, ſpruyt van 't bovenſte deel vanden geheelen rant ofte rib *Ilij*, ende wordt ghehecht aenden kleynen *Tranchanter*, ende buyt de dye. J

De ſevenſte breet in 't begin, ſpruyt van 't voorſte deel van 't been *Pubis* by de t'ſamen-voeghingh, ende gaet ſlimmelick nae 't inwendigh deel vande dye, aende welcke ſy ghehecht is, onder den kleynen *Trochanter*. Haer werckingh is d'een dye op den ander te leggen. Σ

3 De achtste is vleysich, en de alder-dickste muscul van 't gantsche lichaem: die soo veel soorten van fibren heeft, dat sy in drie, jae in vier soude konnen ghedeylt worden, sy spruyt van 't inwendigh deel van het been *Pubes*, ende van 't been *Ilium*, hecht sich by nae inde gheheele dye, om die te lichter op te trecken.

Ψ De negende spruyt van 't been *Ilium*, by het gat van 't been *Pubes*, sy is drie vingheren breet, ende wordt inwendigh gehecht aenden grooten *Trochanter*.

æ De thiende spruyt van 't inwendigh deel des beens *Pubis*, stoppende des selfs gat, ende wordt ghehecht met haer blaeuwe ronde pees aenden hals van 't dye-been, ontrent daer het selve in 't been *Ischium* ontfangē wort.

B De elfde vervult de uytwendige holheyt des beens *Pubis*, ende wordt ghehecht aenden grooten *Trochanter*, van binnen ende nae beneden.

De Musculen die het Scheen-been roeren.

DE musculen die het Scheen-been beweghen, oft roeren, zijn elff.

I De eerste gelijckent eenen bandt, ende spruyt vanden bovenste ende binnenste kant ofte rant van 't been *Ilium*, gaet inwendigh nae beneden toe, wordt aen 't been van binnen gehecht, vier vingeren onder het lidt vande knie, ende recht het Scheen-been uyt.

F De tweede is de dunne gheheeten, hebbende een breet begin, maer dun; sy spruyt van 't voorste deel des beens *Pubis*, by het kraeck-been des lits, ende wordt gehecht door een langhe en ronde pees in 't voorste deel van 't selve been, onder de eerste.

S De derde is groot, spruyt vanden ondersten aenwas *Coxendicis* ofte des heupen-beens, haer begin is zenuachtich tot by nae het midden vande dye, sy wordt ghehecht aenden inwendigen uytscheut van 't Scheen-be , ende buyght het been met de voorseyde.

G De vierde spruyt vande selve plaets *Coxendicis*, breet in haer begin, ende wordt ghehecht in 't voorste deel van het been, tusschen de eerste ende tweede.

E De vijfde spruyt van het uyterste des selfs beens by de voorseyde, nemende eenen merckelicken aenwas uyterlick vande muscul vande dye *Crureus* ghenaemt; ende wordt ghehecht aenden bovenste knubbel van 't kuyt-been, ende buyght het been met de derde, ende vierde.

N De seste is *Membraneus*, ende wort den breeden bandt gheheeten, dese omwint de gheheele dye, ende het scheen-been tot de voet toe, sy spruyt vande uyterlicke zijde van het been *Ilium*.

V De sevenste is ghenaemt *Vastus externus*, ofte de uyterlicke grootte, sy spruyt vanden grooten *Trochanter* de welcke sy heel omwint, ende daelt van buyten lancks het dye-been, ende overdeckende de knie-schijf met haer breede pees.

C De achtste *Crureus* gheheeten, is ghehecht aen 't dye-been tusschen de *Trochanteres*, met d'een pees wordt gehecht aende knie-schijf, ende met d'ander die vleyschachtich is, aen het scheen-been van achter.

u De neghenste wort *Vastus internus*, of de innerlicke groote gheheeten, sy spruyt van het bovenste des dye-beens, onder den kleynen *Trochanter*, ende hecht sich inde knie-schijf, ende aen het scheen-been van vooren.

R De thienste is *Rectus* gheheeten, tusschen beyde de *Vasti*: sy spruyt vanden ondersten rant van 't been *Ilium*, haer begin is scherp, zenuachtich en rondt, wordt rechtelick ghehecht aen het been vande knie-schijf, ende maeckt ten lesten met de sevenste, achtste, ende negenste, een seer stercke pees die de knie-schijf omvanght, eyndicht aen 't begin van 't scheen-been: dienende daer den knie tot een ligament ofte bant. Dese vier musculen rechten het scheen-been.

P De elfste schuylt onder den bandt, spruyt vanden uyterlicke uytscheut van 't dye-been, wordt gehecht van binnen aen 't achterste deel des beens: bewegende het selve slimmelicke nae achter.

De Musculen van die de Voet roeren.

DE musculen, die de Voet bewegen oft roeren, zijn twaelf.

g De eerste, de innerlicke tweelingh geheeten, spruyt vanden inwendigen uytscheut van 't dye-been: sy is in haer begin vleysich en smal: daer nae wortse allenskens breeder ende dick in 't midden, allenskens peesich ende smalder wordende, hecht sich in 't opperste vande hiel.

g De tweede, de uyterlicke tweelingh geheeten, de voorseyde ghelijck zijnde, spruyt vanden uytwendighen uytscheut van 't dye-been, seer dicht by de knie, een gemeyne pees hebbende met de voorsz.

p De derde is dun, sy wort in alle lichamen niet ghevonden, spruyt vanden uyterlicken uytscheut des dye-beens by 't ghelidt: sy is scherp in 't begin, eyndicht in een ronde pees ende passeert onder de tweelinghen: ende hecht haer slimmelick van binnen by de hiel.

f De vierde *Soleus* gheheeten, is onder dese de grootste van allen, spruyt uyt de t'samen-voeginghe van het scheen-been ende kuyt-been; ende wordt ghehecht aende pees vande tweelinghe, ontrent het midden van 't been.

⊗ De vijfde *Osseus* geheeten, spruyt van het scheen-been eñ kuyt-been: eñ scheyt de achterste musculen vande voorste, sy eyndicht sich in een ronde stercke pees, ende verliest sich aende voet by het schuyt-wijs beenken.

B De seste, buyger der teenen, spruyt achter van 't scheen-been, met een langh en vleysich begin, sy eyndicht onder den plant vande voet met vier peesen aen het derde gelidt der vier teenen.

b De sevenste is seer langh, ende gehecht aende vijfde: sy spruyt van 't onderste ende voorste deel des kuytbeens, ende wordt gehecht in het tweede lidt vanden grooten teen, de welcke sy buyght.

T De achtste is vleysich, sy spruyt vanden uytwendighe uytscheut van het scheen-been, ende 't voorste deel des kuyttbeens: ende gaet recht nae *Tarsum* ofte wrijf vanden voet, aende welcke sy ghehecht wordt onder den grooten teen.

De ne-

De negenste uytstrecker der teenen geheetē, spruyt ten deelen van 't scheen-been, ten deelen van 't kuyt-been, ende wordt ghehecht een weynigh boven in 't eerste lidt vande vier teenen. r

De thienste spruyt van het bovenste deel des kuyt-beens, sy is langh, vleysich en dun, hecht sich in 't leste lidt vanden grooten teen. r

De elfste spruyt vanden uyterlicken knubbel des kuyt-beens, is seer vleysich tot het middē des kuytbeens, ende tot op de voet gekomen zijnde, soo wordtse gehecht aenden wortel vanden grooten teen. a

De twaelfste spruyt by nae het midden des kuyt-beens uyterlick, ende wort ghehecht inden middel-voet, in 't been dat over den kleynen teen staet. 2

De Musculen vande plante des Voets.

DE musculen *Tarsi* oft des opper-voets, ende *Meta-tarsi* of des middel-voets, zijn achtien.

De eerste wordt ghenaemt buyger der teenen, zijnde deur-boort ende vleyschachtich, leght onder het midden vande plant des voets, ende spruyt vanden wortel des hiels, sy wordt gehecht aen het tweede lidt der vier teenen, de welcke sy buyght. S

De tweede spruyt vanden enckel, by de hiel van vooren; sy is vast aen *pedium*, dat over den grooten teen staet, ende wordt gehecht aenden grooten teen, met een rondt-achtige pees. A

De derde ghelijck in grootte als de ghescyde, spruyt vande hiel by de eerste, en is vast aen 't been *pedium* gestelt voor den kleynen teen allenskens dunder werdende, soo wordtse gehecht inden kleynen teen. a

De vierde, vijfde, seste, ende sevenste worden *Vermiculares* gheheeten, sy spruyten vande seste uytwendighe musculus die de teenen buyght: ende worden ghehecht aenden wortel vande vier kleyne teenen, de welcke sy buygen. 4

De achtste, negenste, thienste, elfste, twaelfste, derthienste, veerthienste, vijfthienste werden *Inter-ossei* gheheeten, dese spruyten van het begin *Pedij* ofte vande holte des voets, ende worden gehecht inde eerste leeden der vijf teenen. Haer werckingh is de buygingh des voets te helpen, daer en boven de teenen inne-waerts te trecken ende slimmelick uytwaerts. r X

De festhiende is inwendigh, onder den grooten teen gestelt. r

De seventhiende is uyterlick, onder den kleynen teen gestelt. r

De achtiende is ghestelt boven *Tarsus* ofte opper-voet, sy is seer dun en schrael: dese spruyt van het ligament ofte bandt daer 't been aende voet gheknocht ofte vereenicht wordt, sy wordt ghehecht aen alle de teenen, ende die uytstreckt, ende vanden anderen afhaelt. b



WT HET KORT
VERHAEL VANDE BOECKEN
Andreæ Vesalij.

De Beenderen des Lichaems.



Et Beckeneel, de plaets ofte wooningh der Hersenen, ende F
instrument vande sinnen, is ghemaeckt van veel beenderen. In 't Voor- OC.
hooft wort dickwils maer een ghesien, eñ dat principalick inde Vrouwen. S
Desghelijcks in 't Achter-hooft een; Inde Kruyne twee; Aen beyde de T
Ooren oft slaep des Hoofts een, d'welck begrijpt twee kleyne beenkens B
dienende tot het ghehoor. Oock wordt het bovenste Kaeck-been, behal-
ven de Tanden, gedeelt in verscheyden deelen. Het onderste Kaeck-been O
is van een stuck, behalven oock de Tanden.

Het been *hyoides*, ende de knorf-beenen vande rouwe arterie, sullen wy t'samē voor-by gaen, ende alleenlick beschrijven, vande welcke de uytwendighe musculen haren oorspronck nemen, ende waer sy eynden.

Den rugh, die is als de kiel des lichaems, wordt ghedeelt inden hals oft neck, 't wambays oft romp, de lendenen, 't been *Os Sacrum*, eñ 't stert-been, is gemaeckt van vier-en-dertich beenderen.

De neck heeft seven wervels, versiert met verscheyden uytwassen. Door de eerste deser seven, W
(die alleen onder alle d'andere wervels sonder graet is, ende de dwersche uytwassen seer uytpuy-
lende heeft) wy 't hooft recht voorwaerts ende achterwaerts brengen. Met hulpe vande tweede
wervel (die den uytwas heeft voor uyt steeckende ghelijck een Honts-tant oft punt) draeyen wy
't hooft om. Door hulpe vande ander wervels wordt 't hooft op de zijde gebrocht.

De gheheele borst oft wambais, heeft twaelf wervels, ontfangende de juncturen vande ribben. 12

Onder dese twaelf wervels, volgen vijf wervels vande lendenen. L

Daer naer 't been *Os Sacrum*, meesten-deel t'samen ghebonden van ses eyghen beenderen, seer X
vast in malkander geknocht.

Maer het stert-been, eyndende in een knorf been, wort meestendeel gemaeckt van vier kleyne beenkens.

't Borst-been (d'welck is 't voorste van 't wambays, ende verleent een bequame plaetse voor K
't hert) wort seer selden gemaeckt van seven beenderē, maer wel van luttelder, ontfangende over
beyde zijde de vergaderinge vande ribben. VVant vande twaelf ribben, over weder zijde staende 1.2.3.4
eñ degenererende in knorf-beenen, de seven opperste worden gehecht, met haer knorf beenen, 5.6.7.
aen 't borst-been, waerom sy verkreghen hebben den naem van warachtighe ofte echte ribben.

Maer die 't borst-been niet en raecken, ende soo veel meer daer af vande voorste zijde des 8.9.10.
buycks afwijcken, als sy lagher plaetse hebben, worden bastaerde gheheeten. 't Onderste van 't 11.12.
borst-been eyndicht in een knorf-been, gelijck zijnde eenen botten punt van een sweert.

Aen 't opperste des borst-beens, daer dat alder-breetsts ende alder-sterckts is, wordt aen beyde C.
zijden een sleutel-been vast gemaeckt, scheydende 't lidt des arms vande zijde des wambays.

Het schouder-blat, 't welck eenichsins de figuere heeft van eenen drie-hoeck, voucht sich aen S
d'achterste zijde van 't wambays, aen beyde zijden, eyndende aenden hals, inden welcke uytge- B
sneden is een busse oft holheyt, dienende om te ontfangen 't hooft van 't been des arms. Voorts
brenght voort, uyt sijnen rugh, eenen uytwas, de welcke reyckende tot op 't lidt van 't schouder- D
been, ende gebonden zijnde aen 't sleutel-been, deur middel van een besonder knorf-been (ghe-
lijck oock geschiet in 't binden van 't sleutel been aen 't borst-been) leydt hier en daer 't lidt des
arms, met hulpe des sleutel-beens, vanden wambays: het lidt des arms boven soo oock bescher-
mende, ghelijck den bovensten uytwas van 't schouder-blat, de welcke by een Raven-beck ver- r
geleken wordt.

't Been vanden arm is gebonden aen 't schouder-blat: maer aen 't onderste van 't selve arm-been, verciert wesende met menichderhande kromten ende heuvelkens, worden wederom twee beenders ingevoecht, te weten 't kleyn elle-been, en d'el, die oock met de naem van 't gheheel lidt *Cubitus* genaemt wort: ende wort op de selve maniere inde Menschen, gelijck inde vier-voetige Dieren, aen 't arm-been gebogen en uytgereckt, ende heeft in haer opperste plaets, waer mede sy maeckt d'achterste zijde van 't lidt vanden elleboghe, eenen uytwas, de welcke veel de bult noemen. Soo heeft oock d'onderste deel vanden el eenen anderen uytwas, die een griffie gelijck is en daer van de naem voert *styloides*.

't Ghewerf, ghemaeckt van acht beenderen vanden anderen gheheel verschillende in maecksel en grootte, is by nae aen 't kleyn elle-been alleen gebondē, en wort, als met een eygen knorsbeen, van d'el gescheyden.

Aen dit gewerf zijn wederom vast gemaeckt vier beenderen van 't kleyn gewerf t'samen met d'eerste been vanden duym, die, gelijck oock d'ander vier vingers, wort gemaeckt van drie beenderen vervolgens eñ gelijck in slagh-orden gestelt. De beenderen vande vingers zijn vijfthien.

Aen beyde de zijden van 't been *Os Sacrum* genaemt, wordt besloten een groot been, 't welck daer 't breet is ende teghen de lancken staet, *Ilium* ghenaemt wordt: maer daer 't met een diep schrousgat oft busse ontfanght 't hooft van 't dye-been, wordt genaemt *Os Coxendicis*: Ende daer 't met 't been van d'ander zijde, ordineert de plaetse boven aen de schamelheydt, ende seer deurboort ghesien wordt, wordt *Os Pubis* gheheeten: hoe wel dat wy altemets 't gheheel been begrijpen onder den naem *Coxendicis* of van 't heupe-been.

Het dye-been boven met een rondt hooft, aen eenen langhen ende innewaerts ghekromde hals ghewassen, voecht sich in 't been *Coxendicis*, maer beneden gaet het met twee hoofden, inde bovenste kromten van 't groot been der scheene, hebbende een holte in 't midden van die twee hoofden, waer in dat sich voecht 't heuvelken van 't voorseyde scheen-been. Ontrent de buytenste zijde vanden hals van 't dye-been wort gesien eenen grooten uytwas, de welcke wy heeten den grooten drayer oft *Rotator magnus*: binnen staet eenen anderen uytwas, maer veel minder dan de buytenste, de welcke wy daerom heeten den kleynen oft binnenste omdrayer.

Inde scheen worden ghesien ghelijck in *Cubito* twee beenderen, vande welcke 't binnenste onghelijck veel dicker is, dan 't buytenste, ende wordt ghenoemt met de naem van 't gheheel lidtmaet scheen-been. Maer 't buytenste been dat aen 't dye-been niet ghebonden is, wordt ghenoemt braye-been. Voor de vergaderinghe van 't scheen-been met het dye-been staet een ront beenken, eenen schilt ghelijck, gheheeten de panne oft knie-schijf. Voorts d'onderste deelen van 't scheen-been ende braye-been, aen haer buytenste zijden uytpuylende maecken den enckel. VVaer onder komt 't hiel-been, seer verre achterwaerts buyten de rechte van 't scheen-been uytsteeckende.

De voorste zijde vanden enckel, eyndende in een rondt hooft, gaet inde kromte van 't schuytwijs-been, waer aen ghebonden worden drie beenderen vanden hals des voets *Tarsus* in 't Latijn ghenaemt. 't Vierde ende buytenste been vanden hals, zijnde ghelijck eenen Teerlinck, wordt aende hiel ghevoecht.

Voorts worden aende vier beenderen vanden hals des voets ghebonden vijf beenderen van de middel-voet: ende van dese vijfve worden ghedraghen de teenen, vande welcke den groote teen, maer van twee beenderen ghemaeckt is, hebbende nochtans voorts alle d'ander drie litten.

Vande

Vande Musculen instrumenten vande willige roeringe.

DE musculen worden ghehouden voor het instrument vande vry-willige roeringh: Zijn gemaeckt van veel velachtighe ende de natuer van ligamenten hebbende fibren of veselingen, waer tusschen 't vleysch begrepen oft bevangen is.

Om dat sy soude konnen in hem selven ghetrocken worden, ende roeren 't deel dat te roeren is, hebben van noode niet min dan d'instumenten vande sinnen oft ghevoelingh, de hulp vande senuwen, die *d'Animale* kracht vander hersenen 't gheheel lichaem deur voeren. Voorts zijn, ghelijck de andere deelen, die ghevoet moeten worden van aders ende arterien, tot verversinghe voorsien. De peesen oft tendoenen vande musculen zijn zenuachticheden, ende ghelijck t'samen-wassinghen vande fibren oft veselinghen der selver, sonder eenigh tusschen-komen van vleysch.

Van binnen wordt over 't gheheel lichaem een membraen, onder de huyt, getrocken, de welcke, om datse op sommighe plaetsen, ghelijck in 't voor-hooft, met vleesachtighe fibren oft veselen vermeerdert wordt, de vleysachtighe membrane ghenaemt mach worden, ten zy dat u beter behaechde, haer de naem te gheven van eenen rock: om dat een membrane een dunne en simpel decksel is, sonder veselen oft fibren. Tusschen dese membrane ende de huyt wordt in veel menschen 't smeer besloten. D'opperste ooghschele wordt oock gheroert, door hulpe van dese voorseyde membrane: want daerse op de binnenste zijde van d'oogh vleysachtich wordt, daer haeltse d'ooghscheel op: maer daerse aende buytenste zijde van d'oogh ghevoert wordt met vleysachtighe fibren oft veselen, daer haeltse d'ooghscheel nederwaerts. De musculen vande ooghen zijn inwendigh ende sullense voorby gaen.

De Musculen die de Kaecken en Lippen roeren.

DE Kaecken ende Lippen worden gheroert van vier musculen over weder zijde.

De eerste is ghemaeckt van een vleysachtighe membrane, onder-voyert met vleysachtighe fibren oft veselen, sonderlinghe inde voorste zijde vanden hals, ende in d'aensicht tot de wangen toe. v

De tweede vande wanghen voortskomende, wordt gheplant in d'opperste Lippen. l

De derde strecket van d'onderste Kaeck-been tot d'onderste Lippen. n

De vierde is seer verscheyden, en heeft haer plaets inde partie vande wangh de welcke wy opblasen: By dese kompt het deel van die muscul die uytwaerts roert den vleugel vande neus: de welcke t'samen met de voorseyde maeckt de wonderbaerlicke ende menigerhande roeringe vande kaecken ende lippen. t x

NOch zijnder over beyde zijde vier musculen, die d'onderste Kaeck-been roeren.

De eerste is inden slaep vanden hoofden: spruyt, met een wijdt ende breet beginsel, van 't Kruyn-been, ende oock van 't voor-hooft-been, ende van 't wigghe-wijs-been, ende vande beenderen vanden slaep des hoofts. Wordt gevoecht inden scherpen uytwas van d'onderste Kaeck-been. T

De tweede, die van knauwen de Kinneback muscul, oft *Mansorius* ghenoemt wordt, spruyt van een deel des hoofts, 't welck 't juck-been geheeten wort, ende wort aen 't buytenste Kaeck-been ingevoecht. M

De derde spruyt vande uytwassen des hoofts, die ghelijck vleugels zijn, ende wordt geplant inde binnenste zijde van 't Kaeck-been, t'samen met de voorseyde het Kaeck-been ophalende, eñ op de zijden, voorwaerts, ende achterwaerts roerende. D

De vierde met haer ghesels chap treckt het Kaeck-been nederwaerts, spruyt vande griffe-wijschen uytwas des hoofts, eygentlijck hebbende twee buycken, wort ingevoecht aen d'uyterste vande kin, oft kaeck-been. H

De Musculen van 't been Hyoides oft U ghelijck.

HEt been *Hyoides* oft U ghelijck, trecken recht nederwaerts twee musculen, byden anderen ghelegen; ende spruyten van d'opperste van 't borst-been. a

Opwaerts leyden 't selve been twee ander musculen, die spruyten van 't onderste des kaeck-beens. c

Sijdewaerts opwaerts wort dat been getrocken van beyde zijden door een muscul, die spruyt vande griffie-wijschen uytwas des hoofts. b

Sijdewaerts nederwaerts wordt het oock gheroert door een muscul van beyde zijden, die spruyt van d'opperste ribbe des schouder-blats. o

Dese acht teghenwoordighe musculen worden ghevoecht inde voorste zijde van 't been *Hyoides*, oft de U ghelijck.

De musculen vande tonghe, ende vanden roeper zijn inwendigh, ende daerom sullen wyse voorby gaen.

De Musculen die het Hooft roeren.

ONder die 't Hooft roerẽ, worden oock gestelt die eygentlijck roerẽ het eerste wervel-been des hals. Sy zijn in alles seven paren, te weten seven aen yder zijde.

D'eerste paer spruyt uyt de vijf graten ofte uytwassen vande opperste wervels van 't wambays ofte romp, ende allenskens uytwaerts slim opklimmende, wort geplant in 't been van 't achter-hooft. A

Het tweede paer, dat niet van twee, maer van veel musculen schijnt ghemaeckt te wesen, eñ seer verschey- B

den gesien wort, 't meerderen-deel spruytende soo vande dwerse uytwassen vande vier opperste wervels van 't wambays, als vande vijf nederste des hals, ende innewaerts wat slim opklimmende, wort oock inghevoecht in 't been van 't achter-hooft.

C Het derde paer spruyt vande graet vanden tweeden wervel des hals, ende uytwaerts wat slim loopende, wort ghevoecht in 't been van 't achter-hooft.

D Het vierde paer desgelijcx in 't been van 't achter-hooft gheplant, spruyt van 't eerste wervel, ter plaetsen daer d'ander wervels eynden in eenen graet oft uytwas.

F Het vijfde paer wort geleyt van 't middel van 't been des achter-hoofts, eenichsins dwers tot de sijdeghe uytwassen van d'eerste wervel-been.

E Het seste paer streckt vande graedt vanden tweeden wervel tot de selve uytwassen, ghelijck als de vijfve nu verhaelt, wesende in 't achterste des hals, ende oock gelijck de derde, vierde, ende vijfde, gemaeckt zijnde van musculen gheheel vleysachtich, lanck, ront, en dunne.

G Het sevenste paer is 't meeste. Aen weder-zijde van d'opperste des borst-beens ende sleutel-beens, daer die vergadert oft ghebonden worden, spruyt eene van dese muscelen, die slim opwaerts gheleyt zijnde, soeckt sich te inten inden tepelschen uytwas des hoofts.

Voorts met de vier eerste paeren t'samen gespannen, wort 't hooft recht achterwaerts geleyt: maer ist dat de musculen vande drie eerste paeren alleen op een van beyde zijde roeren, soo sullen sy helpen het hooft omkeeren oft omdrayen, ende in dese roeringhe sullen 't vijfde ende seste paer omdrayen d'eerste wervel vanden hals t'samen met het hooft: Maer als de musculen van 't sevenste paer t'samen hun werck doen wort 't hooft voorwaerts geboogen; ende als sy met ghebeurte arbeyden, soo drayen sy dat omme.

De Musculen die den Hals en Rugge roeren.

TOt de roeringh van 't hooft met de welcke dattet niet principalick, maer metten hals geboogen ende uytgestreckt, als oock te zijden op de schouders gebrocht wort, dienen de musculen vanden hals ende rugge, die zijn acht paeren in ghetal.

1 D'eerste paer spruyt van het vijfde wervel-been des wambais oft romps, streckt tot d'eerste wervel vanden hals, buygende 't ghene dat onder de maeghe is, ende d'opperste partije vanden rugge.

2 't Tweede paer over beyde zijde spruyt vande eerste ribbe des wambais, int sich inde binnenste zijde vande dwersche uytwassen vande wervels des hals, leyt den hals op de zijde, maer meer voorwaerts.

3 't Derde paer spruyt uyt de dwersche uytwassen vande ses opperste wervels des wambais, wort ghevoecht inde buytenste zijde vande dwersche uytwassen vande wervels des necks, ende buyght de neck achter over.

4 't Vierde paer streckt vande graet oft uytwas vande sevensten wervel des wambais tot den tweeden wervel vanden hals, ingevoecht (gelijck oock d'eerste paer) in alle de tusschen-gelegen wervels, ende uyt de selve oorspronck nemende recht d'opperste partije vanden rugge.

5 't Vijfde paer heeft oock over beyde zijden een muscul, spruyt van 't been *Ilium* ende aenghehecht aen den dwerschen uytwassen vande wervels der lendenen, ende d'onderste ribben van 't wambays. Buyght d'onderste partije vanden rugge.

6 't Seste paer spruyt van 't onderste des beens, *Os Sacrum* ghenaemt, wort ghevoert tot aenden hals, sich invoeghende inde dwersche uytwassen vande lendenen, maer noch veel merckelicker in die vande wervels des wambays. Den rugge wort uytghestreckt als beyde de musculen van dit paer t'samen inghetrocken worden: maer als maer een van beyde en werckt, soo is oock dit paer gelijck ander paeren, een oorsaecke van slimme roeringh oft roeringh ter zijden.

7 't Sevenste paer, onder 't seste verborgen, spruyt van 't achterste zijde des beens *Os Sacrum*, klimt op tot aen de graet oft uytwas vande elfste wervel des wambays aen alle de tusschen-gelegen wervelen ghevoecht, ende de uytwassen aen malkanderen vergaderende, recht den rugge uyt.

8 't Achtste paer spruyt vanden elfsten wervel des wambays, tot den ondersten wervel vanden hals, ende wordt alsoo inghevoecht den tusschen-gelegen graeten oft uytwassen, ghelijck 't sevenste oock aen die uytwassen inghevoecht wordt daer het aen wast. Recht den rugge.

De Musculen die het Schouder-blat roeren.

S HEt Schouder-bladt wordt voorwaerts nae de borst ghetrocken door een muscul die spruyt vande tweede, derde, vierde, ende vijfde rib van 't wambays, eer dat die eynden in een knorf-been, eñ wort, op de manier van een drie-hoeck, aenden binnensten uytwas van 't schouder-blat ingevoecht.

T De tweede muscul, van die 't schouder-blat roeren, spruyt van 't achter-hooft ende langs henen de lengde des hals tot de achtste wervel des wambays, vande puncten der uytwassen vande voorseyde wervels; wordt ghevoecht aenden uytwas van 't schouder-blat eñ d'opperste schouder, ende aen een deel van 't sleutel-been. Met sijn deel dat inden hals is treckt opwaerts het schouder-blat, maer met het deel dat onder den hals is in 't achterste zijde van 't wambais een Monincx-kap gelijck, treckt nederwaerts het schouder-blat.

L De derde spruyt vande dwerse uytwassen der opperste wervels des hals, ende int sich inden opperstẽ hoeck vanden voet des schouder-blats, haelt 't schouder-blat oock opwaerts.

• De vierde spruyt principalick uyt de graeten oft uytwassen vande vijfde, seste, ende sevenste wervel des necks ende de drie eerste van 't wambais, wordt inghevoecht inde voet van 't schouder-blat, treckt het opwaerts in naer den rugge.

De Musculen

De Musculen die het bovenste vanden Arm roeren.

DE eerste muscul van die den arm roert, spruyt vande middelste plaetse des sleutel-beens, de welcke naest 't borst-been is, als oock van 't borst-been, int sich inden arm, ende brenght den arm tot de borst. P
De tweede spruyt van d'ander zijde des sleutel-beens, ende vande opperste schouder, als oock vanden graedt van 't schouder-blat, ende met haer uyterste deel dwersch inghevoecht in 't been *humeri*, haelt 't selve verscheydelick opwaerts. Δ
De derde spruyt vande onderste rib van 't schouder-blat, brenght recht uyt den arm tot den rugge. r
De vierde spruyt vande seste wervel des wambais, tot aen d'onderste van 't *Os Sacrum*, uyt de punten vande tusschen-gelegen uytwassen, ende als in d'opperste scherpte van eenen drie-hoeck eyndende, voecht sich inden arm, daer oock de drie voorseyde soecken haer in te voegen: Dese muscul treckt den arm verscheydelick nederwaerts, want haer begintsel seer breet is: noch en begint niet ghelijck de musculen die maer een eenvuldige roering te doen hebben. g
De vijfde beslaet de geheel holte van 't Schouder-blat die aen de ribben staet. O
De seste eygent haer toe de geheel uytpuylende zijde van 't schouder-blat, onder haren uytwas oft doorn (gelegen. i
De sevenste vult de kromte, diemen siet tusschen den uytwas van 't schouder-blat, ende de ses opperste ribben. Dese drie worden ingevoecht met wijde insettingen inde ligamenten die 't lidt van 't schouder-been oft 't arm-been omvatten; ende zijn die den arm omdrayen: hoe wel dat de sevenste oock yet schijnt te helpen in 't opheffen vanden arm. ſ

De Musculen vande Adem-halinghe.

DE eerste, van die 't wambais roeren, spruyt van 't sleutel-been, ẽ wort in d'eerste ribbe van 't wambais ingevoecht, de selve opwaerts leydende, ẽ hier deur helpende tot de uytspreydinge oft uytbreydinge van 't wambais. 𝔡
De tweede spruyt vanden voet des schouderblats, wort gelijck met eenige Vingeren, d'acht opperste ribbẽ, verre eer sy in knorsbeenen veranderen, ingevoecht, ẽ die uytwaerts roerende soo verbreyt sy 't wambais. M
De derde, een breet en vellachtich beginsel nemende uyt de punten vande uytwassen vande drie onderste wervels des hals, ende vande eerste van 't wambais, wort gelijck met drie Vingers inde tusschen-spatien vande vier opperste ribben, onder den voet van 't schouder-blat, inghevoecht, ende de selve ribben slimopwaerts roerende soo verbreytse 't wambais. 𝔖
De vierde spruyt vande bovenste ribbe *Ilij*, wort opwaert geleyt tot den hals, ende de twaelf ribben, daer sy eerst vande wervels afwijcken ingevoecht, 't wambais enger maeckende. S
De vijfde spruyt velachtich uyt de punten vanden uytwassen vande twee onderste wervels des wambais, ẽ sommige der lendenen, voorts dwers geleyt zijnde, ende de negenste, thienste, ende elfste ribben, daer sy nae 't binnenste geboogen worden, ingevoecht, verbreyt het wambais. J
De seste, leggende inde wijde van 't wambais, wort uytgestreckt tot de knors-beenderen vande wettelicke ribben, ende tot de zijde van 't borst-been, maeckt 't wambais enger. 𝔟

De Musculen gelegen tusschen de Ribben.

IN de tusschen-partijen vande twaelf Ribben zijn gelegen binnenste, ende buytenste musculen.
De buytenste senden haer fibren oft veselen van d'opperste ribbe slim voorwaerts tot de onderste. o
De binnenste sendẽ haer fibrẽ of veselen slim opwaerts van d'onderste ribbe voorwaerts tot d'opperste. v
Inde ses tusschen-spatien vande knors-beenen, die aen de wettelicke ribben ingevoecht zijn, kruypen slim voorwaerts de fibren oft veselen vande buytenste musculen, van d'onderste knors-been tot d'opperste: Maer de binnenste fibren oft veselen strecken voorwaerts van d'opperste knors-been tot d'onderste. Daerom worden inde ses tusschen-spatien vande wettelicke ribben, vier musculen ghetelt. x
Inde tusschen-spatien vande bastaert ribben, zijn maer twee musculen.
Alle dese musculen van eender zijde, die tusschen de ribben zijn, zijn vier en dertich, t'samen dienende om 't wambais te dwinghen. Ende soo tot nu ghetelt zijnde op d'een zijde veertich musculen van 't wambais, zijnder oock soo veel op d'ander zijde.
Tot alle dese tachtentich wort noch eene gevoecht die beyde de zijden ghemeyn is, te weten het middelschot, dat sich invoecht soo inde knors-beenen van d'onderste borst-been, als oock vande bastaert-ribben, ende d'opperste wervels vande lendenen.
Het middelschot is in 't middel senuachtich, maer rontom aende invoevingh vleysachtich, als scheydende d'instumenten dienende tot 't bloet-maecken en genereren, vande plaetse des herten, ende dien dienende deelen. Sijn eygen ampt is het wambais te verbreyden. Δ

De Musculen des buycks oft Abdominis.

DEn buyck heeft acht musculen, vier over elcke zijde.
De eerste oft buytenste streckt slim nederwaerts ende voorwaerts haer fibren oft veselen, maeckende met haer geselnede een omwintsel om den geheelen buyck. d
De tweede sent voorwaerts slim opwaerts haer fibren oft veselen, maeckt oock met haer ghesellschap den buyck een omwintsel. o
De derde leyt haer fibren recht opwaerts, ende klimt van 't been aende schamelheyt tot de borst. R
De vierde schickt dwers haer fibren oft veselen, ẽ maeckt oock, met haer mede-maet, gelijck de slimme, den buyck een omwinsel, helpende niet min, dan de andere musculen vanden buyck, 't wambais dwingen. t

De Musculen van d'Elle-been.

Twee musculen buyghen d'Elle-been.

1 De voorste heeft twee hoofden, waer van het een spruyt van d'opperste vanden hals des schouderblats, ende d'ander vanden binnensten uytwas van 't schouder-blat. Dese hoofden naderhandt t'samen vergadert zijnde, wordt in 't kleyn Elle-been ingevoecht.

2 De achterste spruyt van 't arm-been, wordt inghevoecht aende voorste zijde vande juncture oft lidt des elle-beens, maer principalick in d'elle-been.

Drie musculen strecken ofte rechten d'elle-been uyt.

3 De eerste spruyt van d'onderste ribbe van 't schouder-blat.

4 De tweede spruyt vande achterste zijde vanden hals des arm-beens.

Dese twee in 't neder-koomen wassen aen malkanderen, ende de derde wort met haer vermengt, de welcke

3. 4. spruyt van ontrent de halve lenghte van 't arm-been, ende wordt t'samen, met de ander, inden achterste uytwas van 't elle-been ingevoecht.

a Inde binnenste zijde van d'elle-been legt een dunne muscul, de welcke spruyt van 't binnenste heuvelken ofte uytwas van 't arm-been, wordt verbreydt met een breede pees oft tendoen, voor den meerderen-deel onder het binnenste vel vande handt aengewassen: Deur welcker hulpe men meynt dat 't selfde vel bequamer wordt om te tasten, ende yet aen te vatten.

't Kleyn elle-been wordt van twee musculen nederwaerts gebrocht.

5 D'eene spruyt vande binnenste zijde van het lidt des elle-beens, ende wordt slim aen 't kleyn elle-been ingevoecht.

6 D'ander spruyt ontrent 't ghewerf van 't elle-been, ende dwers aen 't kleyn elle-been ghebrocht, ende inghevoecht wordt.

Opwaerts wordt het kleyn elle-been ghevoert van twee andere musculen.

7 Een lange muscul reyckende van 't arm-been tot d'onderste deel van 't kleyn elle-been, waer aen dat gebonden wordt 't ghewerf.

8 Ende eene slimme, uytgestreckt zijnde van 't buytenste vanden elle-boghe tot half 't kleyn elle-been, ende wordt daer ingevoecht.

De Musculen van 't Ghewerff.

Het ghewerf wordt principalick geroert van vier musculen.

De twee eerste spruyten van 't binnenste heuvelken ofte uytwas van het arm-been.

f D'een wordt inghevoecht 't been van 't kleyn gewerf dat den wijser vinger draecht.

f D'ander wort ingevoecht 't been van 't kleyn gewerf dat den kleynen vinger draecht.

E De derde spruyt van het arm-been, wordt met een dubbel pees oft tendoen inghevoecht aende beenen van 't kleyn ghewerf die de wijser ende middel-vinger dragen.

E De vierde spruyt van 't 't buytenste heuvelken oft uytwas van het arm-been, ende lancx 't elle-been uytgestreckt, soeckt ingevoecht te wesen aen 't been van 't kleyn gewerf, dat den kleynen vinger draecht.

De twee eerste t'samen buyghen 't ghewerf: de derde ende vierde t'samen te gader ghetrocken recken dat uyt; maer als d'eerste ende derde ghespannen is, soo wordt 't ghewerf nae de binnenste zijde ghekeert: ende als de tweede ende vierde t'samen wercken, soo wordt dat geboogen nae de buytenste zijde.

De Musculen die de Vingeren vande Handt roeren.

æ De eerste, van die de Vingeren vande Handt roeren, spruyt vande binnenste ende voorste zijde vanden elle-boghe, wordt voor de wortel van 't ghewerf ghedeylt in vier pesen, de welcke de twee litten oft juctueren vande vier vingeren ingevoecht zijn, ende buygen de selve.

b De tweede spruyt vande selve zijde met d'eerste, maer meer nederwaerts haer beginsel nemende, wordt onder d'eerste uytghespreyt, ende oock ghedeylt in vier pesen, de welcke de eerste pesen onderworpen zijnde, voor den wortel van 't tweede lidt vande Vingeren die pesen deur-booren, ende ten lesten soecken sich in te voegen aende derde leeden der vier vingeren, om de selve buygen.

c De derde spruyt van 't kleyne elle-been ontrent den elle-boogh, wordt in 't derde lidt vanden duym ingevoecht, ende is de ghene die dat buyght.

f Naer de derde muscul volghen ander derthiene in ghetal, die in 't uyterste vande handt legghen, waer van een yder vingher der twee heeft in sijn eerste been inghevoecht, die 't selve buygen.

q Den Duym heefter drie, in sijn tweede lidt ingevoecht: die dat oock buygen.

r De seventhienste, van die de Vingheren roeren, spruyt van 't buytenste heuvelken oft uytwas van het armbeen: ende den wijser, middel vinger ende hert vinger, principalick ingevoecht, recht de selve vingeren uyt.

f De achtienste vande selve laest-voorseyde plaets spruytende, is de principaelste die den kleynen vingher uyt-recht, ende verscheydelick met de pees oft tendoen vande seventhienste, die de drie beenders vanden hert-vinger ingevoecht is, vermenght, helpt oock wat om die uytwaerts te leyden.

t De negenthienste, met de geen die den een-en-twintichste sal wesen, heeft een gemeyn beginsel vande el, niet wijt van 't ghewerf: ende verdeylt zijnde in twee pesen, sendt d'eene tot de buytenste zijde des wijsers, ende d'ander tot des middel vingers: wordt ghehouden voor de gheen die de selve vingers naer de buytenste zijde afleydt.

v De twintichste van 't ghewerf spruytende, ende uytghestreckt tot de buytenste zijde van 't been van 't kleyn

kleyn ghewerf,dat den kleynen vinger draecht, ende is aen 't eerste been vanden selven vinger inghevoecht, leydt dien uytwaerts af.

De een-en-twintichste muscul wordt inghevoecht inde buytenste zijde des duyms tot het derde ghelidt, ende recht den duym uyt naer den wijser vinger. w

De twee-en-twintichste spruyt vande el wat hooger dan de voorseyde, ende terstondt in tween ghedeylt zijnde,met het een deel eyndt in een pees, de welcke ingevoecht wordt 't been van 't ghewerf, dat den duym draecht ende helpt de leydinghe, daer mede dat de handt volght het roeren van 't kleyn elle-been nederwaerts; d'ander deel wordt wederom ghedeylt in twee deelen, de welcke elck besonder een pees maecken: d'een voeght sijn pees inde binnenste zijde van 't buytenste gewefte van 't eerste been des duyms, maer d'ander pees wast alleen rontom dat been,ende int sich in 't tweede ende derde been des duyms. Deur hulpe van dese pesen wort den duym innewaerts uytgereckt. y

De drie-en-twintichste, haer plaetse hebbende aende binnenste zijde van 't eerste been des duyms, leydt den duym wijt af vanden wijser vinger. x

De vier-en-twintichste spruyt van 't been van 't kleyn ghewerf dat den wijser vinger draecht,ende 't eerste been vanden duym ingevoecht, brenght den duym tot den wijser. 3

Noch resterender vier dunne musculen,met vier pesen, vande tweede muscul der gheender die de vingeren roeren spruytende,die inde palme ghespannen, ende aende binnenste zijde van 't eerste been vande vier vingeren ingevoecht,de selve vingeren op de zijde tot den duym brengen. 4

De Musculen die 't dye-been roeren.

DE eerste vande musculen die 't dye-been roeren spruyt vanden buytenste zijde van 't been *Ilium* ende de achterste zijde des stert-beens, voecht sich in 't achterste vanden grooten uytwas van 't dye-been, als oock inde wortel des selfs,met een wijde ende breede invoeginge. M

De tweede,die voor den meerderen deel onder d'eerste verborghen leght, ende meer vande voorste zijde van 't been *Ilium* voorts komt, wordt oock aende grooten uytwas van 't dye-been ingevoecht. m

De derde, die veel minder is dan de tweede, ende van haer gheheel overdeckt, spruyt van het been *Ilium*, ontrent d'achterste zijde van 't schroefgat of busse des heupen-beens, wordt oock inden grooten uytwas van 't dye-been inghevoecht, ghelijck de twee eerste: Recht uyt het dye-been,ende drijft dat zijdewaerts uytwaerts. m

De vierde spruyt vande drie nederste beenen van 't been *Os Sacrum* ghenoemt, wordt oock inden grooten uytwas ingevoecht, 't dye-been uytstreckende ende uytwaerts nae de zijde omkeerende. Æ

De vijfde, die de alder-meeste is van alle de musculen des lichaems, ende met veel deelen haer begin nemende van het been *Coxendicis*, ende van het been des schamelheyts *Pubis* genaemt, voecht sich inde achterste zijde van 't dye-been ende aende laechste hoofden vandien,doet 't selfde uytstrecken,ende recht staen: ende roert oock 't dye-been innewaerts, ende dat principalijck met haer deel dat van d'onderste zijde van 't been *Pubis* voort-kompt. 3

De seste spruyt vande twee onderste wervels des wambais,ende van sommighe opperste der lendnnen,wort aend en kleynen uytwas des dye-beens ingevoecht: ende met de sevenste doet 't selve been buygen. P

De sevenste vande gheheel binnenste zijde van 't been *Ilium* voorts ghekomen zijnde, oock den kleynen uytwas,maer wat hooger als de seste,ingevoecht wordt. I

De achtste spruyt van 't been der schamelheyt ghenaemt *Pubis*,wordt met een lange invoeginghe in het dyebeen inghevoecht, onder den kleynen uytwas, 't selve niet alleen buyghende, maer oock seer innewaerts roerende. Σ

De negenste besit de voorste zijde van 't gat des beens *Pubis*, ende wordt den grooten uytwas van 't dyebeen ingevoecht. Keert 't dye-been binnewaerts om. Ψ

De thienste haer eyghen maeckt d'achterste zijde. B

De Musculen die het Scheen-been roeren.

DE eerste muscul vande gheen die 't scheen-been roeren, spruyt vande voorste zijde vanden rant ofte graet van 't bovenste des heupen-beens ghenaemt *Ilium*, ende seer krom gheleydt zijnde lancks de binnenste zijde van 't dye-been, wordt inde voorste zijde van 't scheen-been inghevoecht, ende is de dunste ende oock de alder-langhste muscul van 't gheheel lichaem. l

De tweede spruyt vande t'samen-voeginghe der beenders *Pubis* oft schamelheyts, wort met de eerste,op de selve plaets,ingevoecht. F

De derde spruyt vanden aenhanck *Coxendicis*,of den aenwas van 't heupen-been,wort oock op de selve plaets van 't scheen-been ingevoecht. G

De vierde spruyt vande selve zijde des heupen-beens, ende een deel van haer van 't dye-been, in 't nederdalen, aennemende, wordt in het lidt van 't scheen-been, als oock in 't braye-been, maer principalijck in 't braye-been ingevoecht. E

De vijfde spruyt van 't voorsz been,wordt inde voorste zijde 't scheen-been, met de drie eerste, maer niet soo laegh, ingevoecht. S

De seste spruyt vanden graet ofte rant *Ilij*, heeft een groote Membrane of Velleken, die de musculen van 't dye-been omvangen,ende wordt principalick aende buytenste zijde van 't lidt vande knie ingevoecht. N

De seven-

V De sevenste spruyt vanden wortel vanden grooten uytwas van 't dye-been, ende beslaende de buytenste zijde vande dye, maeckt mette achtste ende neghenste een pees ofte tendoen, de welcke bevat de panne ofte knie-schijf.

u De achtste spruyt vanden hals van 't dye-been, ende vanden wortel des selfs grooten uytwas, omringht by naer 't gheheel dye-been.

R De neghenste spruyt merckelick vande voorste zijde van het heuvelken des heupen-beens, boven de t'samen-voegingh des selfs met het dye-been, ende tusschen den sevenste ende achtste musculen ingeleyt, wort ghebrocht tot de voorste zijde vande knie, maeckt van hier voorts met de voorseyde musculen een tendoen ofte pees, die de voorste zijde van 't scheen-been seer vast ingevoecht wort.

Aldus soo worden de eerste, seste, sevenste, achtste, ende neghenste, ghehouden voor rechters van 't scheen-been: ende de tweede, derde, vierde, vijfde voor buygers des selfs.

p De muscul die inde haessen verborghen leght, eñ vande buytensten bandt van 't lidt der knie tot 't scheen-been haer krom uytstreckt, en buyght de knie niet, maer ist datse yet roert, soo voechtse naer de roeringh van d'eerste muscul die 't kleyn elle-been nederwaerts roert.

De Musculen die de Voet roeren.

g DE eerste muscul, van die de Voet roeren, spruyt van het binnenste hooft des dye-beens, aen 't lidt vande knie.

g De tweede spruyt van het buytenste hooft des voorseyde beens.

Beyde dese musculen maecken d'achterste deel vande braye ofte kuyt, ende t'samen haer vereenighende met de pees ofte tendoen vande vierde muscul, die de voet roert, wordt aende hiel ingevoecht.

p De derde is een kleyne muscul, oock spruytende van 't buytenste hooft des dye-beens, ende in 't gheweste vande haessen eyndende in een seer dunne pees ofte tendoen, wordt aende binnenste zijde van 't hiel-been ingevoecht.

f De vierde is, van die de Voet roeren, de aldermeeste, spruyt vande t'samen-voeginge des braye-beens metten scheen-been, eyndicht met een seer starcke pees, met de welcke vereenicht wordt de pees ofte tendoen vande twee eerste, die t'samen aende hiel ingevoecht wordt.

o De vijfde muscul d'achterste zijde van 't scheen-been ende braye-been alder-naest gelegen, spruyt vande selve beenders daer sy eerst vanden anderen beginnen te splijten, ende brengt voorts een tendoen ofte pees, ontrent d'achterste vanden binnenste knoesel, die aen 't been *Tarsi*, dat aldernaest 't teerlinck-been staet, ingevoecht is.

T De seste inde voorste zijde van 't scheen-been ghelegen, spruyt van 't scheen-been daer 't braye-been aen 't selfde ghebonden wordt, ende voecht sijn pees oft tendoen inden wortel van 't been, dat den grooten teen draeght.

a De achtste wort met de sevenste versaemt, spruyt van 't braye-been, voecht sijn pees oft tendoen inden wortel van 't been dat den kleynen teen draeght.

r De neghenste is een deel, vande gheen die ick haest segghen sal; streckt uyt de teenen, ende wordt inghevoecht bykans ten halven vande lenghde van 't been in d'opperste vande voet, dat voor de kleyne teenen ghestelt is.

Met de eerste vijf musculen wort den Voet uytghestreckt, ofte vast op der aerde ghestelt, hoe wel dat de derde dat slappelijck doet: ende ist dat sy yet doet tot de roeringh vande Voet, soo drijft sy die slim binnewaerts.

Maer met de seste, sevenste, achtste, ende neghenste, wort den Voet geboogen, ende deur bystant van dese musculen, soo heeft den Voet, naer dat elcke muscul besonder wercken, de roeringe ter zijden.

De Musculen die de Teenen roeren.

5 DE eerste van die de Teenen roeren, is gheheel gelegen in 't hol vande Voet, ende heeft aende onderste zijde een seer dicke membrane vast omghevassen, de welcke niet onghelijck en is de breede pees oft tendoen inde handt: ende spruyt van 't hiel-been, sendt een besonder pees oft tendoen tot de tweede litten der Teenen, die de selve buygen.

B De tweede ende derde kruypen lancx henen d'achterste zijde van 't scheen-been.

Ende de tweede lancx 't scheen-been meer dan 't braye-been uytghestreckt ende daer van voorts ghekomen zijnde, sendt een pees oft tendoen tot de plant vanden Voet, de welcke ghedeylt zijnde in vier tendoenen oft pesen, voecht elcke besonder inde derde beenders vande vier Teenen, deur-boorende, ghelijck inde handt geschiedt, de pesen oft tendoenen van d'eerste muscul, ende die beenders buygende.

b De derde spruyt vande vergaderinghe van 't braye-been aen 't scheen-been, ende oock lancx het braye-been uytghestreckt, brengt voorts een pees oft tendoen tot de plant vanden Voet: vande welcke een kleyn deel versaemt wort met de tendoenen, die het derde lidt vanden wijser ende middel-teenen buygen: maer de geheele resterende wort ingevoecht aen 't tweede been vanden grooten teen, 't selve buygende.

r Hier naer volghen noch thien musculen, de welcke seer aen malkanderen verwerret zijnde, ende de been-
x deren van d'opperste vande Voet aenghewassen, buygen de eerste beenders vande teenen, twee musculen tot elcke teen besonderlijck streckende.

r De veerthienste muscul, die oock ghereeckent wordt, de negenste muscul van die de Voet roeren, spruyt vande voorste zijde van 't scheen-been, wort ghedeylt in vier pesen oft tendoenen, de welcke de vier teenen ingevoecht de selve rechten.

De vijf-

De vijfthienfte oock fpruytende vande voorfte zijde des Scheen-beens, wordt inghevoecht den grooten teen, ende recht hem. t

Defesthienfte is gheleghen boven op de voet, ende is een vleyfachtich verfaminghe, ghedeylt in vier tendoenen oft pefen, vande welcke d'eerfte inghevoecht wordt inde buytenfte zijde van 't bovenfte gheweft vanden grooten teen, de tweede vanden voorften teen, den derden de middel teen, de vierde de hert-teen. Defe tendoenen zijn de ghene die de felve teenen naer de buytenfte zijde afleyden. v

De feventhienfte befittende de buytenfte zijde vanden voet, ende inde eerfte beenen vanden kleynen teen inghevoecht, leydt dien af vande ander teenen. a

Voorts in 't hol vande voet is een vleyfachtighe fubftantie, ghedeylt in vier dunne deelen, die aen de pefen oft tendoenen vaft hanghen, deur de welcke de derde beenders der vier teenen gheboogen worden. Defe deelen inghevoecht op de binnenfte zijde aen 't eerfte lidt vande vier teenen, brenghen de felve tot den grooten teen. 4

Ende daerom, indien men defe vier deelen telt inde plaets van vier mufculen, foo falmen mercken in d'achterfte zijde van 't fcheen-been, d'eerfte, tweede, derde, ende vierde mufcul van die de voet roeren, eñ de tweede ende derde mufcul van die de teenen roeren, ende onder die, de vijfde van die de voet roeren. Maer inde voorfte zijde de fefte, fevenfte, achfte, ende neghenfte van die de voet roeren, de veerthienfte, ende vijfthienfte van die de teenen roeren. Inde voet falmen hebben d'eerfte van die de teenen roeren, de thien mufculen, die de eerfte beenders vande teenen buyghen, ende oock de fefthienfte, feventhienfte, ende achthienfte van die de teenen roeren, ten zy datmen de fefthienfte in meer andere deelen wilt.

Martinus de Campo



